

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtno Din 7.50, polletno Din 15.—,
celoletno Din 30.—.

Srečno Novo leto

vsem našim prijateljem in prijateljicam!

Uredništvo in upravništvo „Domovine“.

Novo leto 1926

Ob zaključku preteklega leta smo rekli: srečno smo potokli Radićevo republikanstvo, ki je hotelo razbiti našo državo in nas zaplesti v nove težkoče, pa tudi avtonomizmu smo do kraja izpodnesli vsako lažnivo nado. Zdaj pa je čas, da se vse sile še bolj kakor prej osredotočijo na gospodarsko in duševno povzdigo naših krajev.

«Domovina» in naša stranka bosta glasnika in borilca za interese naših malih ljudi. To so mala gospodarstva, skromna sicer, a poštena. Seveda bi rajši videli, da bi naši ljudje bili veliki kmetje in podjetniki, a kaj, ko pa to na tem našem prostorčku ni mogoče. Mali košček sveta, ki nam je last, je premajhen, da bi živeli izključno od kmetijskega dela. Na majhnem prostoru mora naš človek delati prave čudeže, da se drži nad vodo, a deca mu mora v tujo službo, v obrti, v šumo, v tvornice.

Bajtar in mali posestnik, to je prav za prav slovensko ljudstvo. To je naša množica. Njena deca, to je naše delavstvo. Tudi obrtnik in sploh mali človek imata dostikrat še bajtico s koščkom sveta in prideta na ta način v gospodarsko sorodstvo z isto veliko skupino.

Dvigniti bajtarja in malega posestnika, da bo v svojem konkurenčnem boju bolj izhajal, to se pravi dvigniti slovensko ljudstvo.

Moram pa reči, da to ne gre samo z delovanjem od zgoraj. Mi ne moremo vsega videti in čutiti. In če je naša volja še tako dobra, brez pobude od spodaj navzgor ni možno zadeti pravega. Tudi je potrebna v vsaki borbi neka vztrajnost in potrpežljivost, kajti uspehi ne padejo z drevja kakor zrele hruške.

Od vseh malih ljudi si je največ dobrega izvojevalo in izgradilo pred vojno

nemško delavstvo. A kolika vztrajnost in požrtvovalnost je bila potrebna, da je vse to bilo opravljeno ter je brez revolucije in krvi postalo mogočen činitelj v svoji državi. Koliko društev, sestankov, koliko člankov, da je vse to prišlo v pravi red.

Tako se borimo i mi. A želimo si več sotrudištva od spodaj. Naj se javijo naši mali boritelji in razložo javnosti, kaj teži njihov kraj in njihov stan. Težave in skrbi našega malega posestnika, našega lesnega delavca, naše bajtarske gospodinje, na-

Cenjenim naročnikom in naročnicam našega lista

Menda lahko rečemo ob Novem letu, da smo, minulo leto v precejšnji meri ustrezali številnim čitateljem in čitateljicam «Domovine». Nedvomno je

naš list najboljši slovenski tednik,

ki je nudil mnogo razvedrila, informacij in pouka svojim prijateljem in prijateljicam. Poleg tega ima še zanimivo prilogo s slikami. Takšna bo ostala «Domovina» tudi v novem letu in še bolj se bo izpopolnila, ne da bi se povišala naročnina.

Kakor list vrši vestno svoje dolžnosti napram naročnikom, tako bi pač morali tudi naročniki poznati svoje dolžnosti napram listu. Ni nam prijetno, neprestano terjati za naročnino, toda, žal, nas k temu sili dejstvo, da so stroški za izdajanje lista zelo veliki. Zato bomo

v novem letu morali ustaviti list vsem, ki za letos ne bodo redno poravnavali naročnine,

ki je tako majhna, da jo zmore prav vsakdo, saj znaša komaj 30 Din letno. To ni niti za dva litra vina. Ako si torej v vsem letu pritrgaš slaba dva litra vina, lahko plačaš «Domovino» za vse leto in boš imel vse leto razvedrilno in poučno štivo, dočim dva litra vina izplieš mogoče v enem večeru in nimaš dru-

šega rokodelca, to so težave in bolečine tisočev in zato nas vse zanimajo.

«Domovina» je vaša prijateljica. Njej lahko zaupate. Naši ljudje naj skušajo sebe premagati in soditi s širšega, z višjega stališča, kajti postave in predpisi se ne delajo za enega, temveč za vse.

Jaz bi rad videl, da bi potom osebnega stika, potom našega novinstva in potom pisem na mene in dr. Pivka, kot vaša poslanca, predvsem pa potom krajevnih organizacij naše stranke se utrdil tisti stik, ki je med našim malim človekom in vodstvom potreben za skupno borbo v njegovo korist.

Ni zaman naša stranka ljudska, demokratska stranka. Leta 1926. hočemo do kraja izgraditi našo organizacijo, da bo povsod odločala volja našega malega pridnega človeka, volja slovenskega kmeta, bajtarja in maloposestnika, delavca, rokodelca in vseh, ki žive od žuljev svojih rok in od truda svojih možgan.

Dr. Gregor Žerjav,
narodni poslanec.

tega dne od tega ničesar drugega kakor težko glavo.

Zanašamo se na naše prijatelje in prijateljice,

da bo ta naš opomin zalegel in da nam ne bo treba ustavljati lista.

Kdor težko plača naročnino skupno za vse leto, naj plača za pol leta (15 Din) ali za četrto leta (7 Din 50 par).

Poleg tega pa prosimo naše prijatelje,

da z vsemi silami agitirajo za naš list.

Nihče naj se ne boji gonje, ki jo uprizarjajo proti «Domovini» celo po cerkvah, kjer se božji namestniki ne sramujejo zlorabljati vere v politične svrhe ter nesramno lagati o našem listu. Vsi, ki ste bili zvesti čitatelji našega lista, veste sami dobro, kako nesramno lažejo o «Domovini».

Najboljši odgovor na vso gonjo bodi, da dobi vsak naš stari naročnik vsaj še enega novega naročnika.

Na delo torej vsi brez strahu! Držimo se mi in Vi gesla, ki nam ga je podal naš prijatelj:

Naročnik za «Domovino»,
«Domovina» za naročnika!

Za resnico in pravico

Klerikalna gonja proti „Domovini“ — Razkrinkane laži klerikalnih listov

V našem listu «Domovini» smo ves čas odkar izhaja, posvečali glavno skrb izobrazbi in poštenu zabavi naših čitateljev. Za svojo novinarsko dolžnost smo tudi smatrali, da poročamo o vseh sodobnih dogodkih javnega življenja resnično in brez zavilani, prepuščajoč našim čitateljem ustvarjanje samostojne sodbe. Istotako smo tudi vedno smatrali za svojo dolžnost, da razkrinkavamo in pobijamo vse laži ter varanja, ki jih trosijo nasprotniki prave demokratske misli zaradi svojih koristolovnih namenov med naše kmetjsko ljudstvo.

Prav zaradi tega smo si na eni strani vzgajali zavedne in zanesljive prijatelje, na drugi strani pa seveda zagrizene nasprotnike. Med zadnje prištevamo v prvi vrsti klerikalce, ki se zavedajo, da bo z zmago resnice in pravice v političnem življenju ter s pravo izobrazbo našega ljudstva za vedno konec njihove demagogije ter političnega in gospodarskega izkoriščanja našega kmetjskega ljudstva.

Klerikalci se dobro zavedajo, da je glavna naša moč v našem dobro urejenem časopisu, ki je vedno neustrašeno zagovarjalo ljudske pravice. Zato je njihov boj tudi v prvi vrsti naperjen proti našim listom, predvsem pa proti «Domovini», ki pridobiva vedno več tal med slovenskimi kmeti.

V tem boju proti našim listom in zlasti proti «Domovini» se klerikalci ne poslužujejo istega orožja, kakor se ga poslužujemo mi v boju proti svojim političnim nasprotnikom, namreč orožja resnice, pač pa orožja laži in obrekovanja. Veliko vlogo igra pri tem tudi zloraba vere in cerkve. Proti «Domovini» agitirajo v Marijinih družbah, v spovednicah in na prižnicah, češ, da je brezverski list in da je vera v nevarnosti, ako ljudje ne bodo čitali klerikalnih listov.

Mi smo svoje stališče napram veri že ponovno označili v našem listu. Povedali smo, da je vera stvar duševnega življenja po-

sameznikov in da jo ubijajo predvsem oni, ki z njo kupčujejo in ki jo zlorabljajo za svoje politične namene. Mi smo odločno proti temu, da bi se vera vlačila v politično gonjo in se napravljala za dekle političnih pustolovcev. Cerkev ne more in ne sme biti politična stranka, ako hoče v resnici vršiti svojo pravo dolžnost, ker mora biti dostopna vsem ljudem, ne pa samo pristašem ene stranke.

Kakšno mnenje naj si ustvari tudi naše ljudstvo o zastopnikih cerkve, ako priporočajo vernikom javno politične liste, ki jim je bila že ponovno dokazana laž? Ali ne ubijajo taki zastopniki cerkve zaupanje ljudstva v svojo nepristranost in resnicoljubnost, ki bi jo morali kot namestniki Krista v prvi vrsti pridigovati? Ali ne sejejo s priporočanjem dokazanih laži in obrekovanj sovraštvo namesto ljubezni do bližnjega, ki jo je zapovedal Jezus Kristus?

Oni so tisti, ki spravljajo s tem svojim postopanjem vero v nevarnost, ker ima laž kratke noge in ker ljudje prej ali slej spoznajo, da lažejo tisti, ki bi v prvi vrsti morali braniti resnico, hčerko božjo. Zato je tudi popolnoma naravno, da nastopa naš list v boju za resnico proti tem izrodkom.

Mi smo tudi javno obsodili, da je ljubljanski škof nedavno v pozivu na katoliške vernike agitiral za klerikalne politične liste, ker mora biti škof v prvi vrsti predstavnik cerkve, ne pa politični agitator in časopisni kolporter. Taka agitacija je tudi zloraba visokega cerkvenega dostojanstva, ki ruši samo ugled cerkve.

To je naše stališče in naziranje, od katerega ne bomo nikdar odstopili niti za las, ker je edino pravilno in bo končno tudi zmagalo v našem javnem življenju.

Dokaz, kakih laži se v svojem boju proti demokratskemu tisku poslužujejo klerikalni listi, ki jih priporoča ljubljanski škof katoliškim vernikom, smo doživeli ravno te dni

v ljubljanskem «Slovencu» in v mariborski «Naši Straži».

Ker ne pomaga v boju proti nam zloraba vere in cerkve ter se naš list kljub temu ne- prestano širi, se seveda klerikalno časopisje poslužuje proti nam najostudnejših laži. Tako je zapisal te dni «Slovenec», da prinaša «Domovina» najgrše pornografske podlistke, kar da more producirati samo judovstvo. Tisoči in tisoči bero vsak teden «Domovino» in vsi vedo, da so naši podlistki skrajno dostojni in poučni, tisoči in tisoči imajo sedaj v rokah dokaz, da laže «Slovenec», ki se tiska v škofovi tiskarni in ki ga priporoča vernikom ljubljanski škof.

Še večjo ostudnost pa je zagrešila v gonji proti nam mariborska klerikalna «Naša Straža». Ta list, v katerega pišejo največ duhovniki, je v svoji zadnji številki napadel poslanca dr. Žerjava, ki je v «Jutru» kot predsednik organizacije SDS za ljubljansko oblast priporočil somišljenikom, naj povsod skrbje za razširjenje «Domovine» kot najboljšega slovenskega tednika. Tako trdi «Naša Straža», da je bilo naše časopisje, ko je bila SDS zastopana v vladi, dobro in bogato založeno, ker da so mu bili na razpolago tajni fondii po šumah in rudnikih in ki so sedaj za samostojne demokrate že več mesecev zaprti. Nesramni lažnik in obrekovalec v «Naši Straži» ni imel toliko poguma, da bi se podpisal pod svoje obrekovanje s polnim imenom in nudil tako priliko, da bi ga privlekli za predolg jezik pred sodišče, kjer bi naj dokazal svoje nesramne laži.

Navajamo vse to kot dokaz, s kakimi nesramnimi lažmi in obrekovanji se ima «Domovina» boriti v svojem boju za resnico in pravico. Ta klerikalna gonja proti «Domovini» pa bo škodovala samo klerikalcem samim. Mi bomo tudi v bodoče sproti razkrinkovali vse klerikalne laži, zakaj ravno izvrševanje te naše naloge nam je najboljšje jamstvo za razširjenje «Domovine» in za končno zmago naših demokratskih načel.

«Domovina» je glasilo zavednega našega podeželskega ljudstva, ki se je čim dalje bolj oklepa, in nobena klerikalna gonja je ne bo ustavila na njeni zmagoviti poti!

Ivan Albreht:

Zlato srce

Povest.

I.

Kdor narod izdaja, svoj narod taji, še zemlja ne pije njegove krvi.

Gozdnikova domačija je bila čisto cedna. Prostorna, pritlična hiša je bila kakor potopljena v zelenje sadnega drevja; znako tudi gospodarska poslopja. Takoj na koncu vrta so bile njive in travniki, a niže pri Dravi lepa loza, ki je leto za letom dajala toliko drv, da jih je Gozdnik lahko prodal precej voz. Dva sinova, dvajsetletni Janez in šestnajstletni Jernej sta pomagala pri delu, materni ponos pa je bila hčerka Mojca, ki se je razvijala kakor makov cvet. Tako je potekalo življenje Gozdnikovim v onem tihem zadovoljstvu, ki je kakor odsev zemlje in dar njenega blagoslova.

Tisto jesen pa se je začel smukati po vasi človek, ki je bil znan po imenu nemški Foltan. Nihče ni vedel, kje mu je tekla vibel, pa tudi vprašal ga ni nihče po tem. Vse Pobrežje je vedelo samo to, da nemški Foltan ni dosti prida.

Ko je šla neko nedeljo Mojca od maše, se ji je pridružil med potjo ta čudni potepuh.

«Bo že kmalu slana,» je dejal in kar z njenim umeril svoj korak.

Mojca se izprva ni dosti zmenila zanj in je mislila, da ga bo z molčanjem pregnala, toda možak ni bil tako rahlo pečen.

«Kako pa,» je nadaljeval čez čas, «ali tvoje rožice še kaj cveto?»

Dekletu je šlo na smeh, obenem jo je pa tudi jezilo, da se je možina upa lotiti s takim vprašanjem.

«Menda še vedno bolj nego vaše koprive,» ga je zavrnila in se zaničljivo nasmejala.

«No, no,» je dejal Foltan, «bo že, bo že. Saj beseda ni konj.»

«In konj ni osel,» ga je pičila Mojca.

«Glej jo, glej, deklino,» se je zarežal Foltan, «saj sem zmerom mislil, da te je škoda za Pobrežje.»

Kakor ji je bil možak s svojim razritim, na redko s kocinami poraščenim obrazom zoprni, so vendar vzbudile njegove besede radovednost v njej. Nehote ga je pogledala in opazila, kako se pod resastimi obrvmi urno in važno vrte vodeno-sive oči.

«Kako pa to mislite?»

«Veš, kdor je mnogo hodil po svetu, mnogo ve,» je nekam resno poudaril Foltan.

Spet jo je silil smeh, ko je pogledala suhljatega možica, ki se je na njem opletala obleka, polna raznobarnih zaplat, kakor na strašilu v koruzi.

«I. kaj ste vi mnogo bili po svetu?»

«Jaz?» se je zavzel Foltan. «Oj, dekle, ko bi ti videla, kar sem jaz videl, bi tudi vedela, kar vem jaz!»

Pri tem je važno dvignil desni kazalec, z levico pa si je pogladil kocinasti obraz.

«Hm,» je še dejal, «ne smeš misliti, ker si mlada, ker si brhka in zala, da potlej vse ostalo ni nič.»

«Saj nisem rekla tega,» ga je popravila Mojca.

«Vem, vem,» je menil Foltan. «Prej si mi hotela povedati, da sem še manj kakor osel. Ali ne?»

Silno resno in skoraj jezno je nagubal čelo in jel zadrževati korak.

«No, kako misliš?» jo je ostro vprašal.

Mojci je bilo neprijetno. Tako nekam preplašena je bila ob misli, da bi morda res utegnili vedeti ta zgubani nemški Foltan več nego ostali ljudje...

«Oh,» je rekla, «saj se ne boste lovili za vsako besedo.»

«Nihče mi ne bi smel reči tega, kar si bila prej rekla ti,» je zatrdil Foltan.

Mojco je oblila rdečica. «Pa ne, da bi se ta čudak nazadnje celo zagledal vame,» je pomislila in se ga je še bolj zbala.

Foltan je čutil dekletovo zmedenost in jo je še povečal z besedami:

«Tebe imam radi!»

«Križ božji,» se je prestrašilo dekle, «Foltan ali ste ob pamet?»

Politični pregled

V božični «Domovini» smo podali celoletni pregled političnega razvoja in smo zaključili z ugotovitvijo, da sedanja vlada navzlic svoji številčni moči nikakor ne stoji na trdnih nogah in da ravno zdaj v božičnih počitnicah niso izključene kake pomembnejše politične izpremembe. Ta naša ugotovitev je že potrjena

z nenadno izpremembo v vladi.

ki jo je Pašić ravno na Božič izvršil na ta način, da je iz vlade vrgel prometnega ministra Anto Radojevića. Kaj je zagrešil Radojević, da ga je Pašić tako neusmiljeno postavil na cesto? Splošno znano je, da Radojević ni bil slab prometni minister; imel pa je malo preveč poguma, da se je s svojimi naglimi ukrepi zameril nekaterim radikalnim mogotcem. V radikalskem klubu in v vladi je bilo zaradi Radojevića obilo sporov. Enkrat se je Radić zavzel zanj in je celo zapretil, da bo vrgel vlado, ako radikalski mogotci odstranijo Radojevića. Toda vse skupaj ni nič pomagalo. Radojević je moral iti in ko je Radić to doznal, ni vrgel vlade, marveč stisnil rep med noge in molče pogoltnil Pašićev ukrep. Radić se pač dobro zaveda, da se s padcem ministra Radojevića

šele odvarja ostra kriza vlade.

pri kateri se bo Radić s svojimi tovariši moral krčevito držati ministrskih stolčkov, da mu jih Pašić ne izpodnese. V radikalskem klubu vladajo velike notranje razprtije, ki se bodo še povečale, ko začne izvršeni minister Radojević v kratkem objavljati razkritja o rovarstvih med radikali. Navzlic medsebojnim razprtijam pa so radikali bolj in bolj složni v naziranju, da je sodelovanje z Radićem nemogoče. Sedanja vlada torej stoji pred razkrojem iz dveh glavnih razlogov: zaradi razprtij v radikalskem klubu in zaradi nasprotstev napram Radiću. Kako se bo položaj razvijal, bodo pokazali bližnji dnevi. Do konca januarja trajajo skupščinske počitnice in je verjetno, da bo Pašić dotlej razvozljal položaj. Vprašanje je seveda, če mu bo to srečno uspelo. Mi nočemo ničesar prerokovati; vsakdo pa, ki zasleduje politični razvoj

v Beogradu, lahko ugotovi, da stopamo v novo leto v znamenju krize, ki utegne prinesiti vsakojake izpremembe. Tudi nove volitve niso izključene.

Iz vsega vidimo, da toliko hvalisani «sporazum» med Pašićem in Radićem nikakor ne rodi srečnih plodov. V Beogradu radi neprestanih spletk in izigravanj nikakor ne pridejo do resnega dela, naš zunanji položaj pa se tudi ne utrjuje tako, kakor je širokoustno napovedoval Stepan Radić.

Na dan pred Božičem je odpotovala v Ameriko posebna delegacija pod vodstvom finančnega ministra dr. Stojadinovića. Delegacija ima nalogo, da uredi

vprašanje naših dolgov napram Zedinjenim državam.

ki pričenjajo neusmiljeno izterjavati svoje milijone. Obenem pa že tudi Anglija in Belgija pritiskata s svojimi zahtevami na nas. Od vseh strani na terjajo, mi pa se namesto pametnega gospodarjenja pripravimo ter zapravljamo čas, pamet in denar.

Najbolj pa se naše notranje slabosti zrcalijo v samopašnem postopanju fašistovske Italije, ki nam škoduje, kjer le more, in neusmiljeno zatira naše zaslužnjene brate. Ravno za sveti večer je laška fašistovska vlada izdala odlok, s katerim se

popolnoma odpravila pouk slovenskega in hrvatskega jezika v Julijski Krajini.

Fašistovska vlada hoče naše zaslužnjeno ljudstvo oropati materinskega jezika ter politijančiti vso šolarsko mladino. A naša vlada si ne upa niti s prstom migniti proti barbarskim nasiljem laškega fašizma!

Ni čuda, da fašistovska Italija, uvidevajoč takšno šibkost naše vlade, išče vedno novih zaveznikov zoper nas. Zdaj sta končno sklenila javno zvezo tudi

Mussolini in papež.

kar pomeni, da nas bo odslej skušala Italija izigravati tudi s pomočjo Vatikana. Že doslej ni bila nikaka tajnost, da je Vatikan naklonjen fašistom, saj je po fašistovski volji odstavljala naše duhovništvo, nam odvzel zavod

svetega Jeronima in hujškal škofo proti naši državi. Zdaj je končno odvrigel krinko in se javno postavil ob bok fašizmu.

Latinski pesnik je nekoč vzdihnil: Bog me varuj mojih prijateljev, sovražnikov se bom čuval sam. Domala tako lahko vzdihne tudi naša država. Naš položaj ni rožnat, a močnega zaveznika, s katerim bi kljubovali svetu, še nimamo. Zadnje dni so se širile vesti, da nameravamo vzpostaviti

zvezo z Rusijo.

kar se bo slej ali prej res moralo zgoditi. Toda zunanji minister dr. Ninčić je te vesti kratko zavrnil, češ: na obnovitev zveze z Rusijo ne mislimo!

No, pa ne! Saj v Beogradu se še na marsikaj drugega ne misli. In ravno zato, ker se na malokaj misli, še manj pa izvrši, ne napreduje naša država v taki meri, kakor bi morala po svojih gospodarskih in zemljepisnih pogojih. Toda mi, ki smo polni vere v moč troedinega jugoslovenskega rodu, polni upanja v njegovo srečno bodočnost, polni ljubezni do naše velike ujedinjene domovine, ne klonimo duha, marveč delujemo v njen prid in čakajmo, da pride naša doba Enakosti, Svobode in Bratstva!

DOPISI

JEŽICA. Ob Novem letu g. ljubljanski škof navadno ne pozabi priporočiti kristjanom svojega «Domoljuba» in drugih političnih listov. Tudi letos je storil klerikalni stranki to uslugo. Mi naprednjaki pa nimamo na razpolago pastirskih listov in tudi cerkve ne oskrunimo s svojo reklamo. Navzlic temu pa je naprednega tiska več med ljudmi kot klerikalnega, ker je to odkrit, pošten in trezen tisk. Vsak Slovok, ki vsaj par mesecev prebira «Domovino», jo toliko vzljubi, da je sploh ne more pogrešati. Mi se bomo letos pri novem naročanju listov vedli tako kot razsodni ljudje, zavrgli bomo sramoto našega naroda, zoprne klerikalne liste ter se oklenili «Domovine» in «Jutra». Pri tem nam ni mar, kaj porečejo drugi; mi poslušamo njihove nasvete, končno odločitev pa napravimo brez njih. Pri nas se je «Domovina» dobro udomačila. Zdaj pa jo

Potepuh se je zarežal:

«Vidiš, da res nič ne veš, ko vedno tičiš v Pobrežju! Rad te imam, seveda, in prav pošteno tudi po vrhu, pa ne tako, kakor tisti zeleni mladiči, ki ti po noči hodijo javkat pod okno. O, kogar ima nemški Foltan rad, temu hoče pomagati, pomagati, razumeš?»

Zahreščal je kakor preplašen žerjav in ji nenadoma zastavil pot. Mojca pa se je prestrašena odmaknila. Ozrla se je na vse strani, če ni morda koga v bližini, toda ljudje, ki so šli v isto smer, so ju bili že zdavnaj prehiteli, tako da sta bila — čisto sama sredi jesenskega polja.

«Foltan,» je siknila tedaj in zacepetala z nogami, «dajte mi mir, ko vidite da se mi mudi domov!»

No, potepuh se ni prav nič zmenil za njeno jezo. Kakor skvečeno nihalo se je majal pred njo in se režal:

«Tak ne bodi no! Zdajle bijejo nebeške urice, potem jih morda ne bo nikoli več.»

Šele ko je videl, da dekleta že komaj zadržuje jok, je odstopil, češ:

«Kakor hočeš! Ali še zdaj ne razumeš, da sem ti hotel povedati samo tvojo srečo, tvoje prihodnje dni. Če nočeš, pa pusti, no!»

Pa se je obrnil, da pojde svojo pot. Ko pa je Mojca slišala, kaj hoče čudak, ji je kar zaigralo srce. Sreča, odkritje neznanih bodočih dni, joj, česa bi moglo bolj že-

leti njeno srce. Vse se ji je iz joka nenadoma prelilo v smeh:

«I, Foltan, počakajte no, pa pojdite k nam v hišo in nam poveste kar vsem, ali ne?»

«Tako prerokujejo ciganke in stare avš, ki nič ne vedo, ne pa nemški Foltan,» jo je zavrnil potepuh.

«I, kako pa hočete?» se je zavzela Mojca, ki nikakor ni mogla premagati svoje radovednosti.

«Tukaj pod milim nebom ti povem, če ti je prav. Tukaj in brez prič.»

Mojca se je zdrznila:

«Dajte!»

Foltan je s svojo pomodrelo, z žilami prepreženo roko segel po njeni desni in je nekaj časa pozorno motril njeno dlan. Vmes je nekaj mrmral, česar Mojca ni razumela, pogledal proti nebu, pa na desno, na levo, nazaj in spet naprej ter končno odločil:

«Je že prav! Vse tako, kakor se mi je precej zdelo!»

«Kako?» je nestrpnost vprašala mladinka.

Mesto odgovora je dejal Foltan:

«Ali imaš pri sebi svež robček?»

Ponudila mu je gladko zlikan robček, ki je imela vanj zavito mašno knjigo.

«Ali imaš še kak cvet pri sebi?»

Cveta Mojca ni imela, pač pa lep vršiček rožmarina, ki ga je ponudila potepuhu.

Foltan je bil zadovoljen tudi s tem. Zavil je dišeči vršiček v robec in spravil oboje v žep. Potem je zopet začel iskati po njeni dlani. In je začel:

«Za nazaj in za naprej ti povem takole: Imaš skrivnost, veliko srčno skrivnost. Ali tisti fant z one strani — (pokazal je v smeri preko Karavank) — ne bo nikoli tvoj, ker te goljufa. Tebi govori tako sladko, kadar pride; drugim pa še slajše, kadar tebe ni.»

Mojci se je meglilo pred očmi. Zdaj rdeča ko mak, zdaj bela ko stena je drhtela po vsem životu. Skušala se je potvarjati in se smehljati, pa ji ni uspelo. A Foltan je prerokoval, kakor da ni niti opazil njene prepadenosti:

«Vendar te čaka še velika sreča. Tam na nemški strani ti je namenjen premožnih staršev edini sin. Njegova žena boš, pa sedem otrok mu boš dala: štiri sinove in tri hčere; vsem tem trem želim, da bi bile zale, kakor si ti.»

Ko je končal, ni rekel nobene besede, ampak jo je odkuril nazaj proti cerkvi. Mojca ga je hotela pridržati, ga je hotela še kaj vprašati; toda bila je čisto brez moči.

«Mene da bi goljufal moj Francelj?» jo je zbadalo v mislih. In sredi svoje žalosti je z vso silo zasovražila preroškega potepuha.

razširimo še med naše prijatelje in sosede, pridobivajmo novih čitateljev in naročnikov. Spominimo pa se, da tisti, ki se žrtvujejo, da nam postrežejo z dobrim štivom, zaslužijo najmanj, da jim časopis točno plačujemo. K širjenju naprednih listov pa smo pozvani vsi! —že

JEŽICA. Vsem, ki žele v prijetni zabavi počakati Novo leto, svetujemo, naj obiščejo Silvestrov večer v Sokolskem domu. Za ameriško ženitev je vse pripravljeno. Tamburaški zbor, nam ta večer prvi pokaže, kaj vse zna. Vstopnina nizka. — Člane Sokola obveščamo, da se vrši v nedeljo 3. januarja po 10. maši pri bratu Ramovžu članski sestanek, kjer se sestavi kandidatna lista za ves odbor in odseke. 6. januarja ob 3. uri popoldne pa je v šoli reden občni zbor, katerega se mora vsak član udeležiti. Zdravo!

POLJANSKA DOLINA. Občni zbor Sokola se bo vršil v nedeljo 3. januarja 1926. popoldne ob 2. uri v Sokolskem domu v Gorenji vasi. Dolžnost veče vse brate Sokole in sestre Sokolice, da se ga udeležite. Na občnem zboru se bo podal račun o delovanju Sokola za našo dolino v minulemu letu, ki je za naše podeželske razmere še dosti ugodno, v nekaterih ozirih prav ugodno. Tu se bodo določile tudi smernice dela za leto 1926, in se bo volil društveni odbor. Udeležite se ga vsi! Zdravo! — Prireditve na sv. Štefana dan z igro «Cigani» je prav dobro uspela. Igralo se je dobro in naš Sokolski dom je bil zopet enkrat napolnjen. Vsi obiskovalci prireditve so bili z igro kakor tudi s prosto zabavo, ki je trajala v pozno noč, prav zadovoljni. Tu se je zopet enkrat pokazalo, da zanimajo na deželi predvsem ljudske igre, vzete iz našega kmetskega in malomestnega življenja.

DRAGATUŠ. V nedeljo 20. t. m. je imel pri nas predavanje g. Albin Cebular o čebelarstvu in sadjarstvu. Predavanje je bilo jako zanimivo in poučno.

SV. DUH NA STARI GORI. Dovolite, gospod urednik, da se tudi mi oglasimo enkrat v priljubljeni «Domovini». Imamo krasno šolsko poslopje, katero pa žal že nekaj časa ne služi svojemu namenu. G. šolski upravitelj je zopet prestavljen na svoje prejšnje službeno mesto. Dve učiteljski moči bolehata, en učitelj je pri vojaki, tako da so zdaj otroci v svojo veliko škodo brez rednega pouka. — Na vsako «mlado» nedeljo imamo v naši cerkvi (ki je podružnica

Sv. Jurija ob Ščavnici) tudi cerkveno opravilo. V nedeljo 20. decembra po sv. maši smo imeli priliko opazovati pravo vaško bitko, ki se je razvila med dragotinskimi na eni in bolehečkimi in berkovskimi fanti na drugi strani. Na bojišču so obležali trije ranjenci, od katerih si morata dva v bolnici hladiti prevročo kri. Ostalim sobojevnikom bo gotovo tudi dana prilika, odpočiti se v zaporčku od prevelikega truda. — Ko zopet nabereмо kaj novic, se zopet oglasimo v «Domovini». Vsem rojakom priporočamo, da si naroče najzanimivejši tednik «Domovina».

LAŠKO. Slovenski fantje ki služijo pri vojaki v Prizrenu (Stara Srbija), so poslali našemu okrožnemu tajništvu SDS naslednje pismo: Podpisani želimo vsem fantom in dekletom, možem in ženam, posebno čitateljem ter čitateljicam «Domovine» in «Jutra» srečno in veselo Novo leto; poročnik Ivo Sremc (Maribor), narednik Feliks Blaznik (Ljubljana), podnarednika Hosta (Sv. Križ pri Krškem) in Alojz Umek (Trbovlje), Vodlan Josip (Sv. Jedert), Anton Razboršek (Krško), Retelj Franc (Krško), Alojz Soje (Škocjan pri Mokronogu), Josip Čančer (Trbovlje), Maks Krištavčnik (Črna, Koroško), Fran Čanšk (Trbovlje), Pavlič (Hrastnik), Ivan Oprejšnjik (Loka pri Zidanem mestu), Franc Zalokar (Trbovlje), Franc Požlep (St. Rupert nad Laškim), Ludvik Bokalj (Sv. Planina), Josip Korošec (Trbovlje), Franc Perec (Trbovlje), Josip Sintič (Ljubljana), Franc Knez (Huda jama), Gregor Brglez (Ljubno), Krajnc (Celje), Franc Centrih (Sv. Rupert nad Laškim).

LAŠKO. (Sprememba vodstva rudnika TPD v Laškem.) Dosedanji ravnatelj ing. Adolf Widra je z zadnjim decembrom t. l. na lastno prošnjo upokojen v visoki starosti 70 let. Na njegovo mesto je imenovan dosedanji obratovodja višji nadzornik ing. Joško Kloc. Imenovani je rojen v Vlehih na Češkem, sin dolgoletnega župana v Brlohah. Po izvršenih študijah se je kot zaveden Slovan preselil v bivšo kraljevino Srbijo, kjer je nastopil prvo službo ter služboval nepretrgoma do leta 1911. Istega leta je stopil v službo TPD. Po končani vojni je nastopil mesto obratovodja v Kisovcu (rudnik Zagorje), kjer se je izkazal kot odlični strokovnjak. Leta 1923. je bil prestavljen v Laško in prevzel obratovodstvo rudnika Hude jame in bil obenem imenovan za višjega nadzornika. Nedavno si je pridobil naše državljan-

stvo. S svojim razumevanjem za povzdigo občinskega gospodarstva si je pridobil zaupanje občanov in bil pri prvih volitvah izvoljen v občinski odbor občine Sv. Krištof, kjer je s svojimi nasveti pridobil že mnogo zaslug. Njegovo imenovanje se je vzelo v vseh krogih s splošnim priznanjem v vednost.

MARENBERG. Te dni so bile v znanem našem nemškem gnezdu v Dravski dolini občinske volitve. Za uspeh se je potegovalo pet list: dve slovenski, dve socialnodemokratski in ena nemška. Največ glasov je dobila nemška lista, namreč 105, ker so Nemci pritiskali tudi na glasove delavcev, ki so sicer socialni demokrati, tako da sta dobili socialnodemokratski listi le po osem in sedem glasov. Doslej je bila v Marenbergu socialistična struja dokaj močnejša. Gotovi razdiralni elementi so onemogočili tudi enotno slovensko fronto in sta dobili slovenski listi po 31 in 32 glasov. Tako so dobili Nemci 5 mandatov, Slovenci pa le 4.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

SKUPNO VNOVČEVANJE MLEKA.

Izdaten korak v razvoju naše živinoreje bomo napravili še le takrat, ako bo šlo naše mleko gladko in za dobro ceno v denar, pa naj se porabi mleko v svežem stanju ali pa za proizvodnjo prvovrstnih mlečnih izdelkov, kakor sta surovo maslo in sir. Ko se nam zunaj po deželi posreči lahka in ugodna oddaja mleka, pa se bomo lotili vse bolj skrbno reje molznih krav in bikov, in to nas bo privedlo do veliko lepšega položaja v naši živinoreji, kakor ga imamo danes.

Gladka in dobra oddaja mleka je tedaj prvi in najvažnejši pogoj za povzdigo ne le vse naše živinoreje, ampak sploh vsega gospodarstva. Tega pogoja pa še marsikje manjka. Imamo še mnogo takih krajev, ki bi bili za razvoj mlekarstva sposobni, pa jim manjka prilika za oddajo mleka. Takim krajem je treba pomagati! Seveda se morajo poklicani gospodarji tudi sami brigati in se sami zavzeti za primerno vnovčevanje mleka. Po takih krajih je treba mlekarških zadrug in sploh skupnega dela, da spravimo potrebne količine mleka

«Tepec.» je kriknila za njim, Foltan pa je zadovoljno hreščal proti fari:

«Pa smo, pa smo, kar nas je kje,
za tri srebrne tolarje,
za tolarje, za zeksarje
prodamo še srce.»

Mojca je še slišala njegovo pesem, a razumela je ni, Ko pa je prišla domov, so jo skelele solze v očeh.

II.

So tri jabolka rdeča,
al' na sredi so gnile,
pa glih taka so dekleta,
k' majo v sred' en' fovš srce.

Narodna pesem.

Ko je Foltan zapustil prestrašeno in v dno duše razžaloščeno Mojco, je krenil v Štembalovo gostilno, kjer je vedel, da najde Franceljna.

Francelj je bil krepek gorenjski fant, doma tam blizu Radovljice. Ker je bilo posestvo njegovih staršev premajhno, da bi bilo moglo prehranjovati številno družino, so se otroci kmalu morali razkropiti po svetu s trebuhom za kruhom. Francelj je prišel v Celovec, kjer se je učil mizarstva. Leta so mu minevala hitro, učil se je dobro, zato ga je tudi mojster imel rad in ga je pregovoril, da je ostal še kot pomočnik nekaj časa pri njem. To so bili lepi in veseli časi. Čez teden delo, veselo delo, ki

sta ga spremljala petje in smeh, v nedeljo pa hajdi iz mesta, zdaj sem, zdaj tja, kjer je pač bilo najvenč veselja. Najraje je hodil na žegnanje. Tista prijetna vedrost ga je mamila, dokler ga ni nekoč primamila v Pobrežje, kjer je spoznal Gozdni-kovo Mojco. Plesal je z njo enkrat, dvakrat, govorila pa sta malo. Ko pa je bilo treba odhajati, jo je vprašal, kdaj bo spet žegnanje kje v bližini in če pojde ona tja. Dekle mu je odgovorilo s tako prijetno sramežljivostjo, da so mu ves teden brnele njene besede v mislih. Potem sta se videla nedeljo za nedeljo, dokler ni z doma sporočil oče Franceljnu, naj pride in se loti mizarstva doma. In tedaj, ko se je Francelj zavedel, da se je treba ločiti, mu je bilo težko. Odlasal je teden za tednom, toda oče je vabil, klical in že skoraj prosil v pismih. Naposled se je Francelj le moral odločiti. Ko je bil zadnjo nedeljo skupaj z Mojco, ji je šepnil med plesom:

«Zdaj me ne bo več.»

Čutil je, kako se je mladenka zdrznila in obstala, dasi samo kratek hip, pa je bil vesel in zadovoljen.

«Ali boš kaj mislila name?»

Mesto odgovora se je stisnila k njemu, da so ga pobožali po obrazu njeni mehki lasje.

Ko so godci prejenjali, je Mojca pobledele. Sama ni vedela, kam bi pogledala, sama ni vedela, kaj naj bi rekla. In ko se je spet oglasila harmonika, ie bila nejevoljna,

da je prišel ponjo Franceljnov znanec, goljšavi Maks, ki je imel predivaste lase in predivaste oči. Samo parkrat se je zavrtela z njim, pa je potožila, da ne more več, ker jo glava boli.

Maks je bil Nemeč, tam nekje v bližini Brež doma, in se je tudi učil mizarstva tam, kjer Francelj. Toda njegovo učenje je bilo bolj bahavost nego potreba; kajti bil je premožen in je prišel v Celovec samo zato, da bi se malo pomestjanil. Ko pa se je v Celovcu seznanil s Franceljnom, se je nekam čudno navezal nanj. Moč, spretnost in odločnost mladega pomočnika, njegova vedra šegavost in brezobzirna, včasih naravnost trda odkritost je tako vplivala na sicer bahavega Nemca, da je vse zaupal Franceljnu. Nekoč mu je celo povedal, zakaj je pravzaprav prišel v Celovec. Maks Lendauer je bil svojih staršev peti sin.

«Toda pri nas je zakleto,» je pravil Franceljnu, ko sta nekoč po končanem delu sedela pri čaši piva, «še hujše ko zakleto je pri nas. Odkar je bilo tisto, huj, tisto strašno, ni več sreče pri hiši.»

«Kaj se je pa zgodilo tako strašnega?» je vprašal Francelj?»

Maks je nekoliko pomislil in vzdihnil: «Saj niti ni mogoče povedati! Menda na vsem svetu ni tako nesrečnih ljudi, kakor smo mi. Moj stari oče je služil na Dunaju pri vojaki. Seve, bil je mlad, zastaven fant, denarja mu ni manjkalo, pa si je privoščil vse, kar mu je prišlo na misel.

skupaj. Pri nas manjka danes skrbno proučenega enotnega načrta za pospeševanje in organizacijo podeželnega mlekarstva, dasi nam je tak načrt nujen potreben. Naša dežela potrebuje sploh več dela na tem polju, da bo ustrezno našim gospodarskim potrebam in zahtevam. Prav izvedena organizacija mlekarstva bo največjega in bistvenega pomena za nadaljnji razvoj vse naše živinoreje, pa tudi našega celokupnega gospodarstva. Tega dejstva bi se morali veliko bolj zavedati in vsi delati na tem, da se to važno vprašanje našega narodnega gospodarstva zadovoljivo reši.

Kjerkoli manjka danes ugodne prilike za vnovčevanje mleka, povsod tam je kravjereja zastavljena. Z njo vred pa trpi tudi vsa druga reja, tako da je izdaten napredek celotne živinoreje tako rekoč izključen. Živinoreja je le po tistih deželah vzcvela, kjer je mlekarstvo razvito. Sporedno z mlekarstvom in njega industrializacijo se je dvignila. Po teh deželah imamo danes najlepšo in najboljšo živino in najlepše dohodke od mlekarstva in živinoreje. Dobro razvito mlekarstvo je tedaj temelj in glavni predpogoj za napredek živinoreje. Zavedajmo se tudi pri nas tega in skušajmo naše podeželno mlekarstvo dvigniti! Ustvarimo pogoje za skupno vnovčevanje mleka, snujmo mlekarke zadruge in organizujmo naše živinorejce, da pridemo po zgledu drugih dežel tudi pri nas naprej! Storimo to povzod, kjerkoli so potrebni pogoji dani!

NAPREDUJMO S POMOČJO POIZKUSOV!

Naše kmetijstvo je težka obrt. Njen končni uspeh ni le odvisen od letnega vremena ali «letine», ampak tudi od tega, kako se razumemo na kmetijo. Danes zahteva kmetijstvo veliko več znanja kakor svojčas. Danes ni zadosti, da znamo orati in kositi in da nam različni sadeži sploh rastejo in obrode, ampak treba, da nudimo tem sadežem potrebne pogoje, da nam količor mogoče bogato obrode, da dobimo pridelke in prirejke, ki se odlikujejo po najboljši kakovosti. Da je kmetovalec danes kos vsem tem nalogam, je treba, da se tudi on uči in bolj skrbno pripravlja za svoj poklic. Le tisti bo vedel prav ceniti potrebo pravičnega ravnanja z gnojem in pravičnega gnojenja, kdor ima najpotrebnejše pojme o kemiji, o sestavi gnoja in o izpremembah, ki se gode pri gnoju, ko nam leži na gnojišču. In takega znanja je treba tudi za vse drugo, da si znamo pri raznih vpra-

šanjih našega kmetijstva prav pomagati in varovati škode in zgube, ki je sicer neizogibna.

Danes je treba na naši mali kmetiji vse bolj močnega (intenzivnega) in skrbnega gospodarstva, da dvignemo naše dohodke. Kmetijski mladini je treba prilike, da se kaj več nauči za svoj poklic. Kmetijsko-strokovne šole in kmetijsko-nadaljevalni tečajji nam imajo pomagati, da bomo svoj stan in svojo obrt bolj razumevali in da pridemo do boljšega usposobljenja.

Odraslim kmetovalcem in gospodarjem je pa treba, da si pomagajo do večjih uspehov s prirejanjem kmetijskih poizkusov. V tem pogledu so gnojilni poizkusi z umetnimi gnojili tako važni, da bi jih morali povsod prirejati. Po vseh krajih. Naše razmere so glede zemlje, njene lege, vremenskih prilik, glede kolobarjenja in gnojenja tako različne, da je treba povsod prirejati gnojilne poizkuse, da se prepričamo o vrednosti umetnega gnojenja in umetnih gnojil. Ako bi imeli naši gospodarji zadosti in resničnega zanimanja za svoj napredek in za izboljšanje svojih dohodkov, vsak gospodar bi moral prirejati take poizkuse na svoji kmetiji.

Umetna gnojila so brez vsega dvoma poklicana, da nam pomagajo do boljših uspehov, ali treba je, da pogodimo za posamezne sadeže pravo zmes in pravo količino različnih gnojil. To se da pa brez zadostnega znanja le s poskusi dognati. Veliko dobrega smo z umetnimi gnojili že dosegli, posebno na travnikih. Vsega pa še ne. Zlasti pomankljive so naše izkušnje na njivah. Potrebne recepte za umetna gnojila si moramo za naše razmere sami najti in sami poiskati, da se bodo umetna gnojila zares dobro izplačala. In to lahko dosežemo edino le s poizkusi.

Umetna gnojila so pripomogla drugim deželam do večjega uspeha pri kmetijstvu, naj pomagajo še nam!

Kratke vesti

— Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo v devizah dne 29. decembra: 100 avstrijskih šilingov za 792-70 do 802-70 Din, 100 italijanskih lir za 226-90 do 229-30 Din, 1 dolar za 56-11 do 56-71 Din, 100 češkoslovaških kron za 166-50 do 168-50 Din.

BELEŽKE

+ Vera je v nevarnosti. Kadar klerikalcem trda prede, prično vpiti, da je vera v nevarnosti. Tudi dr. Korošec je med Hrvati pričel pridigovati, da je vera v nevarnosti in da morajo vsi katoliki iti skupaj, seveda v njegovo stranko. Vprašanje pa je, zakaj bi samo dr. Koroševa stranka mogla ohraniti vero. Zakaj bi pa vsi katoliki ne šli skupaj v kako drugo stranko in zakaj bi katoliki ne branili svoje vere v drugih strankah, ako je vera res v nevarnosti. Kako pa naj brani doktor Koroševa stranka katoliško vero pred propadom, če niti sama sebe ne more obraniti in če nima nobene politične moči? Če bi bila vera odvisna samo od klerikalne stranke, potem bi bila res v nevarnosti, kakor je v nevarnosti klerikalna stranka sama. Toda katoliki in vera niso zato tu, da bi reševali zavoženo klerikalno avtonomistično politiko, zato pa dr. Koroševa agitacija, da morajo iti vsi katoliki skupaj, doslej tudi še ni imela nobenega uspeha.

+ Pucelj odklanja pristaše. «Kmetijski list» je poročal, da je bilo za Radičev shod v Mariboru izdanih 5000 vstopnic. Več jih zaradi premajhnega prostora niso mogli izdati, četudi se je zglasilo 20.000 ljudi. Pomislite, v tajništvo Puceljeve stranke v Mariboru je prišlo 20.000 ljudi, a so vse poslali domov, namesto na shod. Take stranke v Sloveniji še nismo imeli, da bi se branila pristašev. Bogve, zakaj Pucelj za tistih 20.000 ljudi ni sklical posebnega shoda, na katerem bi jim lahko vsaj pojasnil, da ima že preveč pristašev in da nikogar več ne potrebuje. To bi bilo vse-kakor bolj pošteno, kakor pa so laži v «Kmetiskem listu», ki je prekosil z njimi še zagrebške radičevske liste. Ti listi so namreč takoj po shodu poročali, da je bilo izdanih 3000 vstopnic, na shodu pa da je bilo 2000 ljudi. V resnici jih gre v dvorano mariborskega Narodnega doma le 1200. Reči moramo, da sta se «Kmetijski list» in poslanec Pucelj že mnogo naučila od Stepana Radiča.

!! Poravnajte naročnino !!

Takrat bi mu niti ne bilo treba v vojake; lahko bi se bil odkupil, pa ni hotel. Nalašč je šel, ker je bil željan sveta in mu je bil dom pretesen. No, tam po Dunaju je brodil nekaj let. Bog ve, kaj je vse skušil in okusil. Nazadnje se je menda vsega naveličal in je želel domov. Res se mu je zgodilo po volji, toda za hišo je bila to najhujša nesreča. Kmalu po vrnitvi se je hotel ženiti in se je tudi res oženil. Pa misliš, da je vzel kako domače dekle, kakor bi se bilo spodobilo? Kaj šel! Z Dunaja je pripeljal žensko, ki je bila neki tako lepa, da je vse norelo za njo. Najsi se je oblekla gosposko, ali po naše, vedno je bila krasotica brez primere. Stari ljudje vedo celo povedati, da se je nekoč župnik, ki je bil sicer pameten in svet mož, med pridigo vjel v njene prečudne oči, kar ga je tako zmedlo, da je moral kar sredi pridige prenehati. Tedaj si lahko misliš, kakšna ženska je to morala biti!

«I, to pa še vendar ni nesreča,» je Francelj z nasmeškom prekinil pripovedovanje popolnoma zatopljenega Lendauerja.

«Vidiš,» je odvrnil oni, ne da bi se bil dal mottiti, «prav to je bila nesreča! Sam ne vem, ali je bila kazen božja ali kaj, ali zgodilo se je takole. Ta lepota, moja stara mati, je začela kmalu po poroki čudno hirati. Njena lepota je ginevala kakor cvet, ki ga zamori slana. Od dne do dne so se hujše kazali znaki čudne in neznane bolezn. Trije otroci so prišli na svet, ali vsak

je bil drugače spačen. Po tretjem otroku je bila babica že starka, vela, zrušena, vsa lisasta, marogasta in polna ran. Stari oče jo je vodil od zdravnika do zdravnika, pomagalo pa vse skupaj ni dosti. Babica je pešala vedno bolj, ljudje pa so si šepetali, da je bila na Dunaju med tistimi, ki so za greh na prodaj vsakemu, kdor pride. Bozen je prelezal tudi na starega očeta, ki je lepega dne odšel, ne da bi se vrnil. Vse iskanje, povpraševanje in poizvedovanje je ostalo brez uspeha. Deda ni bilo več, babica pa je še ostala za šibo božjo pri hiši. Polagoma je prišlo tako daleč ž njo, da ni mogla več zapustiti postelje. Vse ji je odpovedalo, celo spomin in je zapustil in beseda. Dasi komaj tridesetletna ženska, je bila siva, plešasta in zgubana in je tulila v postelji kakor pobesnena žival. Tako je propadala, dokler smrt ni končala njenega strašnega trpljenja... Izmed treh otrok je ostal živ samo eden, moj oče. Toda tudi on nosi breme svoje matere na sebi: grbast je.»

Francelj, ki je z grozo poslušal to strašno zgodbo, ni niti črhnul, ko je Maks za trenotek nehal govoriti. Lendauer je srebnil požirek pijače, pobobnal s prsti po mizi in nadaljeval:

«Vidiš, tako je bilo. Do očetove polnoletnosti je gospodaril pri hiši njegov stric, ki je po svojih močeh skrbel, da bi kolikor mogoče zacelil rane, kakršne je moralo pretrpeti premoženje zavoljo te nesreče.

To se mu je tudi res posrečilo. Ko je izročil posestvo mojemu očetu, ni bilo nikjer več sledu o prestanih težavah. Tako se je moj oče, dasi pohabljen, lahko dokaj dobro oženil. Moja mati je prišla k hiši lepo doto, sreče pa ni mogla prinesti. Sedem otrok nas je: trije so že pod zemljo, eden ni čiste pameti, eden je mutast, eno sestro pa meče božje, če količkaj ostreje izpregovoriš ž njo. Samo jaz sem jo še tako nekam srečno odnesel. Vidiš, tako je z nami.»

Lendauer je vzdihnil in se zagledal po sobi. Bil je bled, izmučen in žalosten, a Francelj ga je skušal tolažiti:

Nikar ne obupaj. Kolikor je bilo doslej narobe, toliko boš morda ti srečnejši.»

Lendauer je odkimal:

«Nič ne vem in nič ne upam. Kako tudi? Storili smo že vse, kar si moreš misliti in kar je kdo svetoval. Vse leke smo preizkusili, po božjih poti smo molili, za maše smo dajali, pa vse skupaj ni pomagalo čisto nič, ti pravim.»

«Kar ni, se še lahko zgodi,» je tešil Francelj. «Saj veš, kako čudno se suče svet. Niti ne misliš ne, pa je naenkrat vse zaobrnjeno. Kjer je včeraj dušila žalost, se danes ziblje smeh, kjer je bil včeraj raj, se danes odpira pekel. Le verjemi, da se vse izravna!»

1 Meče božje — izraz za znano bolezen božjast.

ZDRAVSTVO

Pomanjkljivosti naših hiš

HIŠICA OČETOVA ...

Ne najdeš zlepa stvari, ki bi ti bila tako pri srcu kakor hišica, v kateri si užival srečo detinstva in kjer si v družbi bratcev in sestric ter dobrih staršev preživel »dni svojih lepšo polovico«, zlato mladost. Človeku, ki ga tira usoda daleč od doma, prihaja gotovo največkrat na misel pesem: »Hišica očetova, Bog ljubeznivi živi tel.« Tudi spomin na slavne može očuvamo s tem, da zberemo glavne predmete, ki naj nam izpričujejo in ohranijo dokaze njihovega zasluznega življenja. Te predmete hranimo navadno v rojstni hiši dotičnika, kakor da ji hočemo reči: Vzredila si ga, dala si mu zavetja v dobi priprav. Glej, ti predmeti ti kažejo, kaj je v življenju storil, ali točneje, kaj je od tebe prejel za življenje. Moč domače hiše je močnejša kakor vsi drugi vplivi.

MED ŠTIRIMI STENAMI

Dobršen del naše življenske niti odvijemo baš v zatišju sobe, tako rekoč med štirimi stenami. Te so priče najvažnejših dogodkov našega žitja, sreče kakor tudi domala vseh jadov, ki nam jih nasiplje grenki del življenja. Čisto naravno je, da se nam naše domovanje, na katerega smo navajeni in navezani, zrcali kot del naše duše. Z mrzlo malto in nemim beležem oblečeno zidovje smatramo mnogokdaj za dobrodušno bitje, kateremu zaupamo našo bol in ga ogovarjamo.

Naša soba je vredna tolike zaupljivosti. Saj nam daje streho in nas sprejme materinsko, kadar se skrivamo v viharjih in zimi pred krutostmi prirode. V objemu domačih sten se čutimo varne. Če smo torej navezani na stanovanje in nam ono toliko lahko nudi, tedaj glejmo, da smo deležni kar najobilnejših stanovanjskih dobrot. Teh pa slabo stanovanje seveda ne more dati. Zato se potrudimo, da imamo zdravo stanovanje!

VEČNADSTROPNICE.

Domači hiši se zaupamo, v vsakem položaju upamo, da smo šele doma, v sobi na varnem.

Mnogokrat pa se zaupanje do stanovanja ne izkaže kot dobro. Zaupanje v stanovanje postane lahko celo usodno za naše zdravje, ako je v zdravstvenem oziru pomanjkljivo.

Čim bolj napreduje kultura, tem gosteje in tesneje silijo ljudje skupaj posebno še v prostora skopih mestih. To kupičenje nadstropja na nadstropje je pokazalo svoje nedostatke zlasti v tem, da jemljejo večnadstropnice stanovalcem zdravju potrebno svetlobo sonca in zrak. Nizka, s prostornim vrhom združena enodružinska hiša se je morala umakniti novemu stavbenemu načinu, ki jemlje kaj malo ozira na zdravstvene potrebe. Zdaj vlada geslo: zidati s čim najmanjšimi sredstvi in najceneje, da se iztisne čim večja dobičkanost iz poslopja. Trgovinska korist tudi tu ne uvažuje zdravstvenih potreb stanovanja.

Je pa treba omeniti še eno pogrško večnadstropnic. To sega v ono nedkaj toplo razmerje človeka do stanovanja, ki bi moralo ostati trdno, kakor je trdna ljubezen lastavic do gnezda. V takih stanovanjih človek ne vidi stalnega bivališča in se izseli, kakor hitro izsledi kje kako udobnejše ali cenejše stanovanje. To stalno izmenjavanje stanovanj seveda ne dopušča, da bi se tvorila med stanovalcem in sobo kaka prijetnejša vez. Ravno v tej neobčutljivosti človeka do stanovanja je često vzrok, da ljudje brezobzirno ravnaajo s stanovanjem in pohištvom ter pozabljajo pri tem tudi na zdravstveno stran.

To zadnje pride seveda manj v poštev na kmetih, toda tudi tu vidimo pogosto, kako »naj se za brig« tisti, »ki bo doma imel,« drugi pa želijo biti prosti te dolžnosti. Seveda pa vidimo, da je v prvi vrsti uspeh naših deklet in žena, da so slovenski domovi vobče zdravi in vabljivo prijetni.

ŠTIRI STENE — ČRN GROB.

Stanovanje, ki je v stavbnem načinu in stavbnem materijalu toliko pomanjkljivo, da ne ustreza niti poglavitnim zdravstvenim predpisom več, je gotovo vzrok mnogih in tudi težkih obolenj. Ni pa tega mogoče ugotoviti v tolikih primerih, v kolikih je slabo stanovanje res krivec bolezni, kajti saj vemo, kako dolgo preišljujemo, preden spravimo bolnika k zdravniku. Le redko je zdravnik tako pravočasno klican za svet, da lahko vidi bolezen v njenem prvem začetku in v tistih okolišnih, ki so bolezen započele. Če

ugotovi zdravnik, da stanovanje ni zdravo, mu skoro ne verjamemo resno ali pa radi prve znake obolenja postavljamo v čas dolgo dolgo po vselitvi, samo da ostane stanovanje nedolžno in nerazžaljen naš ponos na svoje stanovanje. Vsak zdravnik dobro ve, kako težavno je pri bolnikih bodisi z dežele ali iz mest, izslediti prvi vzrok in pravi začetek bolečine. To pa je za zdravljenje v prvi vrsti potrebno. Star medicinski izrek pravi: Qui bene diagnoscit, bene curat. (Kdor dobro pogodi vzrok bolezni, dobro zdravi.)

Pa je tudi res, da nimia nihče časa oboleti, ne siromak ne bogatin. Če se vleže n. pr. glavar družine, počivajo roke, od katerih zavisi vzdrževanje gospodarstva; če zbolí gospodinja, je zopet vse narobe pri otrocih in v kuhinji. Zato tako radi odlašamo z resnim lečenjem in pokličemo zdravnika, ko so že daleč kje prvi vzroki bolezni. V takem položaju je zdravniku težko dokopati se do pravega krivca. V največ primerih pa zdravnika niti ne kličejo k bolniku.

Kljub temu pa nam neštete izkušnje narekujejo, da je marsikatero bolezen krivo edino le stanovanje. Ono je vir tako imenovanih »stanovanjskih bolezni«. Tu sem prištevamo vse bolezni, ki izvirajo od napačno grajenih, škodljivim vplivom izpostavljenih ali nemarno vzdrževanih stanovanj. Te vrste boleznim so izpostavljeni vsi stanovalci dotičnega nezdravega stanovanja, ker je že ono samo zadosten vir bolezni.

Kdor zna ceniti lastno zdravje, bo gotovo rad opazoval, v čem je njegovo stanovanje pogubonosno in bo te napake odstranil. Starši, ki se trudijo po 20 do 30 let, da pripravijo sinovom primerno premoženje in hčeram bogato doto, naj pazijo na stanovanje, v katerem jim dorašča mlada družina, sicer gre lahko vsa dota v lekarno in bolnico, in še ne bo povrnjeno ljubid zdravje. Zdravje je prvo in najlepša dota! Kdor tega noče verjeti, mu lahko »prijazna sobica« postane prezgodnja mrtvašnica.

Prostornost, čistost, zrak in svetloba so prvi pogoji zdravega stanovanja.

Iz navade.

Zobni zdravnik dr. Strah si je nabavil avtomobil ter se tako nekoč peljal na izprehod. Ko je med potjo popravil kolo in navijal neki vijak, ga je slišal njegov spremljevalec, kako je govoril: »Samo trenutek, saj ne bo nič bolelo.«

Iz šentvidskega okoliša

(Stare šaljive dogodbe. Piše Anton Stražar.)

Predgovor.

Za sedanje neprijetne mrzle zimske dni sem se namenil opisati čitateljem »Domovine« nekaj zanimivih in šaljivih prigodkov iz šentvidskega okoliša, kakor mi jih je pripovedoval moj rojak in prijatelj Korantov Jože.

Šentvidska srenja, ki bo opisana v teh dogodkih, spada k brdski fari. Cerkev je bila dozidana v letu 1749. Pa Šentjani, kakor se imenujejo, že od nekdanj samozavedni in bistri ljudje, so stavljali prošnje na vse kraje, da ne bi imeli samo beneficijata, marveč svojo faro in svojega fajmoštra. Sam Bog vé, koliko so že izmetali denarja za to reč. Pred kakimi 25 leti so se najhuje poganjali za samostojno faro in takrat so lukovski fantje začeli o njih peti znano zbadljivo popevko:

Preljubi Šentvid,
kako si ti svet,
'maš majčkeno faro,
pa dosti deklet! ...

St. Vid je torej cerkveni patron naših šentjanov, a v tistem času, ko se je razznela la zbadljivka, je ravno več šentviških deklet imelo smolo z navihanimi lukovskimi fanti. In pesem je ostala, fare pa ni bilo ... No, pa nič zato! Šentjani so navzlic vsemu zborni ljudje, šaljivi in domiselni, kar bodo čitatelji spoznali ravno iz teh prigodkov, kjer

bo govor o njihovih znamenitih in spomina vrednih osebah, na Šentjane v splošnem pa bo tudi večkrat nanesla beseda. Vendar naj jim velja kratek opis že kar v nastopnem prvem odstavku.

Naši Šentjani.

Šentvidska občina ali srenja obsega četvero vasi: Šentvid, Prevoje, Vrbo in Imovico. Ljudje v teh vaseh so izredno krepki in pri zdravju. Mojega prijatelja Korantovega Joška oče in mati sta leta 1904. obhajala dijamančno poroko, torej 60letnico svojega zakona. Poleg njih pa je v istem letu imelo še petero drugih parov zlato poroko.

Tu se vidi, da so iz dobrega lesa. Posebno lepo starost je v šentvidski srenji dočakal tudi očka Švarcelj iz Prevoj. Dosegel je 97 let. Bil je strasten lovec in je še v svojem 92. letu na lovu podrl zajca. Poleg njega je slovelo še šestero lovcev: Kotnikov Jurca, Florjanov Matevž, Ilkovčev Tomaž, Bankežev Matevž, Korantov očka in pa Jamar, ki še živi.

Prevojci, prebivalci sosednje vasi, pa so bili sloveči mešetarji. Oblazili so vse sejme in posebno v Ljubljani niso nobenega zamudili. Posebno se veljali: Golež iz Zaboršta, njegova dva sinova Šimen in Jaka, Kotnikov France in Matičarjev Jaka.

Kakor že omenjeno v čast Šentjanom, so bili od nekdanj narodno zavedni. Že leta 1869. so se udeležili v lepem številu slovenskega

tabora v Vižmarjih. A tudi danes se v vseh Šentjanih pretaka čista in topla slovenska kri.

Sredi minulega stoletja je na Prevojah prebival okrožni zdravnik dr. Janez Rupret, v tisti hiši, kjer danes gospodari Lešarjev. Janez. Ta zdravnik je jemal seboj na komisijske ogledne Petovarjevega Bernarda iz bližnjih. Prapreč, ki je čitateljem menda že precej znan iz moje nedavne povesti o zavrženi ljubezni. Iz teh komisijskih ogledov, na katerih je dr. Rupret razteleseval samoumornjence in ponesrečence, naj kar v nastopnem sledi prvi dogodek.

Raki — pa kaki!

V hladnem spomladanskem jutru i. 1870. je Petovarjev Bernard prav hitro koračil po cesti s svojim koškom na rami. Ljudje, ki so ravno vstali in še zdehali ter spotegovali roke po dvoriščih in na vežnih pragih, so izpraševali možaka, kam se mu tako žuri?

Pa so doznali od njega: »E, doli v Dolško grem, k sveti Ajti. Sava je zopet vrgla mrliča iz sebe. Danes pa ga bo komisija »gor djala! ...«

Dobro uro pozneje, ko je Bernard šel, pa so Korantov oče, ki so vedno vozili komisijo, peljali brdškega adjunkta, dr. Rupreta in pisarja.

Ko je komisija dospela na mesto, kjer je ležal utopljenec, je čakal Bernard s svojim koškom, v katerem je nosil vso pripravo, po-

Kmet, obrtnik in uradnik

(Piše uradnik.)

Mislím, da je že enkrat čas, da se očitno izpregovori pametna beseda o medsebojnem razmerju navedenih stanov in razprše vsa nezaupanja in predsodki. Navadno imajo na deželi popolnoma napačno mišljenje o nas uradnikih. Vsaka nerodnost v uradih se pripisuje uradniku, četudi je ta primoran izvršiti marsikaj, kar ugovarja njegovi vesti in spoznanju. Zaradi tega smatrajo uradnika za nekakega sovražnika ali nasprotnika kmetškemu ljudstvu. Kdor tako misli, se zelo moti. Večina uradništva, nižjega kakor tudi višjega, na deželi kakor v mestu je iz vrst kmetškega ter obrtnega stanu in zato sočustvuje z obema navedenima stanovoma ter jima želi napredovanje.

Seveda je vsak uradnik dolžan izvrševati svoje dolžnosti, ki mu jih predpisujejo postave. Če je kaj neuščnege v teh, tedaj je treba stresti nejevoljo na one, ki so sklenili take postave, to je na prizadete poslance. Ti so odgovorni za vse nedostatke v postavah. V to bi pa bili, oziroma so poklicani v prvi vrsti klerikalni poslanci, ki jih je ogromna večina pri nas. Pa kakor je videti, se ti maio brigajo za našega kmeta in obrtnika, pač pa skrbe za strankarsko klerikalno moč in veljavo. Zavoljo tega so prišli ob vso veljavo in vpliv tam, kjer bi lahko kaj dosegli za kmeta in obrtnika s pametnimi postavami, katere mora uradnik potem vršiti in na katerega se navadno stresa vsa jeza in nevolja. Tu se dela uradniku velika krivica. Pri volitvah je vam dana priložnost, da izberete za poslance res veljavne, sposobne in delavne može. Pomniti je treba, da ni prav nič boljši zastopnik bivših samostojnežev s svojim skakanjem od stranke do stranke.

Dalje povzročá nezaupanje do uradništva med nekaterimi podeželani tudi napačno nazoranje, da je delo le trdo kmetijsko delo, dočim se smatra vsako delo z glavo, kakor ga mora opravljati uradnik in deloma že tudi obrtnik, nekako za počitek ali postopanje. Res je, da je dostikrat kmetijsko delo in tudi delo obrtnika telesno silno naporno in utrudljivo, toda tudi delo z glavo je mnogokrat silno utrudljivo ter uničuje zdravje uradnika. Marsikateri kmet ali obrtnik je to že sam izkusil, ko so ga trle velike

skrbi v glavi, ko je preudarjal o tem in onem ter morda celo s svinčnikom v roki preračunal vrednost svoje živine in pridelkov ter ugal, kako te spraviti v denar.

Da sta kmetški in obrtni stan že kolikor toliko napredovala, kar je popolnoma prav in v blagostanje nas vseh, so k temu pripomogli tudi razni duševni i kmetijski strokovnjaki in šola — učitelj. Tedaj ni prav, da na nas uradnike gleda kdo z nekakim sovraštvom. Sicer ta nezaupnost izhaja večinoma še iz prejšnjih časov, ko je bila večina uradnikov tujcev, ki so za svojo prvo in največjo nalogo smatrali zatiranje našega naroda in sploh vsake naprednosti med nami Slovenci. Nekaj te sovražnosti pa prihaja tudi še iz polpretekle dobe našega naprednega probujenja. Tedaj je bila večina narodnozavednega uradništva v naprednem taboru proti nazadnjaškemu klerikalizmu. Da ga klerikalci očrniijo pri preprostem narodu, so vrgli med ljudstvo psovko: »Uradništvo žre in žre!« Marsikateri preprost človek je tem grdim besedam verjel. Klerikalci so v zadnjem času prenehali s to demagogijo, pač iz razlogov pridobivanja uradniških kroglic pri volitvah.

Res je, da tudi med uradništvom ni vse, kakor bi moralo biti. In kdo se bolj trudi za uređitev teh razmer kakor baš demokratska stranka! Da pa bo ta močna dovolj, tedaj je treba, da jo vsi na vse strani podpremo, da se združimo v njej vsi dobro in napredno misleči kmetje, obrtniki, uradniki in delavci, podeželski kakor mestni. Kar velja za kmeta, obrtnika in uradnika, to velja morda še v večji meri za delavca. Vse naj nas druži v naši stranki res prava ljubezen in pravična sodba o vsakem stanu in delu.

To je nekaj drugega.

Miha, malo omejen sin posestnika Hlačona, naj bi se oženil s Hlačoperjevo hčerko. Ker se je strahovito bal, mu je oče prigovarjal ter mu vlival poguma.

«Za tebe je bilo to laže,» mu je ugovarjal sin, «ti si poročil mojo mater, jaz pa moram vzeti popolnoma tujo osebo.»

trebno pri tem poslu. Nekaj izrednega je bilo pri tem utopljenju. V njegovem telesu so se že naselili raki; kajti kar je padel v vodo ali sam v njo skočil, je bilo že nad mesec dni, kakor je ugotovila komisija.

Adjunkt, vedno šaljiv človek, se obrne k Bernardu in mu reče:

«Vidiš, Bernard, tukaj imaš kar celo večerjo; le poglej, kako lepi raki so v tem človeku!»

V začudenje vseh je res Bernard pobral vse rake iz mrtveca in jih zmetal v košek...

«Zelim, da bi ti dobro teknili!» je še dostavil adjunkt.

Nato se je komisija kmalu odpeljala, Bernard pa je koračil za njimi.

Komisijiski gospodje so se ustavili v znani takratni gostilni v Dovškem pri «Kovaču», kjer so imeli pripravljen obed. Bernard pa je koračil čez Kleče in se ustavil v Dolu. Tam pa si je tudi on dobil skromen obed v Pevčevi gostilni. Prodal pa je tudi krčmarici vse svoje rake!

«Mamica, le vzemite jih, še danes jih boste dobro prodali, kajti kmalu za menoj se pripeljejo komisijiski gospodje!»

Po storjeni kupčiji jo je seveda Bernard hitro odkuril proti domu. Pa sam s seboj je govoril: «Le čakajte, škrici, danes sem vam pa dobro zagodel!...»

Zgovorna krčmarica Pevčevka je stala ravno na vežnem pragu in zvončkljala s ključi, ko so se mimo pripeljali komisijiski gospodje. Seveda so se tudi tam ustavili na

polič vina. Ko so pili, pa jim krčmarica ponudi rake. Hvalila jim jih je: «Veste, tako dobro so napravljeni, da bi jih angelci jedli, če bi ustka imeli!»

Gospodje so se z veliko slastjo lotili rake po jedine. Ker so bili že malo vinjeni, ni nobenemu v mislih bilo, da bi bil morda Bernard prodal tu svoje rake — tiste gnusne rake, ki so bili v mrtvecu...

Mesec je že na nebu sijal v družbi nešteti zvezdic, ko so se komisijiski gospodje odpeljali proti domu. Prav zadovoljni so bili in so med vožnjo peli tisto svojo, ki so jo vselej ob takih veselih prilikah:

«Jaz pa sem vinski brat,
pijem ga rad!...»

Že blizu doma na Prevojah pa so ti veseli gospodje došli Bernarda s koškom. Veseli adjunkt zavpije nad njim: «No, Bernard, le hitro stopaj proti domu, če boš še nočuj kahal tiste svoje rake!»

«Gospod adjunkt, jaz jih že ne bom kahal, ker sem jih prodal prav dobro v Pevčevi gostilni. Si bom za te denarje raje kaj drugega kupil!»

Ta Bernardov odgovor je imel na gospode grozanski učinek!

Veleli so vozniku Korantovemu očetu ustaviti konja; vsi so poskakali na tla, se prijelji za trebuhe in se priporočili svetemu Urhu za pomoč... Vsak izmed njih se je silil, kar se je mogel, da bi čim prej spravil iz sebe to

DELAVSKI GLASNIK

VOLITVE V DELAVSKO ZBORNICO.

Volilni imeniki so razgrnjeni še do 4. januarja 1926. Ta dan je **zadnji**, v katerem je mogoče prepisovanje imenikov, vpogled v imenike, reklamiranje in izreklamiranje. Zato ponovno pozivamo volilne odbore in organizacije, da ta čas dobro izrabijo. Katere ure na dan so imeniki pri volilnih edincih razgrnjeni, more biti razvidno iz razglasa na vhodih v volilne lokale. Točno je paziti na morebitne nerednosti ali protipredpisno postopanje organov krajevnih volilnih odborov, kar je naznaniti glavnemu volilnemu odboru. Volilno pravico ima samo tista oseba, ki je v imeniku vpisana. Za onega, ki je bil na dan 5. decembra zaposlen pri delu, ki je podvrženo bolniškemu zavarovanju, je preskrbeti vpis. **Dokaz za to nudi delavska knjižica, potrdilo občine ali potrdilo delodajalca.** Pri izbrisu je navesti ime in priimek, stran in tekočo številko, ki je razvidna iz volilnega imenika volilca, katerega izbris se zahteva. Za izbris je potrebno tudi potrdilo dotičnega delodajalca, da volilec na dan 5. decembra ni bil pri njem več zaposlen. To potrdilo pa mora še posebej potrditi občina. — O reklamacijah sklepa krajevni volilni odbor vsak drugi dan.

Glasovnice bodo volilcem dostavljene na različne načine. Ako krajevni volilni odbori ne bodo storili posebnih sklepov, je dostavljanje glasovnic urejeno takole:

a) **Potom osebnega dviganja v pisarnah krajevnih volilnih odborov** (to so ekspoziture okrožnega urada ali bratovske skladnice tam, kjer ni ekspozitur). Glasovnice morajo osebno dvigniti vsi oni volilci, ki so zaposleni na sedežih volilnih odborov ali pa v oddaljenosti manj kakor 5 km. Imena teh okoliških krajev, iz katerih morajo volilni upravičenci dvigniti glasovnice osebno, bodo nabite pred pisarnami krajevnih volilnih odborov. Vsak tak volilni upravičenec naj prinese s seboj kako listino, s katero dokaže svojo identiteto (delavska knjižica, krstni list, itd.). Vsak volilec sprejme kuverto z glasovalnim listkom in glasovnico, ki služi kot legitimacija. — Dolžnost vseh naših volilcev je, da pravočasno dvignejo glasovnice. Dviganje glasovnic se mora

gnusno, zelo gnusno jed...

Vsi bleđi in prepadli so bili gospodje, ko so se odpeljali dalje; da, še v Švarceljnovi gostilni se niso mogli potolažiti — vino jim je šlo bolj nazaj kakor naprej...

Zelo so se tamošnji brdski domačini čudili, ko sodnijskega pisarja Jožeta Čuka ni bilo ves teden nič v pisarno.

Ko pa je Bernard to doznal, je smeje govoril: «Gospoda Čuka so samo raki tako zdelali!...»

Pa tudi voznik Korantov očka so se druge jutro jezili, ko so morali snažiti svoj vozicek... (Dalje.)

Sanje.

Zid Abraham Roženkranc je bil potrjen v vojakе ter je moral deliti usodo s svojimi krščanskimi tovariši. Ob Božiču so poslali Gašperju Zgubi od doma pečeno raco. Pri pogledu nanjo so se Abrahamu cedile sline, pa je predlagal Gašperju stavo, češ, kdor bo to noč lepše sanjal, ta bo smel pojesti drugega dne raco. Gašper je na stavo pristal. Ponoči se je Abraham zbudil, vstal, pogledal Gašperja in opazil na njegovem obrazu, da mora izredno lepo sanjati.

Drugo jutro je pripovedoval Gašper, da se je v sanjah peljal v krasnem vozu naravnost v nebesa.

«Meni se je sanjalo isto,» je pripomnil Abraham, «in, ko sem videl, da si se odpeljal v nebesa, sem bil prepričan, da se ne boš več vrnil, pa sem pojedel raco.»

DOMAČE NOVOSTI

izvršiti pet dni pred dnevom volitev, to je najkasneje dne 27. januarja 1926.

b) Potom dostavljanja v večje obrate, to je v obrate, ki so na dan 5. decembra imeli zaposlenih nad 20 oseb (volilnih upravičencev in nevolilcev). Dostavljanje se izvrši v pisarni obrata ob navzočnosti najmanj po treh zaupnikov obeh skupin (delavcev in nameščencev). Kot zaupniki poslušajo tam, kjer so po zakonu o zaščiti delavcev izvoljeni zaupniki, ti zaupniki. Ako teh ni, pa po prvi trije volilni upravičenci, ki so vpisani v volilna imenika (delavcev in nameščencev) dotičnega obrata. Ti zaupniki tudi določijo način, kako in kedaj se glasovnice razdele med volilce. Zaupniki se morajo sporazumeti s podjetjem, ako hočejo, da se glasovnice razdele v obratu in s pomočjo organov delodajalca.

c) Po kontrolorjih bolnikov. To se zgodi za delavce v male obrate in ki leže izven okolice 5 km od sedežev ekspozitur (ali bratovskih skladnic).

d) Po pošti. Za vse ostale obrate, kjer bi dostavitev pod c) ne bila izvedljiva, se glasovnice dostavijo po pošti.

Kandidatne liste vložijo glavni volilni odbor v času od 6. do 10. januarja 1926.

Glasovanje se vrši bodisi osebno, bodisi potemtretje osebe. Osebno se mora volilna pravica izvršiti le na dan 2. februarja 1926., med 8. uro zjutraj do 6. ure zvečer pri krajevnem volilnem odboru. Po tem času, to je od 3. februarja do vštetelega 6. februarja pa morajo volilci svoje glasovnice odposlati glavnemu volilnemu odboru v Ljubljani, Okrožni urad za zavarovanje delavcev, bodisi po pošti, bodisi po pooblaščenju. Po členu 51. volilnega reda za volitve v Delavsko zbornico je na dan 2. februarja 1926. oddajanje glasov po pooblaščenju tudi pri krajevnem volilnem odboru mogoče. Torej le dne 2. februarja 1926. se voli od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer pri krajevnem volilnem odboru, pozneje do 6. februarja pa le po pošti ali po pooblaščenju pri glavnem volilnem odboru. Pooblaščenec mora izjaviti pred volilno komisijo, za koga in koliko glasov oddaja.

Glasuje se tako, da volilec zalepi glasovalni listek, na katerem je napisano ali natiskano besedilo, da glasuje za Neodvisno delavsko listo, in glasovnico v kuvertu. Glasovalni listek mora biti bele barve in mehkega papirja v velikosti kuverte.

«Neodvisna delavska lista» je edina čista in nepolitična zastopnica strokovnih koristi naših delavcev in delavk. Njeni kandidati hočejo Delavski zbornici dati možnost, da bo mogla vedno in ob vsaki priliki z vsem uspehom zastopati delavske koristi. Pozivamo naše organizacije in zavedno ter trezno delavstvo, da gre v boj za to listo. Strokovna zastopstva morajo biti nepolitična.

Glavni volilni odbor

Združenih neodvisnih delavskih strokovnih organizacij.

Združene neodvisne strokovne organizacije sklicujejo v nedeljo dne 3. januarja 1926. ob pol 10. uri dopoldne v dvorani restavracije «pri Levu» na Gosposvetski cesti 16 v Ljubljani zaupniški zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva (poda g. R. Juvan). 2. Strokovno gibanje delavcev in nameščencev (poročata gg. dr. Joža Bohinjec in Val. Urbančič). 3. Volitve v Delavsko zbornico (poročata g. Vladimír Kravos). 4. Slučajnosti. Pozivamo vse vabljene organizacije, da pošljejo na ta zbor sigurno svoje zastopnike, da dostojno in stvarno manifestiramo za naš socializem proti klerikalizmu in internacionali. Najvažnejšo točko dnevnega reda tvorijo volitve v Delavsko zbornico, katerim mora celokupno naše delavstvo posvetiti vso pažnjo. Odzovite se torej vabilu in vsi na zbor! — Za Glavni volilni odbor Neodvisno delavske liste: Rudolf Juvan, dr. Joža Bohinjec, Valentin A. Urbančič

* **Izmišljene vesti o pripravah na atentat na kralja Aleksandra.** Na Dunaju se je te dni razširila govorica, da se pripravlja atentat na našega kralja Aleksandra. To vest je razširil neki 28letni Hans Goeber-Gerold, ki je znan kot velik pustolovec, ter jo sporočil tudi jugoslovenskemu poslanstvu na Dunaju. Mislil je namreč, da bo za to razkritje bogato poplačan. Dunajska policija je uvedla preiskavo proti možaku, ga razkrinkala in izjavila, da je vsa stvar absolutno izmišljena.

* **Kraljev dar slepim invalidom.** Kralj je poklonil slepim invalidom za božične praznike 10.000 dinarjev. Znesek se je razdelil gojencem Doma slepih invalidov.

* **Odlikovanja odličnih planincev.** Na predlog ministra trgovine in industrije so bili odlikovani: predsednik SPD, odvetnik dr. Fran Tomišek v Ljubljani in župnik na Dovjem Jakob Aljaž, oba z redom sv. Save III. razreda; nadučitelj v p. Fr. Koebec z redom sv. Save IV. razreda, ter učitelj v p. Davorin Lesjak v Rušah z redom sv. Save V. razreda.

* **Odlikovanje mesta Beograda.** Predsednik češkoslovaške republike je odlikoval mesto Beograd z vojnim križcem.

* **Madžarska vrne Jugoslaviji arhive.** Naše zunanje ministrstvo se že delj časa pogaja z madžarsko vlado glede vrnitve arhivov jugoslovenskih oblastev Jugoslaviji. Ti arhivi so namreč ostali v Baranji za časa nagle izpraznitve in jih ni bilo mogoče spraviti na varno. Madžarska vlada je ugodila naši zahtevi in odide že te dni v Budimpešto posebna naša deputacija, da prevzame jugoslovenske arhive.

* **Vprašanje železniške proge št. Janž—Sevnica.** V Beogradu se je mudila nedavno deputacija zastopnikov posameznih občin in okrajev, ki so zainteresirani pri zgradbi nove železniške proge št. Janž—Sevnica, ter je posetila več članov vlade, med njimi prometnega ministra, ter zahtevala, da se z gradnjo omenjene železniške proge začne čimprej.

* **Protestni shod proti povišanju prispevkov za bolniško zavarovanje v Rogaški Slatini.** Pišejo nam: Te dni se je vršil v Rogaški Slatini protestni shod obrtnikov proti nameravanemu povišanju prispevkov za bolniško zavarovanje. Shod je bil dobro obiskan tako od obrtnikov iz Rogaške Slatine kakor tudi od pooblaščenec obrtnih združenj iz Šmarja in Rogateca. Poročali so gg. Ivan Bizjak iz Celja ter Ivan Vidgaj in Milan Martinič iz Rogaške Slatine. Prisostvujoči zborovalci so soglasno sprejeli resolucijo proti slabemu poslovanju in gospodarstvu pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev in zahtevali takojšnjo decentralizacijo v obliki prejšnjih okrajnih bolniških blagajn.

* **Poštna direkcija v Ljubljani se ne odpravi.** Pomočnik generalnega poštnega ravnateljstva dr. Horvat, ki se je zadnje dni mudil v Ljubljani, je izjavil, da so vse vesti o odpravi ljubljanske poštne direkcije neosnovane.

* **Vojna zgodovina jugoslovenske armade.** Vse armadne edinice so dobile ukaz, naj zbirajo posameznosti iz zgodovine svetovne vojne, da se sestavi vojna zgodovina posameznih naših armadnih edinic. Ta naloga bo poverjena najspodobnejšim oficirjem jugoslovenske armade.

* **Napad na Radićevo stanovanje.** V noči od sobote na nedeljo so neznani storileci vrgli skozi okno v stanovanje Stepana Radića v Zagrebu več kamnov ter povzročili na oknih in pohištvu nekaj škode. Osebe niso nobene zadeli.

* **Za sedem in pol milijona dinarjev ponorejenih bankeveev** so našli v Novi Gradiški v kovčegu, ki sta ga prinesla tjakaj dva neznana tujca. Bankovci so sami tisočaki. Lopova sta bila sicer arretirana, a sta ušla. Vršijo se preiskava, odkod ti bankovci izvirajo.

* **Nov občinski gerent v Murski Soboti.** Dosedanji občinski gerent v Murski Soboti dr. Lajos Sömen je bil na lastno prošnjo razrešen gerentske dolžnosti. Za novega gerenta je imenovan Josip Benko, industrijec v Murski Soboti.

* **Ogromen most med Beogradom in Pančevom.** Finančni odbor je sklenil, da se gradnja novega mostu, ki bo vezal Beograd s Pančevom, odda nemški tvrdki Hometz & Dillinger. Most bo zgrajen na betonski podlagi v železni konstrukciji ter bo služil železniškemu, cestnemu in osebnemu prometu. Dolg bo poldrug kilometer ter bo eden največjih mostov v Evropi. Z gradnjo se bo pričelo prihodnjo pomlad.

* **Razstava kanarčkov v Ljubljani.** Za božične praznike je priredilo Društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk v telovadnici liceja v Ljubljani prvo jugoslovensko razstavo kanarčkov in zlahtnih vrvicev. Udeležba razstavljalcev je bila zelo častna. Razstavljenih je bilo okrog 1000 ptic.

* **Smrtna kosa.** V Ljubljani je umrl splošno znani zdravnik dr. Robert Prossinagg v visoki starosti 84 let. Po mišljenju Nemec se pokojnik politično ni udeleževal. Zaradi svojega blagega značaja je bil v vseh krogih prebivalstva priljubljen. — V Bolcanu na Tirolskem je umrl v soboto v 79. letu svoje starosti veleindustrijec g. Andrej Gassner, solastnik velike tekstilne tvornice Glanzmann & Gassner v Tržiču. — V Ljubljani je preminula posestnica ga. Amalija Ukovičeva. Pokojnica je bila vzorna žena in vzgledna mati. Njeno truplo je prepeljano v Kranjsko goro. — V Mokronogu je umrl g. Ivan Povše, posestnik in usnar. Pokojnik je bil ugleden človek in splošno priljubljen. — V Središču ob Dravi je umrl g. Martin Vrabl, oče g. Ivana Vrabra, posestnika v Središču. Star je bil 70 let. Središka krajevna organizacija SDS je zgubila z njim uglednega svojega člana. — V Ljubljani je umrl po dolgotrajnem bolehanju g. Josip Pajk, dvorni svetnik v pokoju in bivši podpredsednik deželnega sodišča v Ljubljani. — V Ljubljani je umrla gospa Julijana Pavlinova, vzorna soproga in skrbna mati. — V Ptujju je umrl g. Ivan Klobučar, deželni sodni svetnik v pokoju, rodom iz Središča. Bil je dober narodnjak. — V St. Pavlu pri Preboldu je umrla ga. Marija Marinčeva, mati lesnega trgovca g. Ernesta Marineca v Celju. — V Ptujju je umrl po kratki bolezni g. Ignacij Muren, preglednik finančne kontrole v pokoju. — V Kozani pri Gorici je preminula ga. Elvira Jerebova, rojena Prinčičeva, soproga notarja dr. Jereba v Radečah pri Zidanem mostu. Pokojnica je bila blagega značaja in je uživala velik ugled. — V Zagorju ob Savi je umrla v 77. letu starosti ga. Jera Lazarjeva. — Blag jim spomin!

* **Smrt najstarejšega Novomeščana.** V kandijski bolnici je te dni umrl najstarejši Novomeščan g. Franc Apej v visoki starosti 94 let. Pokojni Apej je v eni in isti trgovini služil kot trgovski pomočnik 83 let.

* **Smrtna kosa med ameriškimi rojaki.** V Kansas City je umrla Marija Janeševa iz Osilnice pri Kočevju. V Clevelandu je umrla Frančiška Pajsarjeva, rojena Trohova, doma iz Podlpe pri Vrhniki.

* **Smrt bivšega ruskega generala — cerkvenika.** Te dni se je cerkvenik srbske pravoslavne cerkve v Subotici, bivši ruski general, podal v zvonik, da opravi zvonjenje za službo božjo. Zvon je parkrat zapel, nato pa nenadoma utihnil. Zaradi tega se je svečenik podal v zvonik, kjer je našel cerkvenika mrtvega, držčega še vedno v rokah vrv. Nesrečnega generala je zadela kap.

* **Trboveljske novice.** Božični prazniki so potekali v trboveljski občini brez večjih izgredev, kakor je bilo to včasih v navadi. Vendar brez noža ni šlo in je bil zaboden v prepiru z nožem rudar Franc Stefančič. — Ljudska visoka šola v Trbovljah je končala preteklo nedeljo s preda-

vani iz prirodoslovnega področja. V nedeljo 3. januarja bo pričela z novim ciklom. Obilna udeležba pri predavanjih, ki se selaj vrše v veliki Fortejovi dvorani, dokazuje, da se je ta institucija namah priljubila vsemu trboveljskemu prebivalstvu. — Na Štefanov dan se je vršila otvoritev klerikalnega Društvenega doma ob zelo piškem številu klerikalcev samih. Navzoče je bilo večinoma napredno občinstvo. Prišlo je do malenkostnih izgredov, ki bi lahko izostali.

* **Ameriške novice.** Odbor za gradnjo «Slovenskega doma» v Brooklynu pri Newyorku je marljivo na delu, da pridejo naši tamkajšnji rojaki čimprej do lastnega poslopja za seje in zabave slovenskih društev. — V Newyorku je umrl med tamkajšnjimi rojaki splošno znani g. Janez Derčar, upravnik slovenskega newyorškega dnevnika «Glas Naroda». Nadalje so umrli v Clevelandu naslednji naši rojaki: Martin Vodopivec iz Slavine na Notranjskem; Marija Intiharjeva, rojena Hočvarjeva, iz Loža; Frančiška Papeževa, rojena Demšarjeva, in Jennie Weberjeva, rojena Strnadova. V Indianopolisu je umrl Anton Petrič iz Smihela pri Novem mestu.

* **Srečna najditeljica.** Pri Mali Nedelji je našla Terezija Muhičeva iz Moravec zlatnik v milu Zlatorog, katerega je kupila v Senčarjevi trgovini. Zlatnik je vreden okrog 100 Din.

* **50letnica trojčkov.** Petdesetletnico svojega rojstva so praznovali te dni trojčki Neža Kresnikova, soproga nadsprevednika v p., Antonija Dernovškova, posestnica v Hrastniku, in Miha Koritnik v Podkrajju pri Hrastniku. Še mnoga leta!

* **Požar.** V nedeljo popoldne je nastal požar v obsežnem gospodarskem poslopju posestnika Jančiča v Lormanju pri Sv. Lenartu, brata državnega pravdnika mariborskega dr. Jančiča. Na pomoč so prihiteli gasilci od Sv. Lenarta v Slovenskih goricah ter požar omejili.

* **Požar je nastal te dni pri veleposestniku Vinku Turku v Majšpergu pri Ptujski gori.** Zgorela je stanovanjska hiša in skoro vsa gospodarska poslopja.

* **Požar v pravoslavni katedrali v Šibeniku.** V zakristiji pravoslavne katedrale v Šibeniku je nastal nedavno požar, ki je napravil veliko škodo. 36 dragocenih, starih cerkvenih knjig in mnogo drugih predmetov je postalo žrtev ognja.

* **Smrt pod barako.** Na lesnem skladišču trgovca Kunstla v Dolenjem Logatcu je vihar podrl leseno barako in pokopal delavca Alojzija Novaka iz Čevic, ki je kmalu nato umrl. Delavec Franc Trček je bil lahko ranjen.

* **Smrtna nesreča.** Kakor poročajo iz Turjaka, so graščinski konji nedavno povozili posestnika Jakoba Možka. Vkljub zdravniški pomoči je priletni mož podlegel težkim poškodbam.

* **Deklica zgorela.** Nedavno je kurila pod svinjskim kotlom pri posestniku Rotu na Teznu pri Mariboru 12letna Alojzija Korenova, ki je tam služila s svojo materjo vred. Pri kurjenju se je igrala z mačko in ni opazila, da so se ji vnela krila. Z gorečo obleko je tekla klicat mater na pomoč. Rešiti pa so jo mogli šele tedaj, ko je bila že do pasu ožgana. Vso opečeno so prepeljali v mariborsko bolnico, kjer je umrla.

* **Divji prašiči so se pojavili tudi nad Mariborom.** Te dni so ustrelili pri gornji Ponikvi kar pet mladih divjih prašičev po 30 kg težkih. Enega so napadle ženske kar z motikami, ker je prišel preblizu hiše. Pri Sv. Ani pri Makolah pa so zasledili kmetje starega divjega prašiča, ki so ga malo nato ubili kmetje v Stoprech.

* **Hrib se je zrušil.** V neposredni bližini ceste Peč-Andrijeva v Črni gori se je zrušil cel hrib in popolnoma onemogočil vsak promet s Črno goro.

* **Težka nesreča.** V tovarni Kranjske industrijske družbe na Jesenicah so vozički, na katerih je bilo naloženo staro železo, pritisnili predelavca Blaža Kranjca s tako silo čez trebuh, da je padel v nezavest. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico.

* **Teloh evete.** Kakor poročajo iz Lesc na Gorenjskem, so našli na krajih, ki so bolj izpostav-

ljeni solncu, cvetoč teloh in cvetoče resje. Po baš minulem mrazu je to precej neobičajen pojav.

* **Zvon je počil.** Na sveti večer je pri pritrkanju počil veliki zvon v Radovljici, ki je bil lansko leto vlit v Mariboru.

* **Samomor slovenskega rudarja v Srbiji.** V Senjskem rudniku v Srbiji so je ustrelil z dinamično patrono rudar Karel Deželak, doma od Sv. Lenarta pri Laškem. Pri eksploziji mu je patrona raztrgala srce, pljuča in levo roko. Vzrok strašnega samomora Deželaka ni znan.

* **Truplo nevrojenčka so našli na obrežju Save v bližini železniške postaje v Kranju.** Najbrže ga je brezsrčna mati položila na obrežje, kjer je dete, ki je bilo zavito le v časopisni papir, zmrazilo.

* **Pretepi in uboji v ptujski okolici.** V Cirkovcih pri Pragerskem so se na Štefanovo fantje tako stekli v gostilni, da je obležal na mestu mrtev neki posestniški sin. V Stonjcih pa se je zapletel v družinski prepri neki 60letni posestnik, ki je branil sinu iti v gostilno. Tudi on je med prepri obležal mrtev. V ptujsko bolnico so pripeljali celo vrsto ranjencev iz pretepev tekom božičnih praznikov.

* **V duševni zmedenosti je na Polzeli v Savinjski dolini ušel prevžitkar Martin Korbar ponoči skoro popolnoma nag iz hiše ter v takem stanju taval po snegu.** Ljudje so ga našli vsega premrzlega ter ga spravili v bližnjo hišo, kjer pa je kmalu umrl.

* **Umor.** 18letni Janez Škofljanec v Črešnjicah je umoril 16letnega posestnikovega sina Albina Arnška iz Leskovca. Njegovo truplo je zavil v rjuho in položil na javno vozno pot. Morilec je izginil brez sledu.

* **Umor iz maščevanja.** V hlevu trgovca Znidaršiča v Leskovcu pri Krškem so našli domačega hlapca mrtev. Imel je na desni strani nad ušesom dva centimetra globoko rano, izvirajočo od udarca s sekuro. Kakor se govori, je ubijalec njegov bivši tovariš. Ta je baje nadlegoval trgovčeve hčerke z ljubavnimi ponudbami. Pokojnik je sporočil to svojemu gospodarju, ki je nato nadlegovalca odslovil. Iz maščevanja se je ta splazil v hlev svojega tovariša in ga ubil s sekuro.

* **Tatvina vola.** Pred nekaj dnevi se je prišel v Železno pri Dobrni neznan možki, ki se je zadrževal tamkaj tudi ponoči. Drugo jutro je pogrešil posestnik Jakob Grobelnik 4letnega vola, ki ga je tat odgnal proti Petrovcem. Isti lopov je tudi ukradel izpred Grobelnikove hiše možko kolo.

* **Cerkveni rop.** Pred prazniki so neznani malopridniki vlomili v cerkev Sv. Roka pri Semiču. Prišli so skozi zamreženo okno ter odnesli kelih, pateno in nekaj drugih predmetov. Orožniki so odšli takoj na delo in po tridnevnem zasledovanju aretirali vlomilce. Tudi oropane predmete so našli približno pol ure od Semiča zakopane v gozdu.

* **Gospodinjje, ali se zavedate svojih dolžnosti?** Ali veste, da je zdravje Vaše družine v Vaših rokah? Nesnaga in umazanost sta največji sovražnici zdravja. Pobijate jih uspešno le, ako uporabljate za pranje in čiščenje samo milo «Gazela».

* **«Čaj za gospode.»** Čaj za gospode? Ali obstoji kaj takega? Seveda; prav tako kakor sta vino ali cigareta dišavna, krepka ali lahka, ima tudi čaj svoj poseben značaj. Na primer čaj znamke čajnica «Schwarz» je pri gospodih prav posebno priljubljen. Ta čaj je močan, krepak, po našinu angleških mešanice in ima kot jutranja pijača to veliko vrednost, da učinkuje, uživaj z mlekom ali smetano, vzpodbujajoče kakor dobra kava, ne da bi obenem neprijetno nasitil. 164

V pisarni.

Prvi uradnik: «Kako čemerikav je danes naš ravnatelj!»

Drugi uradnik: «Gotovo je njegova soproga zopet enkrat spravila svoje stvari v kovčeg, da bi odpotovala — a potem ni odšla...»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

AGITACIJA ZA ČASOPISJE IN DRUGO.

Oselica nad Škofjo Loko v decembru.

Bliža se novo leto in zavoljo tega je agitacija za «dobro časopisje» povsod na prižnici in v spovednici na dnevnem redu. Tako se zlorablja vera, ki se vmešava v politiko. Kljub vsej agitaciji pa ne smatramo za dobro ono časopisje, ki ga izdajajo klerikalni in politizirajoči duhovniki.

Skrb za kmeta je tem ljudem deveta briga. To vidi lahko vsakdo, samo da malo pogleda okrog sebe. Tako se n. pr. v Stari Oselici pobira 700odstotna naklada na direktne davke za popravilo vrta okrog župnišča. Kmet mora najprej napolniti vrečo pobiračem bere, nazadnje pa še plačati težke stotake za luksuzno ograjo župniškega vrta. To je vzgled, kakšno avtonomijo hočejo imeti v Sloveniji, oziroma, kako bi bilo, ako bi bili klerikalci s svojimi voditelji po župniških neomejeni.

Ako «Domovina» včasih malo okrtiči kakšnega duhovnika, ki na svetem kraju agitira za politično časopisje in namesto sloge dela razdor med sosedi, že kriče klerikalci o brezverstvu «Domovine». To je grda hinavščina, kajti nismo še čitali v «Domovini» napada na duhovnika, ki bi vestno vršil svojo službo.

Ne verjemite njim, ki vam lažejo o brezverstvu «Domovine». Saj to lahko sami izprevidite, ako jo berete. Da se o tem prepričate, jo naročite za četrt leta, kar stane samo 7 Din 50 par. «Domovina» prinese obilno zabavnega in poučljivega štiva vsak teden in zraven še prilogo «Tedenske slike», ki so tudi zanimive.

Mraz smo imeli precej hud, s čimer je bilo ustrezno posebno lesnim trgovcem, da so mogli spravljati les s hribov, koder ni pripravnih potov. Lansko zimo se to ni moglo storiti in so s tem bili nekateri precej oškodovani, ker niso mogli dati lesa pravočasno naprej in ga spraviti v denar. Sicer pa tudi za to zimo še ne vemo, kako bo.

Srečno in veselo novo leto vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine».

PISMO KOMAROVEGA MIHALEKA.

Mala Nedelja, koncem decembra.

Lubi gospod vrednik tan pri «Domovini»! Jaz si tak mislim, ka ste že pozabili na Vašega starega, pred vojskoj znanega Komarovega Mihaleka iz Hude ltknje; pa mi nič ne zamerte, ka sen se ne prle (prej) nič zglasa. Tudi sen bija na vojski; tan pa je ne bilo špajsa. Tan so nas Rusi zadevali s kožuhi, Taljani pa s polentoj. Od tistega časa sen invalid, pa zato nič «odpore» ne dobin. Zlo hudo se mi godi.

Za Božič pa sen se znova vküp pobra (pobral), pa sen ša (šel) k ponočnici, ka bi rad poleg bija, gda se je naš Jezušek naroda (rodil). Te pa sen ša v cirkev, ka bi vida, kaj tan delajo. Pa pr moj veri, vse je po staren! Samo evangelja so ne šteli (čitali), kak je inča (včas) bila navada. Te pa sen si misla, ka bon ešče (še) k poznoj meši ša. Pa se mi je pač pr moj veri smešno zdelo, ka so včisto novi evangelij zmislili. Prle je bija: «Mir ljuden na zemli, ki so dobre vole!» Zdaj pa so pravili: «Mir ljuden na zemli, ki so Bogu po volli!» Te pa sen ne veda, če sen jaz po voli Bogu pa gospodom mešnikom. To mi pač nemre v glavo, ka bi toli evangelij tak hitro predrgočili, če pa je negda krščajnska katoliška resnica bila, da Kristusovih naukov ni mogoče nikdar spremeniti.

Malonedliški fajmešter so tak hudo gledali pr poznoj meši, pa tudi so takše lehe vün iz stolov gonili, keri virti so stole plačali. Drugi den, na Štefaje, pa sen znavi (znova) k meši ša, tja pa so nan gospod fajmešter pravili na predgajci (prižnici) od tistih golih mod, pa so rekli, ka tiste kure, kere so gole, najrajši nesejo. Misln, ka so gospod fajmešter mislili na naše modne puce (dekleta).

Pr moj veri, neke naše puco resen imajo malo gole šijake (vratove), pa pri nas je to drugače. Letos je bilo sveto leto! Moj dedek so negda pravili, da je sveto leto, gda nega penec (kadar ni denarja) pa ne tobaka. Pa tudi z modoj je tak v našoj Prlekiji. Veselo novo leto van želin

K o m a r o v M i h a l e k iz Hude lüknje.

Strah v nezavesti

(Dogodbica iz preteklih časov.)

Kdor bi mislil, da so živeli nekaj v dobi praznoverja sami plašljivi in strahopetniki, bi se silno motil; tudi takrat so se našli pogumniki, ki se niso bali vsake navadne sence.

S takimi junaki se je ponašala vas Ovirje v dolinici pod prijaznim gričem, na katerem je poleg svetišča samevalo starodavno pokopališče iz grašćinske dobe. Tu se je nahajala mrtvašnica s kupom kosti in lobanj, ki so strohnele v vlažnem kotu.

Mrtvašnica na griču — tako so jo imenovali — je vzbujala dolincem dokaj strahu in groze. Iz nje je odmevalo ponoči čudno ropotanje, kakor bi nekdo razmetaval kosti; čuli so se tudi glasovi: prošnje, vzdihni in jok, kar je navdajalo z bojaznijo vsakogar, ki je prišel v bližino. Stari ljudje so poznali te glasove; tako je kričal graščak, ki se je ponesrečil v gozdu, in njegov oskrbnik, katerega so ubili tlačani, ker jih je pretepal in zatiral.

O tem so govorili nekega večera možaki v vaški krčmi. Starejši so se tresli ob teh pogovorih, mlajši pa so se norčevali iz bojazljivcev, češ, da so strahovi le izrodki prazne domišljije.

«Ne bojim se ničesar,» se je postavil Rožičev Matija. «Ne strahu, ne prikazni, pa tudi vruga me ni strah!»

«Glej, da se ne pregrešiš,» ga je zavrnil sosed Otrobar.

«Res, res, tudi junaki so bili že premagani,» so trdili očetje. «Celo hrast podere vihar in trdnjave ruši sovražna moč...»

«Verujem v silo orožja in v svojo lastno moč, ne pa v strahove...»

«Matija! ga je poklical tovariš. «Ali se res ničesar ne bojiš?»

«Ničesar, kar pripovedujejo pravjice, niti stvari, ki se dogajajo v mrtvašnici na griču...»

«Prav imaš!» so mu pritrdili nekateri, drugi pa so nejeverno odkimavali.

«To nam moraš tudi dokazati,» so se spomnili fantje. «Besede hočejo dejanj!»

«Z dejanji vam lahko postrežem,» je odvrnil prostodušno. «Karkoli hočete, sem pripravljen storiti.»

«Pojdi nocej ob polnoči v mrtvašnico na grič ter prinesi lobanjo...»

«Tega ne bo storil,» so dvomili možje. «Živ bi se ne vrnil, če pojde za stavo...»

«No, ali pojdeš?» so fantje silili vanj. «Za deset litrov vina plačamo, ako nam jo prineseš.»

«Velja!» je potrdil stavo. Nagloma je izpraznil nekaj kozarcev, se poslovil in odšel.

«Pa res gre,» so se spogledali fantje. «Dajmo ga nekoliko postrašiti.»

«Ne počenjajte neumnosti!» so jih svarili možje.

Fantje niso poslušali. Vstali so trije najpogumnejši ter jo mahnil po bližnjici na grič, kamor so dospeli pred Matijem, ki je hodil počasi po glavni poti. Skrili so se vsak v svoj kot v mrtvašnici in čakali njegovega prihoda.

Začuli so stopinje. Matija je pogumno odprl vrata. Tipaje okrog sebe je lezel ob zidu proti kotu, kjer so se nahajale kosti. Sklonil se je in pograbil lobanjo, s katero je hotel oditi.

«Pusti jo, ta je moja!» je začul iz kota votel glas.

Junaka je spreletela hipna groza, roka mu je nehote izpustila lobanjo. Takoj pa se je ojunail in zgrabil drugo, katero je pravkar otipal.

«Ta je moja!» se je oglasilo iz drugega kota.

Obšla ga je ponovna zona, vrgel jo je nazaj, da so zahreščale kosti, nato pa je pobral lobanjo, ob katero je zadel z ного.

«Ta je pa moja!» je zagrmelo iz tretjega kota.

«Tu jo imaš!» jo je treščil v smer, iz katere je slišal svarilo. Strah ni togota sta ga obšla obenem; tako ga je nenadoma minulo razpoloženje do nadaljnega iskanja. Jezno ja zaloputnil vrata ter jo je brez lobanje ubral proti domu.

Kmalu po njegovem odhodu sta prilezla iz kotov tovariša, vsa oznojena od prestanega strahu. Vzlic temu pa ju je veselilo, ker so na zvit način odgnali širokoustnika, ki je izgubil stavo.

«Luka, Luka!» sta klicala tovariša, ostalega v mrtvašnici. «Pojdimo domov!»

Iz mrtvašnice pa ni bilo nikakega odgovora. Strahoma sta se vrnila, preiskala sta vse kote ter ga našla nezavestnega ob zidu. Iz rane na obrazu mu je tekla kri.

Pričela sta ga tresti in premikati in šele po dolgem času se jima je posrečilo, da sta ga spravila k zavesti.

«Kaj se ti je vendar pripetilo?» sta ga vprašala, ko se je prebudil.

«Lobanjo mi je vrgel v glavo, nakar sem se onesvestil.»

Tovariša sta ga dvignila ter mu pomagala na poti proti domu. V krčmo pa se nazaj grede ni nihče povrnil: Matija se je brez lobanje bal zasmehovanja, tovarišem pa tudi ni več dišala šala, ker so prestali dovolj strahu za življenje svojega prijatelja.

Luka je sicer okreval, čutil pa je zavoljo udara dolgotrajne posledice. Vaški dobrovoljčki so mu naredili priimek: strah v nezavesti.

Zapisal S o t e š č a n.

Romarica

(Dogodbica.)

Tako so imenovali vaščani vpognjeno ženico, ki je stanovala v siromašni vaški koči. Svoj vsakdanji kruh si je služila z molitvijo za potrebe svojih sosedov; pošiljali so jo na božja pota, kamor jim je nosila za maše in druga darila. Uslišano je bilo veliko število njenih prošnji, s čimer si je pridobila veljavo in ugled.

Nepričuden pa je bil njen sin Gašper, ki je služil v tamošnji okolici vsako leto pri drugem gospodarju. Bil je dober delavec, toda čez mero je ljubil pijačo in kadar se ga je nalezal, je bil kot obseden. Vsakemu, kdor ga je pogledal, je priložil zaušnico ali pa ga je obrcal in podrl na tla.

Marsikako solzo je pretočila uboga mati nad svojim Gašperjem in premišljevala, kako bi ga poboljšala. Zaman ga je priporočala Materi božji na Romarski gori, kamor je romala vsako leto tešča in bosa med šmarnimi mašami.

«Drugim pomagaš, sebi pa ne moreš,» ji je očitala sosedja.

«Povsod se ga spominjam,» je trdila jokaje. «Na Žalostni gori sem šla po stopnicah z golimi kolena, pri svetem Joštu sem zmolila križev pot, v Zakrižju sem lezla okrog oltarja in na svete Višarje sem nesla težko bukovo poleno za pokoro.»

«Pa ni nič pomagalo?»

«Nič. Svetniki me nalašč poskušajo.»

«Znati moraš z njimi občevati. Kakor mi, posvetni ljudje, tako so tudi svetniki resnega in veselega značaja. Pri prvih moraš modro nastopiti ter se varovati vsakega sitnarjenja, dočim drugim lahko pokažeš svojo zgovernost.»

Sosedja je odkrevljala iz kočje, mati romarica pa je sedla k peči ter je listala staro pratio. Zagledala je svetega Jurija na umazanem listu, kjer se je komaj še poznala njegova podoba.

«Ta je premagal zmaja ter bo ukrotil tudi Gašperja,» je modrovala. «Škoda, da se nisem prej spomnila nanj.»

Drugi dan se je romarica odpravila na griček, kjer je stala podružna cerkvice svetega Jurija. S sabo je vzela svoje zadnje prihranke in najdaljšo svečo, katero bo prižgala na njegovem oltarju.

Dve dolgi uri je molila pred starodavno podobo, ki je predstavljala svetnika na belem ko-

nju, pred katerem je zijal zmaj, čigar glavo je prebadala svetnikova sulica.

«Ta bo pa že pomagal Gašperju,» se je nadejala. «Samo da bi ga le ne prebodel...»

Potolažena se je vrnila z romarskega griča in prepričana, da bo uslišana njena prošnja. Vso pot je gledala svojega Gašperja, ki je na svetnikovo priprošnje postal iz volka krotko jagnje.

Iz domače vasi je začula glasen vik in krik. Otroci so ji hiteli naproti in povedali, da se je Gašper pravkar grozovito pretepal. Po glavi je udaril sosedovega Martina, ki leži nezavesten in so mu že poklicali zdravnika.

Sklenila je se vrniti po svečo in denar, a se je premislila.

Pohleven kakor jagnje se je Gašper vrnil iz zapora; padel je pred mater na kolena ter jo je prosil odpuščanja. «Mati, nikoli več,» ji je obljubil. «Odpovedal sem se pijači in slabi tovarišiji, biti hočem poštenjak.»

Svojo obljubo je Gašper tudi izpolnil. Nič več se ni pretepal, iz njegovih dejanj je odsevala potrepljivost.

Njegova mati pa je vsako leto romala v zalivalo k svetemu Juriju ter mu je nesla kako darilo. Čudi pa se še danes, kako more svetnik pripustiti, da je Gašper postal najprej ubijalec in potem šele poštenjak. Moralo je pač tako biti in tudi tam gori ne morejo kaj za to, ako ni šlo drugače...

S o t e š č a n.

Srečno in zadovoljno l. 1926

Vsem bralcem in bralkam «Domovine» želim srečno in zadovoljno novo leto 1926. Kakor sem se skozi celo to leto oglašal z raznimi krajšimi in daljšimi povestmi, tako se bom tudi v prihodnjem in upam z njimi zadovoljiti vse čitatele, od katerih si želim naslednje: Da bi vsi še nadalje ostali zvesti «Domovini», kajti 30 Din letno lahko vsakdo žrtvuje za tako priljubljen in domači list. Obenem pa naj vsak dosedanji naročnik pridobi še vsaj enega novega. Prepričan sem, da si bo vsak vaš prijatelj ali znanec, ki še ni naročnik, takoj naročil «Domovino», ako mu jo le daste čitati!

Svoje prijatelje obveščam, da sem se sedaj iz službenih ozirov preselil iz Prapreč na Ježico št. 50. pri Ljubljani. Želim, da bi mi moji vojni tovariši, bivši «kranjski Janezi» od 17. p. p. pridno pošiljali svoje vojne doživljaje, ker nameravam potem v celoti vse to priobčiti v «Domovini». Osobito bi rad dogočekov iz ruskega in italijanskega ujetništva ter znane judenburške revolucije. Priporočam se tudi za zadevne slike. V svojih spisih pa navedite datume in imena krajev ter bivših tovarišev.

H koncu imam še eno željo: Založba «Vigred» namerava izdati še III. zvezek mojih «Praprečanovih zgodb» s slikami. Da pa boste dobili knjigo čimpreje, se takoj naročite nanjo. Nadejam se, da ne bo bralca «Domovine», ki bi si ne naročil knjige, ki bo stala samo 10 Din. Naroča se na naslov: Založba «Vigred», Iv. Albrecht, Škofja ulica 8, I. nadstr., Ljubljana.

Bralci, torej ne pozabite na «Domovino» in na moje knjige.

Vse najboljše v novem letu vam želi

Anton S t r a ž a r.

Najboljši predpis.

Ribič je lovil ribe in po nesreči padel v vodo. Neki mornar ga je potegnil na suho in zamišljen sedel poleg njega v travo.

«Zakaj ga ne skušate oživiti?» so ga spraševali radovedniki, ki so prihiteli na lice mesta.

«Za to delo je 16 različnih predpisov,» je odvrnil mornar, «in sedaj ne vem, katerega bi tu uporabil.»

Tedaj pa je rešeni odprl oči in rekel: «Ali ne stoji v predpisih tudi nekaj o žganju?»

«Da!»

«Potem pa Vam ni treba misliti na ostalih 15,» se je odrezal rešeni ribič.

Novoletna (Srečno 1926.) priloga

Voščilo ob Novem letu

Zarja sreče naj Vam sije vsem, ki ste poštene volje. Blagoslov naj vedno lije Vam na travnike in polje.

Zima naj Vam vsem bo mila, naj ne muči Vas naduha, ne divja naj burje sila, kjer ni gorkega kožuha.

Naj jesen Vam vsem prinese kruha, vina in medicine, polno sadja naj natrese in orehov za potice.

Vam pa, ki Vas ni priroda uvrstila med seljake, naj se nasmejlja usoda, da zaslužite stotake.

Soteščan.

Prevaran ropar

(Dogodbica iz starih časov.)

Naši divni gorenjski hribi so bili pred davnimi leti poraščeni s temnimi gozdovi, kjer so se skrivali roparji, osobito ob potih med večjimi vasm. Marsikak popotnik je prišel tukaj ob denar, pa tudi ob življenje, ako se mu ni posrečilo pravočasno uiti.

Taka nevarnost je žugala med drugimi tudi Jermanu, posestniku iz Turenš. Vračal se je s sejma, kjer je prodal rejenega vola, v gozdu pa ga je dohitela noč. Prižgal je svetiljko ter je stopal počasi proti domu.

Pot se je proti vrhu hriba zožila v goščavo in tukaj se mu je pridružil neznanec, ki ga je prijazno nagovoril; čez nekaj časa pa mu je nameril s sekuro in zahteval denar ali življenje.

Jerman je bil korenjak, da mu ni bilo zlepa enakega; vendar pa se napadalcu ni upal ustaviti, ker ni vedel, če nima pomočnikov, skritih v goščavi. Znani so mu bili primeri, da se je popotnik postavil po robu roparju, ki je zažvižgal na prste, nakar so mu tovariši prihiteli na pomoč. Seveda so potem branilca brezpogojno usmrtili.

Molče je segel v notranji žep in dal napadalcu denarnico, katero je ropar spravil ter hotel oditi.

«Dal sem ti denar, zato mi stori malo uslugo,» je zahteval Jerman. Škoda se mu je zdelo lepega denarja, da bi mu ga odnesel nasilnik, zato je sklenil poskusiti nekaj, upajoč, da se mu bo obneslo.

«No, s čim naj ti postrežem?» ga je ropar vprašal osorno. «Menda ne želiš, da ti odsekam glavo?»

«Neko zelo važno prošnjo imam do tebe, prijatelj. Poglej, domov bom prišel brez denarja in žena bo mislila, da sem ga izgubil ali zapravil. Ali mi ne moreš vtisniti kakega znamenja, da mi bo rajši verjela?»

«Dobro. Daj, da ti odsekam roko!»

«Roke ti ravno ne dam, prst mi pa lahko od-biješ v dokaz, da sem bil napaden.»

«Meni je prav. Nastavi, da zamahnem.»

Jerman je obsvetil s svetiljko smrekov šotor, na katerega je položil desni kazalec ter je pomignil roparju, naj mu ga odseka.

Hudobnej je zavihel sekuro in udaril, da se je zasadila globoko v mehko smrekovino. Kmet je med udarcem spretno umaknil roko in ko je sekira obtičala v štoru, je zgrabil zločincea za vrat, vrgel ga na tla ter mu pokleknil na prsi. Najprej mu je vzel denar, nato je izdrl sekuro in ga je z njeno nebrušeno stranjo pošteno namlatil.

Kakor gad se je zvijal ropar pod skelečimi udarci in prosil, da naj mu prizanese. Jerman pa je udrihal brez usmiljenja. Ko mu je končno omagala roka, ga je pustil na tleh ter jo je odkuril s sekuro. Mudilo se mu je, zakaj iz gozdne daljave se je oglašalo sumljivo žvižganje — roparji so čuli obupno vpitje tovariša ter so mu hiteli na pomoč.

Zapisal Soteščan.

Povračilo

(Šaljiva dogodbica.)

Kmet Rovtar je na veliko soboto prinesel v košarici svojo pogačo, kračo in pirhe k velikonočnemu «žegnu» v našo farno cerkev. Prišel pa je prepozno.

Naš gospod župnik so bili že prej podelili svoj blagoslov kar skupno vsem mnogoštevilnim pokritim jerbasom, razpostavljenim po cerkvi, mežnar Cimbingselj pa je med tem za gospoda pridno pobiral darove od vsakega jerbasa posebej.

Gospod župnik potem niso hoteli še enkrat blagoslovljati samo ene košarice zakasnelemu Rovtarju. Kar na kratko so ga odpravili, rekoč:

«Očka Rovtar, le kar lepo se obrnite nazaj proti domu, pa si mislite, da je tudi vaša košarica blagoslovljena. Bo vse ravno tako dobro!»

Kmet Rovtar na to ni odgovoril nič, marveč je odšel žalosten in jezen.

Prišla pa je jesen in gospod župnik so nedavno poslali mežnarja Cimbingselja pobirat bero. Ker pa sam ni mnogo opravil, so se naslednji dan sami gospod župnik podali z nosači na pot. In res so kmetje postali rado-darnejši, gospod župnik pa so jim delili lepe blagoslovljene podobice.

Pri vseh hišah, velikih in majhnih, zidanih in lesenih, so merili prav dobro. Ko pa je cela ta farovška procesija prišla do kmeta Rovtarja, se je ta razkoračil na pragu, se hudomušno namuznil in rekel gospodu župniku naravnost v obraz:

«Saj veste, kako je bilo o veliki noči! Zdaj si pa le vi mislite, da ste od mene tudi že dobili, pa bo ravno tako dobro!»

Salamensko naglo in brez besed so jo gospod župnik odkurili v dolino, da so jih jedva dohajali nosači in pa mežnar Cimbingselj...

Dobro ga je speljal na led

Neki skopuh je poklical slavnega slikarja k sebi ter ga prosil, naj mu v dvorani naslika na steno, kako so šli Izraelci skozi Rdeče morje in kako jih je egiptovski faraon zasledoval z vojsko. Slikar je zahteval za delo 3000 dinarjev, a skopuh mu jih je obljubil le 500. Slikar je nekoliko pomislil, potem pa je rekel: «Ker baš potrebujem denar, Vam napravim sliko za 500 dinarjev, a zato prosim, da se mi denar precej izplača.»

Skopuh mu je dal denar, češ, da lahko začne z delom takoj drugega dne.

Drugo jutro je prispel slikar z nekim mazačem, ki je prinesel veliko vedro rdeče barve in velik čopič, ter začel delo. Preden je ustal bogati skopuh z mehkega ležišča, je bila že stena v dvorani krvavordeče preslikana. Nato je poklical slikar gospodarja. Ko je stopil ta v dvorano, je rekel slikar: «Evo, gospod, delo je končano!»

«Kje? Jaz ne vidim drugega, kakor rdečo steno. Kaj pomeni to?» se je začudil bogatin.

«To je Rdeče morje!» je odgovoril slikar ponosno.

«Rdeče morje!» je zajecel bogatin, videč, kam meri slikar.

«A kje je faraon s svojimi vojaki?»

«Ti so že vsi utonili!» je odgovoril slikar.

«A kje so Izraelci?» je vprašal skopuh.

«Izraelci? No, ti so že vsi na oni strani morja!»

Tako je dejal slikar, se ponižno priklonil in odšel.

Coklja v juhi

(Resnična dogodbica.)

Fizelj so rekli vaščani pritlikavemu možičku, čigar opravilo je bilo pohajkovanje, zbiranje neslanih šal in drugih neumnosti. Bil je nekoliko «pritisnjen», zato mu ljudje tega niso zamerili; razen manjših hudobnosti pa tudi ni uganjal večjih hudobij. Hodil je od hiše do hiše in prosil milodarov.

Nekega dopoldne je prišel k Prežarju, da poprosi za košček kruha in za ostanek zajtrka. Vrata je našel odprta, gospodinja je bila na polju pri pletvi korenja. Videč, da je sam, se je splazil v kuhinjo, kjer se je kuhalo kosilo. Vzel je kuhalnico in je mešal po loncih, ki so stali v peči ob napol ugaslem ognju. Zadel je v loncu na nekaj trdega — bilo je svinjsko pleče.

«Hihih!» se je zarežal na vsa usta. «Tega pa Fizelj ne najde vsako dopoldne!» — Spretno ga je potegnil iz lonca ter ga potisnil v malho, nato je sezul raztrgano cokljo, katero je v zameno za pleče spustil v lonec.

Urno je odkrival iz kuhinje po stezi čez polje, kjer je naletel na Prežarico, ki je s svojimi hčerami plela korenje.

«Dober dan in Bog daj srečo!» jih je veselo nagovoril.

«Bog daj!» so mu odgovorile prijazno.

«Jaz pa kar sam vzamem in ne čakam, da bi mi kdo dal... Hihih!»

«Brezbožnik!» so ženske namrdnile obraze. «Celo iz pobožnih pozdravov se norčuješ!»

«V šali pa je včasih tudi resnica. Hihih!»

«Tvoje šale so neokusne,» ga je zavrnila gospodinja.

«Ampak danes bodo zelo okusne...»

«Beži, beži!» so ga odganjale hčere, pobirajo drobne kepice, ki so jih lučale vanj.

«Saj grem, saj grem,» se je oddaljil z nekaj korakov. «Prej pa vam naj eno zagodem.»

Položil je palico na roko, kakor bi igral na gosli, ter je zapel:

«Vi ste rejeni,
mi smo pa suhi,
pleče je v malhi,
coklja pa v juhi.»

«Znaš pa, znaš,» so ga nalašč pohvalile. «Kje si se je naučil?»

«Sam sem si jo izmislil.»

«A tako. Zbogom!» so ga odslovile.

«Bog daj, drugače bom pa sam vzel,» je rekel odhajaje.

«Capin!» so se hčere zgražale nad njim.

«Pustite siromaka!» se je zasmilil mater. Saj ni hudoben ta Fizelj, četudi je nagajiv.»

«Kdo ve, zakaj je pel o plečetu?»

«Menda zato, ker ga danes kuhamo pri nas,» se je pošalila mati. «No, tega seveda ni mogel vedeti, prišla mu je pač po naključju v glavo tista pesmica. Revez zmirom nekaj premišlja in tako tudi včasih kaj ugane.»

«Kaj pleče kuhate danes?» so se hčere vzdostile.

«Pleče, pleče,» jim je potrdila. «Kaj hočemo, dan je vroč in delo je naporno, pa sem vzela najlepše, ki sem ga komaj spravila v lonec.»

Opoldne so plevice vstale ter se podale h kosilu. Mati je stopila v kuhinjo, odstavila lonec od ognja ter je stresla v skledo njegovo vsebino. Hčere so jo obstopile, da vidijo pleče, še preden pride na mizo.

«To pa ni plečel!» je vzkliknila Nežika, opazuje kos, ki je molel iz skleda.

«Fej, coklja jo!» je pljunila mati. «Fizeljeva coklja...»

«Svinja capinska!» so se jezile hčere. «Tega mu ne smemo odpustiti! In še oči nam je odpiral — čakaj, oče mu bodo že pokazali.»

«Tega mu ne smete povedati,» je zapovedala mati. «Preveč bi se raztogotil.»

«Ga bomo pa same kaznovale,» so škripale hčere.

Svojega sklepa pa niso mogle izvesti, ker je Fizelj izginil neznanu kam.

Zapisal Soteščan.

Dva pogreba za enega mrliča

(Čudna prigodba.)

Huda, mrzla zima je bila; skoro dva komeca debelo je bilo snega, pa še vedno je snežilo dalje. V takem času je umrla stara mati Višavka.

Mladi gospodar, sin pokojnice, je bil žalosten, še bolj pa v skrbeh, kako bo v takem snegu s pogrebom, in je govoril svoji mladi ženi:

«Kaj bo zdaj, Micon? Le pomisli, tako na samotni smo. Več ko eno uro imamo do sosedov, več ko dve uri pa k fari v dolino. Kdo bo zdaj prišel, da bi ponesli mater in jo zakopali!»

V tem zares mučnem položaju pa se je mlada gospodinja izkazala zelo bistroumna in je svetovala možu:

«Veš kaj, Jaka! Pod streho sta dve skrinji. V prvi so suhe hruške, druga pa je prazna — v to prazno deniva mater! Bog pomagaj, da je tako, toda ko se vreme predrugači, že dobiva ljudi pogrebe.»

Jaka je pritrtil in z ženo spravil staro Višavko v prazno skrinjo pod streho, da tamkaj dočaka boljšega vremena.

Toda potekla sta dobra dva meseca, preden se je mogel opraviti pogreb. Po pokopu so pri Višavcu štirje njegovi prijatelji-pogrebeci posedli okrog bele favorjeve mize, pili domače sadno žganje za pogrebščino, luščili orehe in prigrizovali domači črni kruh. Možakom je sadno žganje bilo dobro po grlu, enako pa tudi gospodarju Višavcu, ki je pil od žalosti.

A v kuhinji je mlada Višavka kuhala suhe hruške. Ker je zaloga v vrečah v čumnati bila ravno izčrpana, se je Višavka odpravila na podstrežje, da se loti onih v veliki skrinji.

Naenkrat so možje v hiši začuli prestrašen krik. Gospodar Višavec hiti na podstrežje in nudi se mu je čuden prizor: njegova žena je nezavestna stokala ob odprti skrinji — v skrinji pa je bilo truplo njegove matere...

Precej truda je imel Višavec, da je spravil svojo ženo k zavesti, obenem pa možem razložil usodno pomoto, da so zjutraj nesli — suhe hruške na pokopališče.

«O, pri moji veri!» so majali z glavami pogrebeci, ostali pa so kar čez noč pri Višavcu in naslednje jutro ponovno opravili pogreb za enega mrliča.

To zgodbo mi je oni dan pripovedoval prijatelj Vide Ambrožič, znani šaljivi četovodja pri Janezih, zdaj pa domžalski orožnik. Še je zdrav in zabaven, pa lepo pozdravlja vse svoje stare znance iz vojnih let.

Anton Stražar.

Prebrisan mazač

(Dogodbica.)

V časih, ko je cvetelo mazaštvo, je ime Potokarjev Tone slovelo daleč okrog. Pečal se je z mazaštvom, kar mu je donajalo mnogo lepih dohodkov; neuki ljudje so prihajali k njemu po

mazila za rane, po zdravila za boleznin in druge življenske nadloge. Mož se je odlikoval po svojem ugibanju: samo pogledal je bolnikovo vodo in takoj je povedal, kaj ga obtežuje.

Temu primerno je uredil tudi svoje stanovanje. V predsobi je stanovala njegova žena, ki je sprejemala darila in izprašala vsakega prišleca o zadevi, v kateri je iskal pomoči. V zidu za omaro je bila odprtina, zastrta z zagrinjalom in tam je v drugi sobi poslušal mož, ki si je zapomnil vsako besedo. V tem je obstojala umetnost njegovega zdravljenja, kar pa ljudem ni bilo znano, zato so mu pripisovali vse mogoče lastnosti.

Nekoč je prišla k Potokarju žena, čije mož se je ponesrečil pri popravljanju strehe: Padel je z lestve ter se je močno pretresel.

«Ali je globoko padel?» jo je v predsobi vprašala Marička, mazačeva žena.

«O, globoko, globoko,» je tarnala ponesrečenčeva soproga. «Pomislite, s petnajstega klina!»

«Priletel je seveda na mehka tla...?»

«Na kamen, saj pravim, na kamen!»

«Čudno, da ni takoj ugasnil...?»

«Saj mu je kar sapo zaprlo in dolgo se ni zavedel.»

«No, in potem?»

«Potem je vstal ter je šel v sobo.»

«Dobro, jako dobro znamenje. In sedaj?»

«Sedaj ga boli glava in v križu čuti bolečine.»

«Tudi to bo minulo. Tone bo pomagal.»

Marička je spravila darilo, vedla je ženo v možovo sobo ter se hitro odstranila.

«No, s čim naj vam pomagam?» jo je Tone vprašal prijazno.

«Možu se je nekaj pripetilo...»

«Pa ni kaj hudega? Pokažite vodo!»

Žena mu je dala steklenico; mazač jo je obrnil dvakrat, trikrat proti oknu, stresel njeno vsebino, nakar je važno pričel: «Padel je z lestve pri popravljanju strehe z enajstega klina na kamen. Jako se je moral pretresti, zakaj zaprlo mu je sapo in dolgo se ni zavedel. Sedaj ga boli glava in v križu čuti bolečine.»

«Vse je resnica,» mu je pritrtila, «samo nekaj niste zadel.»

«No, pa ovrzite mojo zmoto.»

«Samo pri klinih ste se zmotili. Moj mož ni padel z enajstega, ampak s petnajstega klina.»

Potokar je uvidel, da je slabo slišal, a si je hitro pomagal iz zadrege. «Najbrže mi niste prinesli vse vode,» jo je opozoril.

«Nisem, ker ni šla v steklenico...»

«Vidite, manjka jo za cele štiri klina...»

Žena je ostrmelala. Kaj takega ni mogel vedeti navaden človek!

Soteščan.

Tat

Naši dve sosedu sta že dodobra prevrtili svoj mlinček, ko je bil mali Janezek jedva utegnul pocukati mamico za krilo, da mu odreže košček kruha.

«Ti sitnež mali, pusti vsaj človeka, da izgovori... Tako, tu imaš, sedaj mi pa mirno sedi!»

«Oh, saj pravim, z otroki je vedno križ, kamor se le človek obrne, mu je že za petami, pa povsodi se vam vtakne vmes. Veste, zadnjič, ko sem se jedva malo naslonila, da po-leže glavobol, potrka nekdo na vrata, in pravim: Janezek, pojdi pa reci, da me ni doma. Pa je šel ta vrabec in rekel: Mama je rekla, da je ni doma..., za božjo voljo, pa si predstavljajte sramoto... Saj pravim, z otroki je povsod križ.»

«No, kaj pa menite o tatu v šentpetrski cerkvi? Da ga le ni strah falota, jaz bi od strahu omedlela, če bi bila ponoči sama v cerkvi. Pomislite, tiste sence, brrrr... kar groza je človeka. Pa še hostje ni pustil v miru!...»

Tako sta brbljali naši dve klepetulji sem ter tja, zvarili skupaj vso mešanico iz dnevne kronike, in ko sta dodobra vse premleli, sta

prišli do zaključka, da bi bilo vendar dobro pogledati, kaj pravi večerja.

Odbila je sedma ura, na ognju se je bila od neprestanega vretja kava v loncu skoroda že posušila.

Gospod Kobilca je prišel danes pozno domov. Izmučen je odložil suknič, postavil dežnik v kot in sedel za mizo, da podkrepí kru-leči želodček, ki je bil pripravljen zadovoljiti se tudi s skodelico bele kave in koščkom kruha za večerjo.

Pred očmi so mu rojile številke, tisoči, stotisoči, milijoni, ki so se bili od celodnevnega seštevanja v pisarni naselili v njegovi glavi, med njimi pa je skakala sem ter tja kot naj-manjša malenkost skromna mesečna plača in je obtičala zdaj na novem klobuku v izložbi na Aleksandrovi cesti, zdaj na glavi peka na Starem trgu in porogljivo hrustala žemlje, kmalu zopet na prazni skodelici na mizi. In sedaj se je gospod Kobilca resnično spomnil svojega glada.

«No, kaj pa je danes s kavo?» je dejal in ljubeznivo pogladil Janezka, ki je sedeč mu na kolenih, jedva pohrustal košček kruha in vedno znova prisluškoval prijetno žvižgajočemu vretju v loncu.

«Saj pravim,» je oglasila gospa Kobilca, «če se človek malo zagovori, pa je že vse narobe... Takoj ti postrežem.»

Pomirjen je segel nato po časopisu, preletel dnevne vesti in oglase; za politične vesti mu ni bilo mar, ker se je držal načela, da v prazen želodec ne spada politika. Čital je z zanimanjem policijsko kroniko o neštetihih prestopkih, tatvinah in vlomih, pa si je mislil: Meni ne more nikdo kaj ukrasti, ko nič nimam!»

Priromala je naposled na mizo večerja in ko je naš gospod Kobilca za boljše spanje popušil nato še cigareto, se je podal k počitku. Krepko je po celodnevem trudapolnem delu zažagal v nočno tišino. Janezek je še parkrat poklical mamico in nato tudi zaspal.

Gospa Kobilca pa tisto noč dolgo ni zatislila očesa. Med enolično trkanje dežja na pločevinasto streho pod oknom in v odsev svetiljke iz sosednje hiše, ki je zarisala na steno sobice tajinstvene slike, so se ji pomešale podobe tatov, krvoločnih pijancev in vlomilcev. In zaprla je oči. Tedaj pa je pritajeno zaropotalo zunaj na strehi. Prisluhnila je

Čuti je bilo, kakor previdno plazenje po pločevinasti strehi...

Gospa Kobilca se je bila napol dvignila v postelji ter pogledala za zaveso...

«Bog mi pomagaj... pa še okno je samo priprto.» Strah in kurja polt sta jo obličala. Vsa tresoča se je splazila do moževe postelje ter mu v strahu butnila z roko v obraz, da je hipoma skočil pokonci.

«Čuj me, zdi se mi, da je nekdo pri oknu,» mu je velela.

Kobilca je čul te besede kakor skozi steno. V polsnu se je počasi splazil iz postelje in zavil v kuhinjo, kjer je pograbil prvo stvar, ki mu je prišla v temi pod roko: škarje...

Trepetajoča od strahu in mraza je stala ona kraj postelje in v grozi zrla tja v okno, ki se je nalahno odpiralo. Videti je bilo, kakor da bi nekdo, ležeč na strehi, stegnil roko do okna, da ga odpre...

Kdaj si je bil gospod Kobilca mislil, da bo uporabljal v praksi to, kar je bil kot šolarček čital v indijskih povestih! Plazil se je po tleh in krčevito stiskal v roki škarje, da jih zasadi v tata in pripravljen je bil gospod Kobilca na vse.

Ko se je bil preril po trebuhu do okna, se je malo oddahnil, potegnul noge k sebi, nato pa bliskovito odprl okno in prijel... za mačkin rep. V nočno tišino je bolestno prestrašeno odmevalo:

«Mijav... mijav...»

P. K.

Za naše male prijatelje

Belokranjska nagajivka

PETRU.

Peter — meter — kokošar,
goni miša za oltar.
Za oltarom nikogar
nego muha i komar.

Kómar praska muhico,
muha snaži ruhico:
«Kaj češ z mano, suhico?
Žgačkaj raje čukico!»

Opomnja. Na Talčjem vrhu je miš moškega spola;
ruhica = rjuha; čukica = kokoš.

Na Kanižarici

(Belokranjska.)

Ciganska kraljčica
rdeča ima ličica,
v šatoru popeva,
pleničke segreva.

A drugi cigani
su zamazani;
poleti su v hladu,
pozimi pa v gladi.

Ciganska kraljčica
nije podmiteljica:
v šatoru sameva
i sámo popeva.

Opomnja. Popeva = poje; v hladu = v sencu leže;
v gladi = v lakoti; podmiteljica = podkupovalka.

Zapisał Albin Čebular.

Kako je nastala mačka

Arabska pripovedka pravi, da v raju in po raju do vesoljnega potopa še ni bilo mačke na svetu. Torej tudi ne v Noetovi ladji. V Noetovi ladji so se silno razmnožile miši in podgane in je obstojala nevarnost, da bodo pregrizle ladjo sámo. V tej stiski je pogladil Noe leva po glavi, lev je začel pihati in iz obeh nosnic sta skočila maček in mačka, ki sta se takoj vrgla na miši in podgane ter jih začela daviti. Uničila seveda nista vseh, ker še žive danes na svetu, vendar pa sta rešila ladjo.

Neka druga pripovedka ve povedati, da je mačka skočila iz Noetove rokavice. Madžari pravijo: Ko se je Noe pred pritekkanjem vode vkrcal v ladjo in jo zaprl, je hotel peklenšček ladjo potopiti. Da bi to laže storil, se je vrag izpremenil v miš in začel glodati ladjo. Noe je vrgel v miš rokavico, iz katere je skočila mačka, ki je glodanje ladje preprečila.

Rumunska pravljica pristavlja k temu to-le: Cim je mačka požrla miš, je z njo požrla tudi vruga, ki pa ni ostal dolgo časa v njenem telesu, temveč je zlezal iz njega. Kam je potem vrag zbežal, pripovedka ne pove. Vendar pa je nekaj vražjega ostalo v mački, zlasti v očeh, ki se še danes neprijetno svetijo v temi, a tudi v mačji dlaki, ki daje iskre, ako jo gladiš. Peklenska sila je torej povzročila, da so mačje dlake še dandanes električne.

Slive

(Ukrajinska pravljica.)

Dekleta so pukala v hiši perje. Z njimi je bil Palkan in še več drugih fantov. Naenkrat so si dekleta nekaj namignila in so šla ven. Palkan je to opazil in se je tiho splazil za njimi.

Ena deklic je zaslišala šum in vprašala: «Kaj nam nihče ne sledi?»

«Ne,» so odgovorile druge.

«Veste kaj,» je nadaljevala, «jaz bi rada jedla zrele slive.»

«Dobro! Toda kako se bomo odpeljale?»

Palkan je slišal in videl vse, toda ni razumel, kam se hočejo odpeljati.

Stala je tam zunaj kad za pranje perila in v to kad so zlezle deklice. Palkan se je natihoma približal kadi in se obesil na njen rob. Kmalu nato se je kad pognala v tek, kakor bi jo gnal motor. Pripeljale so se na neki vrt. Bilo je sicer pozimi, samo v tem vrtu je bilo vse zeleno. Dekleta so skočila iz kadi in se spravila nad slive. Natihoma je splezal tudi Palkan na slivo, odlomil polno vejo in si jo je vtaknil pod suknjič. Ko so se deklice nasitile, so se spravile zopet v kad in Palkan za njimi. Kad je zopet stekla po vrtu in ven iz vrta naprej.

Deklice niso niti utegnile se ozreti, ko so bile zopet doma pred poslopjem. Vrnile so se na delo, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. Tudi Palkan je stopil v hišo.

In je rekel Palkan ostalim fantom: «Ali veste, kako se pride do dobrih sliv?» Pri tem je privlekel izpod suknjiča vejo in jo potresel, češ: «Tu imate.»

Vsi so bili presenečeni.

Deklice — čarovnice so molčale in se potajile, kajti jasno jim je postalo, kako je dobil Palkan sad.

Ena od njih je namignila Palkanu: «Pridi sem.» Prijela ga je za roko ter ga vlekla iz hiše. Ostale so ji sledile.

«Hočeš živeti ali ne?» ga je vprašala.

«Kaj pomeni to?» je menil Palkan. «Ali hočem ali ne?»

«Ti ne smeš povedati nikomur, kje si bil in kje si dobil slive.» Nato ga je udarila preko oči, da se je kar zaiskrilo.

Od takrat mora Palkan molčati in ne reče niti besedice o slivah ali kakem drugem sadju. Če ga kdo kaj vpraša o tem, se on potaji, kakor da ne čuje ničesar.

Kobila in volk

(Prekmurska pravljica.)

Kmet je imel kobilo. Bila je že stara in naveličala se je sama goniti mlin. Tedaj so imeli namreč take mlina, da jih je gonila živina. Torej, ker je bila kobila vedno sama, si je želela družice. Nekoč je prosila gospodarja, naj jo pošlje v svet, da si poišče tovarišico. Gospodar je ugodil njeni prošnji.

Šla je, in prišla v gozd. Tam se je vlegla na neko luknjo, ki je bila slučajno lisičina. Ko pride zvita rvavka domov, vidi, da nad njenim brlogom leži kobila. V luknji je imela mladiče. Malo pomislila, se obrne in gre po strica volka. Imela je dober načrt. Ko najde volka, ga vsa žalostna ogovori: «Ljubi striček, nad mojim brlogom leži huda zver in ne vem, kako bi se je rešila. V brlogu pa imam svoje nadebudne otročičke. Dajte vi, stric, ki ste velik junak, pomozite mi.»

Volk, dobrega srca, je res šel z lisico h kobili, ki je še vedno brezskrbno spala. Zdaj reče lisica volku, ki ni vedel, od katere strani bi se prejel lotil kobile, naj dovoli, da ona priveže volkov rep za kobilinega, da bo on potem potegnil kobilo iz luknje. Volku se je zdel načrt dober, zato je mirno držal, da ga je zvita tetka zvezala s kobilo. Tedaj je začel vleči. Ker pa ni šlo, je lisica pograbila vejo in z njo oplazila kobilo. Kobila je planila kvišku, in ko je zagledala volka za seboj, je začela bežati, kakor bi jo podilo devet vragov. Volk se ji je pa opletal okrog nog. Ustvaril se je namreč narobe svet, da je kobila vlekla volka in ne volk kobilo. Kobila je bežala naravnost proti domu.

Ko je pribežala na domači dvor, je bil volk že mrtev. Gospodar je odrl volka, prodal kožo in kupil še eno kobilo, tako si je stara kobila prislužila tovarišico.

Zapisał: Jožef Brünec, Melinci.

Brihtni Jožek

Bistroumni Jožek je dobil za domačo nalogo naročilo, da opiše vesoljni potop. Ko je omenjal Noeta in njegovo ladjo, je zapisal naslednje besede: ... in pet minut je Noe lovil ribe na trnek.

«Zakaj baš pet minut?» je vprašala učiteljica.

«Zato, ker je imel na ladji samo dva črva,» se je odrezal Jožek.

Lokav fantič

Bila je šolarska spoved, spovedoval pa je otroke domači župnik.

Gustlček, Ožbovtov sinček, je bil poslednji. Četudi je bil že gotov in mu je župnik že dal odvezo se fantič še ni odstranil od spovednice.

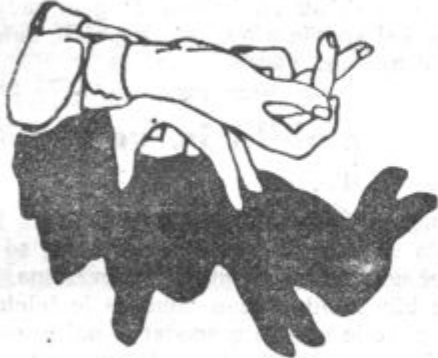
«No, kaj je Gustlček?» ga vpraša župnik, «aš imaš še kaj povedati?»

«Hm, gospod župnik,» pravi dečko, «meni že tri dni manjka moj nožič. Kaj ni nobeden iz mojega razreda pri spovedi povedal, da mi ga je ukradel?»

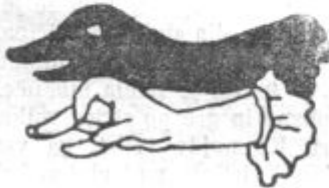
Senčne slike

Igračkanje s senčnimi slikami je v dolgih zimskih večerih včasih tudi prijetna zabava. Zabavaš pa se mogoče ne toliko z uprizorjenimi slikami samimi, kolikor z naravnavanjem prstov, da se ti slika končno posreči. Ni to tako lahka umetnost, če nimaš prav okretnih prstov. Včasih se moraš prav potruditi, da dosežeš dobro sliko.

V naslednjem prinašamo štiri senčne slike. Na slikah vidiš, kako ti je treba vravnati roke in prste, da se ti umetnost posreči.

Zajček.

Gos.

Koza.

Prašiček.

Kača s krono

(Ljudska pripovedka.)

Naši davni predniki so razen rojenic, škratov in čarovnic poznali tudi kače s krono, iz katere so lesketali dragoceni kameni in čisto zlato. Naselile so se v bližini človeških bivališč, kjer so žvižgale, pele in prinašale srečo vsakomur, s komer so se sprijaznile.

Takrat je služila na pobočju pri bogatem kmetu dekla Ivanka, pridna in usmiljenega srca. Vse jo je ljubilo in vsako delo je spretno izvršila. Tudi gospodar jo je cenil, ni pa mu ugajalo, ker se je vsak dan po kosilu za nekaj časa odstranila. Vzela je lonček mleka in košček kruha ter se je podala k pečini, nedaleč od hiše. Gospodarja se je lotila radovednost ter ji je nekoč skrivoma sledil. Našel jo je pod pečino, sedečo na trhljem štoru; po nogah se ji je spenjala dolga bela kača z zlato krono, ki je jedla kruh in pila mleko iz njenega naročja.

«Fej, svinja!» jo je nahrulil. «S kačo se pečaš ter ji nosiš človeško hrano? Enkrat za vselej ti prepovem!»

«Vse vas ubogam, toda tega ne morem opustiti,» je povesila glavo.

«Zahtevam!» je udaril z nogo ob tla. Pobral je kamen, da ubije kačo, ki pa se je nagloma umaknila v razpoko, zevajočo iz pečine.

«Ne morem,» je ponovila mladenka. «Preveč sem se privadila te krotke živalce.»

«Potem se mi poberi od hiše! Vzemi svoje cape in pojdi še pred večerom!»

«Pojdem,» je zajokala in čez dobro uro je bila s culico zopet na tem mestu. Prišla se je posloviti od kače, prinesla ji je zadnjo skorjico kruha ter jo je božala v slovo.

Kača se ji je vzpela v naročje, potresla je glavo, raz katere je padla krona v njen predpasnik. Ivanka jo je pobrala, da ji jo posadi na glavo, toda kača se je mahoma spustila na tla ter je brez krone izginila v pečino.

Vsa žalostna je nato zapustila Pobočje ter se je podala v dolino. Tu jo je srečal mladenič, ki se ji je že od daleč nasmehnil ter ji zamahnil z roko v pozdrav.

«Kam pa, Ivanka?» jo je prijazno nagovoril.

«Po svetu,» mu je odgovorila. «Gospodar me je pognal iz službe.»

«Tebe, Ivanka? Ni mogoče!»

«Resnica je,» je potrdila ter mu je ihteč razložila ves dogodek. V dokaz mu je pokazala krono, ki jo ji je kača pustila v spomin.

«Srečna med najsrečnejšimi!» je vzkliknil mladenič. «In kam si se namenila? Veš kaj,

Ivanka! Z mano pojdi; oče mi je izročil posestvo, vzel te bom za ženo.»

«Mene, siroto? Kako naj ti to verjamem?»

«Pojdi!» jo je prijel za roko. «Predstavil te bom očetu, ki naju bo blagoslovil.»

Sledila mu je z negotovimi koraki in po dveh urah hoji sta prispela v prijazen gradič. Sprejel ju je sivolasi starček s smehljajočim obrazom.

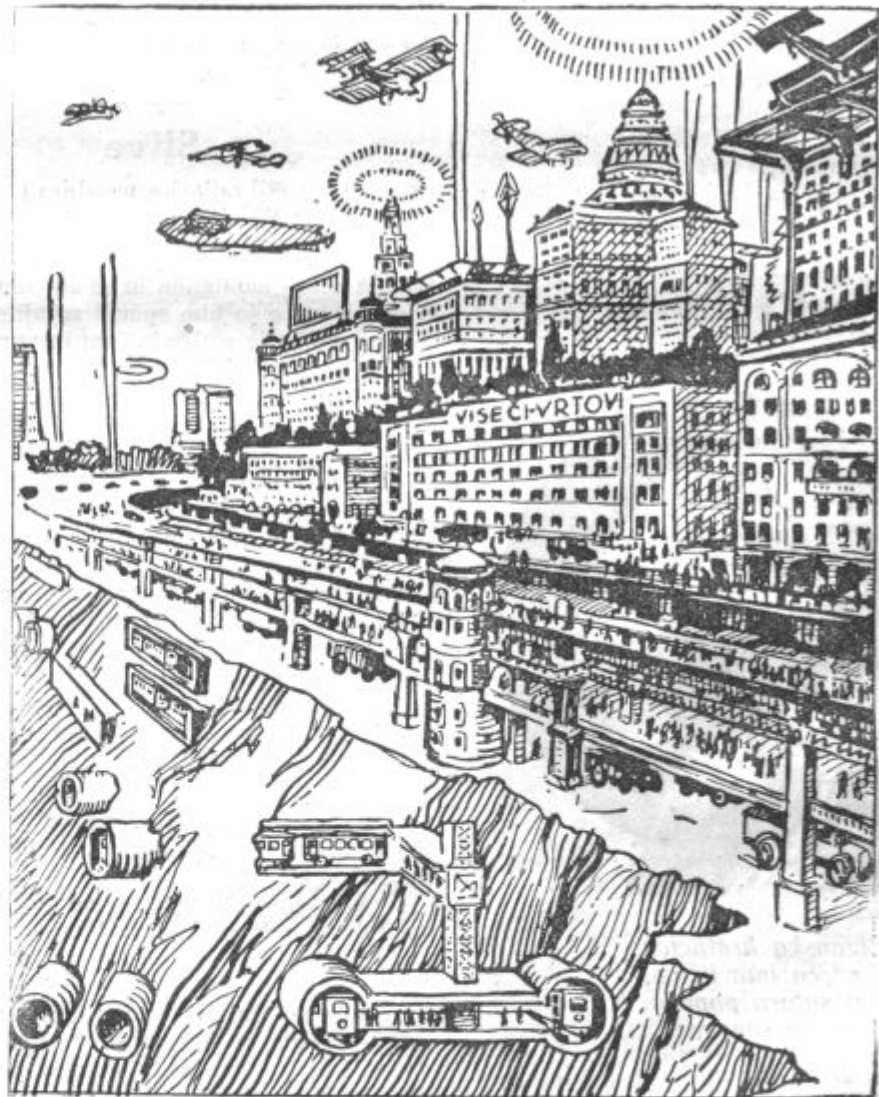
«Blagoslovite naju, to je moja nevesta,» je sin pokleknil pred očeta. «Našel sem jo preganjano zaradi njene dobrosrčnosti s krono, neprecenljive vrednosti in lepote.»

Mladenka je zdrknila na kolena in oče je iztegnil svoje vele roke v blagoslov. «Sreča te je privedla v našo hišo,» se je glasil njegov nagovor, ko jo je sprejel za hčerko. «Prinašaš nam bogastva in zadovoljnosti.»

Očetove preroške besede so se uresničile. Kmet na Pobočju, ki je spodil Ivanko iz službe, je pričel nenadoma nazadovati. Zapustila ga je sreča, obiskovati pa so ga jele nezgode, ki so ga trle, dokler ni popolnoma obubožal. Končno je moral prodati posestvo; kupila ga je Ivanka, katere prva pot je bila k pečini, kjer se je po dolgem času zopet sestala s svojo ljubljeno, ki ji je prilezla v naročje. Pohlevno je dvignila glavo, kot bi jo hotela prositi, da naj ji vrne dragoceno krono. Posadila jo ji je na glavo, narkar je izginila v pečino ter se ni več pokazala. Podala se je drugam, da osreči zopet kako drugo ubogo človeško bitje...

Zapisal Soteščan.

Mesto bodočnosti

Svet neprestano napreduje. Kakor je bila nekdanj železnica nekaj neznanega, kakor nekdanj niso poznali avtomobilov, električnega tramvaja, a o letalih so samo sanjali kot o nečem nemogočem, tako bo tudi bodočnost iznašla marsikaj, česar še danes ne poznamo. Marsikaj pa se bo še izpopolnilo. Tako se bo gotovo še izpopolnil brezžični telefon. Enako bodo bodoča prevozna sredstva gotovo še popolnejša, kakor so danes.

Mesta bodo v daljnji bodočnosti nudila popolnoma drugo zunanjo sliko. Poslopja bodo zgrajena zmiselnije in udobnejše, ulice bodo široke in v zdravstvenem oziru se bo bolj gledalo na človeka.

Naša slika nam predstavlja bodoče mesto, kakor si ga zamišlja neki Američan: Visoka poslopja z visečimi vrtovi, z najživahnjšim pouličnim vrvenjem, s številnimi letali nad mestom in drugimi stvarmi, ki jih danes v naših mestih še nimamo.

Draškovo življenje in vrvenje

DRAŠEK V ŠOLI.

Hiša Draškovih staršev je stala na koncu vasi, stara, razdrapana, pokvečena, bolj podobna repnici kakor človeškemu bivališču. Tu je zagledal Drašek luč sveta — ali prav za prav temo, ker rojen je bil ponoči, in sicer od pusta na pepelnico. Tu je Drašek zrastlel in postal najbolj zanimiva oseba v vasi. Ko je bil star pet let, mu je umrl oče. Mati je morala hoditi h kmetom na delo, da je kaj prislužila, Drašek pa je gazil po vaških mlakah, ter podil gosi in race po vasi. Poznal ga je v vasi vsak človek, pa tudi vsak pes in maček, s katerimi je imel Drašek marsikateri nastop. Z mački je imel posebno veselje; če je dobil kje prav velik papir, ga je privezal mačku na rep. Vsi nori so včasih letali mački po vaških tratih in strehah, kakor da bi jih podil zlodej, ker je šumljal za njimi papir, privezan na njihov rep. Če je pa Drašek dobil kje motvoz in kosti, je po dva psa z repi zvezal, pa vrgel kost vsakemu na nasprotno stran, da sta se psa natezovala za repe, cvilila in grizla, Drašek se je pa smejal prav po izreku: Kjer se dva prepirata, se tretji smeji.

Zanimiva prikazen je bil Drašek; hče je bilo podobno polni luni, sredi lica pa je čepel top nos, da bi lahko trije čevljarji na njem tolkli podplate. Izpod čela, ki so ga deloma pokrivali kuštravi lasje, je štrlelo v svet dvoje muhastih oči, ob straneh pa je viselo dvoje mesnatih lopatastih ušes, kakor nalašč zato, da jih človek nategne.

Ko je dopolnil Drašek šesto leto, ga je poklicala neusmiljena šolska postava iz vaških mlak v šolo. Novica svetovnega pomena je bila v vasi, ko je šel Drašek prvič v šolo. Mati, ki ga je prignala v šolo, je povedala učitelju na uho, da je Drašek bistra glava, samo, da ga imajo otroci vedno za norca.

«Bomo že videli,» je rekel mirno učitelj in posadil Draška v prvo klopi. Sedenje v šolski klopi je bilo Drašku silno dolgočasno. Čez nekaj dni, ko je učitelj ravno kazal učencem črko — a —, se Drašek vzpne na klopi. Učitelj ga vpraša: «Kaj pa je?»

«Žvižgal bi rad,» vzdihne Drašek pol z jokom. Součenci prasnejo v smeh, učitelj pa ga potolaži: «Le malo počakaj, ko mine šola, pa boš lahko žvižgal.»

Dolgočasno so potekali Drašku šolski dnevi, a za malo izpremembo in zabavo je sam poskrbel. Katehet je nekoč razlagal, kako je Bog šest dan ustvaril štirinogate živali, nazadnje pa človeka. Potem je učence po vrsti izpraševal. Draškovega soseda Tineta je vprašal: «Kaj je Bog ustvaril šesti dan?»

Tine odgovori: «... štirinogate živali.»

Sedaj je prišel na vrsto Drašek.

«No, Drašek, povej mi, kaj pa je Bog nazadnje ustvaril?»

Drašek napravi nenavadno pameten obraz in reče: «Rep!»

Vsa šola prasne v smeh in katehet sam se obrne stran, ker ga je tudi smeh silil. Drašek pa je začudeno gledal, čemu se ti norci smejejo. Za tako zabavo je Drašek večkrat poskrbel. Nekoč je učitelj govoril o pticah in vprašal Draška, s čim so ptiči pokriti. Drašek molči in gleda zamišljeno pred sebe. Učitelj mu hoče pomagati in ga napeljuje na pravi odgovor, češ: «Kaj imate doma v blazinah?»

Drašku se zdaj zasvetijo oči in samo zavestno odgovori: «Bolhel!»

Seveda zopet smeh. Tako je napravil Drašek izpit iz naravoslovja. Malo drugače je šlo z računstvom. Do deset se je naučil šteti, ker ga je učitelj prijel večkrat za lopatasta ušesa. Nekega usodnega dne pa je učitelj vprašal učence, kakšno številko ima njihova hiša. Tudi Drašek je moral rešiti to vprašanje. Rekel je: «Dve petki sta!» Bila je namreč pri njih št. 55. S tem je bila prestana izkušnja tudi iz računstva. Tudi s čitanjem ni šlo naprej. Tiste nesrečne črne kvake na papirju mu niso šle v glavo. Zato Draška ob koncu šolskega leta niso premaknili iz prvega razreda. Ostal je

leto za letom na istem mestu in bil ponosen, da je že med «temi velikimi». Če je kak učenec kaj prav neumnega povedal, je učitelj navadno rekel: «To pa še Drašek ve.» In taka pohvala je Drašku silno ugajala. Medtem so dobili v šolo novega učitelja, ki še ni poznal Draškovih sijajnih talentov.

Od dolgega poslušanja je znal na pamet skoro celo berilo, ne da bi poznal v knjigi kako črko. Nekaterikrat je novemu učitelju tako gladko čital berilo, kakor noben drug, seveda je le gledal v knjigo, govoril pa na pamet. Učitelj ga je hotel že pomakniti v višji razred, pa je še pravočasno izvohal, zakaj Drašek tako gladko čita. Nekoč je Drašek zopet tako gladko «čital», učitelj pa je stal za njegovim hrbtom in zapazil, da ima Drašek narobe obrnjeno knjigo. Strese ga za ramo in zapuje nad njim: «Ti pa narobe knjigo držiš!»

A brihtna glava si je znala pomagati: «Gospod učitelj, jaz znam tudi narobe brati!»

Tako se je odrezal Drašek. Toda učitelj si ni dal tega dopovedati in Drašek je ostal v prvem razredu še nekaj časa, potem pa ga je nekega dne zmanjkalo v šoli. Drašek je izstopil iz šole in odnesel s seboj toliko, kolikor je notri prinesel.

DRAŠEK VAŠKI PASTIR.

To je bilo veselje, ko je bil Drašek zopet prost na vaški tratih! Prvo, kar je storil, je šel v gozd ptiče speljavat. Ptičja gnezda so ga bolj zanimala kakor šolsko vprašanje, s čim so ptiči pokriti. Ze dalje časa je vedel, da so vodebi (hupkaši) gnezdili v neki stari vrbi.

Od starosti vpognjena vrba je visela nad neko mlako. Drašek spleza nanjo in ravno hoče iztegniti roko v luknjo, ko se zlomi pod njim veja in Drašek s celo težo svojega trupla čvapanje v mlakužo. Naenkrat je bil do pazduh v blatu in vodi. Z vsemi močmi je pipal svoje noge iz blata, a čim bolj se je premikal, tem globlje je lezel v blato. K sreči pride mimo star občinski pastir, mu pomoli dolgo palico in ga reši mokre ječe. Kako je Drašek izgledal, ko je prilezel iz mlake na suho, si lahko mislite.

Njegov rešitelj ga pokara, češ: «Pusti ptiče pri miru, rajši pomagaj meni pasti, star sem in nadležan, kmalu me pokopljejo, potem pa lahko ti postaneš občinski pastir. Poleti boš pasel krave in svinje, v jeseni boš pobiral ajdovsko zbirco, pozimi pa boš hodil pšeno phat za kolino.»

Drašek je ubogal; nikoli več ni nadlegoval ptičev v njihovem domovju, bili so mu odslej ljubi tovariši na občinskem pašniku. Zabave mu ni manjkalo.

Oče Kozar so imeli v vasi najslabše konje. Spomladi so jih morali navadno z drogovci vzdigovati, poleti pa sta se obe mrhi potepali po pašniku, kadar nista bili vpreženi pred voz. Drašek je imel posebno veselje z jahanjem. Prijel je nekoč najmlajšo Kozarjevo kobilo in jo zjahoval ves dan po pašniku. To je trpelo nekaj dni, a nekoč dopoldne pridejo oče Kozar po konje in zasačijo mladega viteza na svoji kobili. Draška prijazno pokličejo k sebi in on gre res s kobilo vred nič hudega sluteč.

A nenadoma ga zgrabijo za lopatasta ušesa in ga tako obdelujejo, da so mu cvetela ušesa par dni kakor mak. Drašek je sklenil se maščevati. Oče Kozar so si večkrat privoščili frakeljček «žgočega» in večkrat so pozno v noč merili cesto proti domu od enega jarka do drugega. Ko so pa prišli domov, so širom odprli vrata in resno vprašali: «Kdo je prišel?»

Zena in otroci so morali biti takoj pokoncu in odgovoriti v en glas: «Naš hišni oče so prišli, ki nam za kruh skrbijo!...» Če niso tega rekli, so bili tepeni, da so skakali drug po drugem in si iskali svoj ponočni «kvartir» po sosednjih koruzah in skednjih.

Nekega večera so sedeli oče Kozar zopet v krčmi in so bili že precej bojevit. Drašek je šel ravno mimo, pa je pokukal skozi okno. Ravno prav, si misli. Bilo je že pozno, temna jesenska noč, da nit prsta ni bilo videti pred nosom. Tam blizu so klali tisti dan bolno svinjo in zakopali čreva v jamo. Pot od krčme proti Kozarjevemu

domu je šla skozi ozko blatno ulico, na eni in drugi strani je bil visok plot. Drašek razpne svinjska čreva čez cesto od enega plota do drugega. Prikolovratijo oče Kozar, ponavljajoč svoje vprašanje: «Kdo je prišel?»

Pa joj! Naenkrat začutijo okoli vratu in na rokah nekaj mrzlega in mokrega — zamotali se se v svinjska čreva. Drašek pa se je za pitom hudomušno smejal, malo, da mu ni trebuh počil. Stari se je nazadnje izmotal iz črev, se obrnil nazaj ter prenočil tisto noč na krčmarjevem skednju. Drašek je ponoči spravil zopet čreva v jamo, stari Kozar pa je bil prepričan, da mu je tisto noč sam hudič nastavil svoje zanjke. Zato odslej ni več toliko popival v noč.

Tisto zimo so pokopali starega občinskega pastirja Urbana in ob Jurjevem je postal Drašek občinski pastir. Dobil je velikanaki rog, s katerim je trolbil in klical živino na pašo ali domov, velkanske torbo, na osem gub spleten bič in palico. Bil je poveljnik nad kravjim in svinjskim regimentom, pa še nekoga drugega je dobil pod svojo komando.

Juriš je bil v vasi mogočen, toda zadolžen kmet. Hotel je imeti vedno nekaj posebnega, česar drugi niso imeli. Kupil si je dolgohega živega osla. To je bil halo, ko se je prikazal osel na pašniku. Cele tolpe paglavcev so drvele za oslom, lovile ga za rep in za ušesa. Uboga žival ni dobila nikdar doma krme, na pašni pa mu paglavci niso dali miru. Drašku se je osel smilil in sklenil je, da mu napravi enkrat dober dan. Pregovoril je par tovarišev ponočnjakov in neke noči so potegnili Juriševoga osla iz štale v seno, počez pa potegnili drog, da bi osel ne padel na skedenj. Dolgouhec se je prav imenitno mastil z dišečim senom; tako dobro se mu še v vsem življenju ni godilo. Drugi dan so iskali osla po vseh kotih, pa nikjer ga ni bilo. Toda tudi najboljša gostija začne nazadnje presedati, in tudi oslu v senu je postalo dolgočasno. Začel je glasno rigati in tako izdal svoje skrivališče. Ljudje so ogibali, kako neki je prišel osel nad štalo, ženski jeziki pa so hitre uganili: to so napravile coprnice, ker je bilo ravno ob mladem mesecu. Drašek se je na samem smejal, da mu je po trebuhu pokalo.

Pa tudi on si je želel enkrat nekaj boljšega. Bilo je v poletnem času, ko so bile zrele prve hruške. Kmet Skopač je imel na svojem vrtu krasne hruške, ki so ravno zorele. Mož pa je bil zares zelo skop in ni nikomur ničesar privoščil. Nekega jutra je klel po vrtu, češ: neki vrag mi krađe hruške! In sklenil je, da pojde zvečer stražit.

Ravno tiste dni so obhajale Draška hude izkušnje po Skopačevih hruškah. In ravno on večer, ko je stražil Skopač svoje hruške, je bilo zelo temno, ker se je pripravljalo k dežju. Draška je premagala zopet izkušnja in lezel je previdno proti Skopačevemu vrtu. Medtem pa je čuvaja hrušek pritisnila neka potreba, kateri se ne more nihče izogniti. Sključil se je pod plot, a v tem hipu skoči Drašek kakor zajec čez plot, pa ravno na Skopača. Strašno presenečenje za oba! Komaj sta prišla k sapi, potem se pa podila po vrtu in butala s čelom v slivje.

Naenkrat pridrvi Drašek do vrtnih vratoc, ki so kar odfrčale pred njim in se zvali v gnojnico na dvorišču. Preko njega pa še Skopač! A Drašek je bil mlajši in se je kmalu izkobilal iz dišeče kopeli in izgini v temni noči. Skopač pa je klical en čas vse vragove, končno se je pa začel sam smejati. Jezilo ga je le, da ni spoznal tatu, ki je napravil obema tak «špas».

Ko se je v jeseni končala pašna, je pobral Drašek svojo zbirco, potem pa je hodil po hišah koše plect in pšeno phat, kjer so mislili kolniti. Imel je pravico, priti na vsako gostijo in na vsake domlatke. Nihče mu ni branil, ker je delal povsod kratek čas. Nekateri pa ga vendar niso radi videli in so zaklepali pred njim duri.

Bila je v vasi bogata hiša, kjer so imeli vsako zimo imenitno domlatke. Ko je bil zopet tak slovesen dan, pride zvečer tudi Drašek, a najde vrata zaprta. Gre na dvorišče, pa tudi vse zaprto. Pogleda skozi razsvetljeno okno in vidi, kako se

mastijo s klobasami. Le počakajte, si misli, in kolikor more, se zadere v okno: «Vi se notri gostite, zunaj pa imate vse v oguju!»

Kakor bi ustrelil med nje, skočijo vsi pokonci in bežijo proti vratom, a komaj se vežna vrata odpro, skoči Drašek notri, pa hajdi v kot za obloženo mizo. Kaj so hoteli z norcem! Pustili so ga in se je imenitno gostil z njimi.

Kjer je phal pšeno za kolino, je imel tudi pravico do prav velike koline, katero si je sirovo nesel domov. Pri neki hiši so se hoteli malo ponorečevati z njim, pa so mu nabasali pleve v črevo. Seveda je bilo to čudno cvrtje, ko si je Drašek doma pražil plevnato klobaso. Toda dolžan ni ostal nikomur nič. Shranil je s plevami nadeto črevo, češ, bo že prišlo prav. In res, čez nekaj časa ga zopet gospodinja tiste hiše naprosi, naj pride proso phat. Drašek je vzel tisto kolino s seboj, jo v stopi dobro zmečkal in zmešal med pšeno. Kakšen okus so imele potem tiste koline, ni znano, ker tistikrat Drašek ni šel na «furež».

Spomina vredno je tudi, kako je Drašek prašiča lovil. Pri neki hiši so imeli precej velikega in hudega prašiča, ki so ga mislili klati. Kdo ga bo šel lovit? Ponudi se Drašek. Spustijo ga v hlev, a komaj sta se s pujskom srečala, ga ta nahruli, da Drašku upade pogum in butne v vrata, da so kar odletela. Prašič pa za njim, se zakadi Drašku med noge, ga vzdigne na svojem hrbtu in ponese okrog po dvorišču. V sosednjem hlevu so bile zaprte gosti in race, ki so se močno začudile tej ježi. Stari racak je na ves glas zajavkal: jaj, jaj, kaj bo zdaj! Gosi pa so vzpodbujale Draška: Tiraj ga, tiraj ga!

Naposled so domači nastavili ože ter ujeli prašiča z Draškom vred.

Duhovito je nekoč Drašek sršenovo gnezdo našel. V njegovih kočih so si namreč sršeni napravili pod slemenom gnezdo. S takimi gostači pa Drašek ni bil zadovoljen, ker niso nič stanovanja začeli, pač pa so ga včasih opikali. Doznan je, da se sršeni najlaže odpravijo, če se jim gnezdo zažge. Drašek res to stori, ali, sedaj šele se mu odprejo oči, kaj je napravil. Ogenj je švignil v streho in koča je bila naenkrat v plamenu. Komaj je sam ušel na prosto. V stolpu se je oglasil plat zvona in ljudje so vdrli vkup: Draškova koča gorit! On pa je stal ob strani in se smejal, ker se mu je dobro videlo, kako je sršenom podkuril, še bolj pa, ker so tudi celi tropi podgan bežali iz goreče koče.

Zdaj, ko ni imel Drašek več svoje koče, se je preselil k sosednjemu kmetu in spal poleti na skednju, pozimi pa v hlevu. Nekoč je dobil ponoči na skednju čuden obisk. Lisjak, ki je prišel krast kuretno, je ubral pot čez skedenj, ravno preko Draška. V tem hipu se Drašek zbudi, zgrabi lisjaka za zadnji nogi, ga vleče k sosedu ter butne z njim po oglu, da je počila črepinja. S tem se je Drašek močno prikupil hišni gospodnji, ker je pokončal kurjega sovražnika. Ko so zaklali ob praznikih starega petelina, je dobil Drašek bedro.

Še na stare dni je Drašek s ponosom pripovedoval svojo zgodbo o lisjaku. Nekateri mu niso hoteli prav verjeti, češ: ali nisi imel doma ogla, da si moral iti k sosedu po oglu butat z lisjakom? Pa Drašek si je pomagal iz zadrege rekoč: «Je bilo k sosedu bližje!...»

Tako je Drašek še marsikatero «pogrontal», a če bi hoteli vse pripovedovati, bi ne bilo konca tih storij. Nič ne vem, ali Drašek še živi. Če pa še živi, je gotovo v zabavo ljudem. Tudi taki ljudje so potrebni na svetu.

Zapisal: Franjo Zagajšek.

Zakaj so ribe neme

Učitelj: «Kdo bi mi znal povedati, zakaj so ribe neme?»

Mali Gašperček, Ožbovtov sinček, se namehlja.

Učitelj: «Ti, Gašperček, zakaj se pa smejiš?»

Gašperček: «Kako se ne bi smejal, gospod učitelj! Pa vi poskusite govoriti pod vodo!»

Pravljica o neumnem Ivanu

Živela sta mož in žena. Imela sta tri sine, dva sta bila pametna, tretji pa je bil neumen. Imenovala sta ga neumnega Ivana.

Pametna sinova sta gonila čredo na pašo, neumni Ivan pa je sedel doma za pečjo in pobijal muhe. Nekoč je mati kuhala močnate cmoke. Ko so bili kuhani, reče neumnemu Ivanu: «Ljubi Ivan, nesí te cmoke svojima bratoma na polje, gotovo sta že lačna.»

Brž nato dene cmoke v lonec, dá lonec bebecu in ta se poda počasnih korakov na polje. Bil je vroč poletni dan. Ko stopi Ivan iz vasi na prosto cesto, vidi poleg sebe svojo senco in si misli: Kdo bi le bil ta človek, ki gre poleg mene? Ne zapusti me niti za trenutek, gotovo hoče moje cmoke!

Neumni Ivan začne cmoke metati po sencí. Vse razen zadnjega pomeče v svojega dozdevnega tovariša. Ko se čez nekaj časa zopet ogleda in vidi, kako ga še vedno spremlja senca, se razjezi: «Ah, kako je ta človek nenasiten!»

Z vso močjo vrže lonec v nadležnega spremljevalca, da se črepinje razlete na vse strani. S praznima rokama pride na polje k bratoma. Ta ga vprašata: «Bebec, čemu si prišel k nama?»

«Hotel sem vama prinesiti južino,» odgovori neumni Ivan.

«Kje je južina, brž nama jo daj!»

«Ah, glejta brata. Spotoma se mi je pridružil nadležen človek in sem mu moral zmetati vse cmoke.»

«In kje je sedaj tisti človek?»

«Tukaj stoji poleg mene,» odvrne bebec, kažoč na senco.

Brata se silno razkačita, opusjeta neumnega Ivana prav pošteno, končno mu zapovevata, da mora pasti ovce, a sama se podata v vas k južini.

Ivan si ogleduje čredo in vidi, kako so se ovce razšle po pašniku. Brž jih začne loviti, jim poveže noge in jih znosi na velik kup. Potem se vsede na trato, vesel, da mu je tako uspelo nadležno delo.

Medtem se vrne brata, in ko vidita povezane ovce, zakličeta: «Bebec, kaj si učinil? Čemu si ovcam povezal noge?»

«Ko sta se bila oddaljila vidva, razšle so se ovce, povezal sem jim torej noge in jih znosil na kup. Zelo sem utrujen od naporega dela.»

«Oh, bebec, nesrečni bebec!» vzklíketa brata in zapodita neumnega Ivana domov.

Nekoč pošljejo starši neumnega Ivana v mesto, da nakupi to in ono. Mnogo česa nakupi Ivan: mizo, žlice, krožnike, lonce, soli in še kaj. Voz je bil težko naložen, konjič je bil že star in slab, in čeprav je vlekel in vlekel, vendar je končno opešal sredi ceste. Naenkrat se domislil neumnega: miza ima ravno tako štiri noge kakor konj, ona lahko leti sama domov. Takoj pograbi mizo, jo postavi na cesto, nato požene dalje.

Nad glavo so mu letali vrani in so grdo krakali.

«Čemu kričite tako, ljubi brateci? Gotovo ste lačni,» reče Ivan in že napolni veliko skledo z jedlji in jo postavi na cesto: «Tukaj imate jedi, dragi brateci, Bog vam daj dober tek!»

Ivan vodi dalje, pot je vodila skozi velik, močno posekan gozd. Ob vsaki strani ceste so stali stari in z mahom poraščeni štorji.

«Oh, ljubi brateci, čemu stojite tukaj za cesto in nimate kapič!» pravi štorom neumni Ivan. «Skoro bo deževalo, in vi vsi boste mokri.»

Hitro vzame z voza lonce, sklede in ponve in jih natakne na štorje. In zopet vozi dalje.

Ko pride do potoka, si misli: konja že moram napojiti, zelo je utrujen. Pelje torej konja k vodi, toda žival noče piti. Uha, si misli bebec, konj noče piti neslane vode. Vzame torej z voza polno vrečo soli in jo izsiplje v reko; konj pa vseeno noče piti.

«Čemu ne piješ? Mar ti bom zastonj metal soli v vodo? celo vrečo sem ti izsul.»

Ker pa konj le noče piti, se Ivan silno razjezi, pusti konja in voz, si nabaše vrečo z žlicami na ramo in gre sam dalje. Čez nekaj časa sliši, kako klenečejo žlice v vreči. Presodi tako,

da brijejo norca z njega. To ga razkači še bolj. Z vso silo vrže vrečo z žlicami ob tla, skače z nogama po njih in kriči: «Le počakajte, porednice! Vam bom pokazal, kako se zna Ivan maščevati, ako ga kdo zasmehuje.»

Neumni Ivan pride na takšen način praznih rok domov.

«Tako, moji ljubi starši,» reče pri vstopu v hišo, «vse sem oskrbel in nakupil.»

«Hvala lepa, Ivan,» se začudijo starši. «Toda kje imaš nakupljeno blago? Nikjer ga ni videti.»

«Miza pride sama, ker ima štiri noge,» odvrne neumni Ivan, «pa menda hodi počasi, ker je še ni tukaj. Skledo z jedlji sem posodil za nekaj časa lačnim bratom krokarjem. Prazne sklede in ponve sem mesto kapič poveznil našim gologlavim bratom v gozdu. S soljo sem našemu konju solil vodo, ker pa mrha ni hotela piti, sem jo pustil za kazen na cesti. Žlice pa so bile tako hudobne, da so se mi posmehovale; venomer so pravile: cep, cep, — ker so gotovo hotele reči, da sem cepec. Razjezile so me in vrgel sem jih ob tla.»

Starši se grozno raztogotijo, opusjejo neumneža čez mero in ga poženejo nazaj na cesto rekoč:

«Pojdi, neumnež, nazaj na cesto, in prinesi vse, kar si pustil tam.»

Čeprav nerad, se vendar mora Ivan podati nazaj na pot. Ko pride v gozd in najde lonce, izbije vsakemu dno, jih natakne na drog; vrže vse skupaj na ramo in pride domov. Starši ga še bolj ozmerjajo in se podajo sami v mesto nakupit potrebnih stvari. Brata jih spremljata, Ivan pa mora ostati sam doma, da pazi na gospodarstvo.

Vleže se na klop za pečjo, da bi si odpočil. Nakrat sliši v kleti pod seboj vreti in cvrčati sadni mošt, ki je bil premočno zabít.

«Mošt, nehaj! Mar se mi hočeš posmehovati tudi ti?» se razhudi Ivan. Ker pa ga mošt ne uboga in cvrči dalje, izdere Ivan v jezi čep in izpusti vso pijačo. To ga pomiri in vesel začne popevati poskočne pesmi.

Ko se starši in brata vrnejo domov, ne vedo, kaj bi še počeli z neumnim Ivanom. Od tega časa mu ne prepuste nobenega dela. Neumni Ivan pa je silno vesel, ker ima odzdaj mir. Dan za dnem leži na klopi za pečjo ali pa pobija muhe.

Zapisal: Franjo Brezovšek.

Jelen in vinograd

Bežal je jelen pred lovci in se skrila v vinograd. Ko je videl, da so se lovci oddaljili, je začel jelen trgati liste vinske trte in jesti. Lovci, ki so se vedno obračali, so zapazili, da se v vinogradu nekaj giblje. Vrnili so se, zagledali jelena in ga ubili.

Umirajoči jelen si je govoril: «Prav mi je, zakaj sem pa razžalil trto, ki me je skrila!»

Iz otroških ust

Podkupovanje.

Oče: «Jožek, ti me neprestano motiš. Tu imaš dinar, pa pojdi k materi v drugo sobo.»

Jožek: «Ne morem, ker mi je mama dala že dva dinarja, da je ne motim.»

Premeteni Jurček.

Jurček: «Mama, ali mi daste 2 dinarja za reveža?»

Mama: «Kje pa je revež?»

Jurček: «Na oglu stoji in prodaja sladkorčke.»

Luknja v žepu.

Učitelj: «Koliko je 10 manj 10?»

Učenec molči.

«No, ne veš tega? Ako bi imel bankovec za 10 dinarjev v žepu in bi ga izgubil; kaj imaš potem v žepu?»

Učenec: «Luknja.»

Otroci.

Oče: «Kaj se pa tako dereš, Lizika? Poglej, kako je Mirko miren in tihi!»

Lizika: «Seveda je tihi. On je namreč ata, ki pride pozno iz krčme domov, jaz pa sem hišna mati...»

ZANIMIVOSTI

Vila skrivnosti v starih Pompejih

V zadnjem času je zaslovelo ne sicer popolnoma novo, vendar šele sedaj točneje pojasnjeno odkritje, ki se je izvršilo pri izkopavanju v Pompejih, starorimskem od Vezuva zasutem mestu. Gre za tako zvano «vilo skrivnosti», ki v polni meri zasluži to označbo. Poslopje je bilo odkrito že leta 1902., toda je zaradi posebnih okoliščin, h katerim spada tudi zadnja svetovna vojna, ostalo tako rekoč neznano tudi učenjakom. Šele pred kratkim je poslopje popolnoma dostopno in je v zadnjih tednih doživelo svetoven sloves. Je to zasebna vila, v kateri se je nahajala v starih časih orfejsko svetišče, to je nekaka zborovalnica in molilnica za pristaše orfejanstva, skrivnostne grške vere, ki jo je ustanovil, kakor pravi legenda, starogrški pevec Orfej. Potom skrivnostne združitev z Dionizom, umrlim orfejskim bogom, ki je zopet vstal, so dosegli pristaši te vere po smrti večno zveličanje.

Doslej se ni vedelo, v čem je prav za prav obstajala ta skrivnostna združitev; toda vila skrivnosti bo najbrže pomagala k razjasnitvi tega verstva. Velika dvorana, v kateri so se verniki uvajali v skrivnosti orfejanstva in ki je pozneje postala jedilna soba vile, je okrašena z velikimi stenskimi slikami skoro v naravni velikosti. Te slike, ki jih je 29, prikazujejo orfejske verske obrede, ki so zelo slični krščanskim.

Vila je zaradi tega privlačna točka za starinslovoce in verske zgodovinarje.

Ženin v gostilni, nevesta pa na mrtvaški postelji

Na lipskem policijskem uradu se je nekega dopoldne javil štiridesetleten možak, kateremu se je na prvi pogled videlo, da le prerad gleda v kozarec. Očividno še nekoliko natrkan, je prosil službujočega uradnika, naj mu dovoli stražnika, da gresta pogledat v stanovanje njegove neveste, odkoder se skozi vrata širi neznosen duh po plinu.

Gresta možak in stražnik in s silo otvorita zaklenjeno nevestino stanovanje. Nudil se jima je pretresljiv prizor: Na postelji je ležala belo oblečena nevesta s šopkom v prekrizanih rokah, zadušana od plina. Ta pogled je na možaka močno učinkoval. Nenadno presunjen in pobit je možak sedel ob nevestino posteljo in izpovedal policistu:

«Glejte, pred dvema dnevoma bi se bil moral z njo poročiti. Toda ravno prejšnji večer, ko sem dvignil plačo, sem še hotel s svojimi tovariši za slovo malo fantovati in šli smo v gostilno ter začeli piti pivo. Toda naš poslovilni večer se je s pitjem nategnil do danes — ko sem se jedva domislil, da sem svoj nevesti svečano obljubil, da se ne bom nikoli več upijal.»

Mož je torej prekršil svojo obljubo in pozabil na svojo nevesto, ki je dva dni zastonj čakala na ženina, da jo odpelje pred oltar. V obupu in razčaranju je napisala poslovilno pismo z naslednjim sporočilom: «Čakala sem na Tebe, toda zaman. Tako sem želela, da doživim svoj najsrčnejši dan in da se mi izpolnijo najlepše nade mojeg bednega življenja. Toda zopet sem se bridko razočarala, toda naj bo tokrat poslednjič. Zadnji pozdrav: tvoja Fanika.»

Nesrečna obupana nevesta je nato odprla pipo na plinovi cevi, legla v beli obleki na posteljo in se polagoma zadušila. Pokopali so jo, čim je policijski zdravnik potrdil njeno smrt. Ženin, ki jo je svojo pozabljivostjo pri pijači spravil v obup in smrt, pa se je zopet podal v gostilno blažiti svojo težko vest. Strašno bridke so včasih usode, ki jih življenje poklanja posameznim ljudem.

× V katerem jeziku je govorila kača v raji. To čudno vprašanje se bo baje obravnavalo na nizozemskem cerkvenem zboru. S tem vpraša-

njem se sedaj bolj s šaljive strani peča dnevno časopisje. Gre za neke vrste «kačji proces», ki ima veliko sličnost z ameriškim «opičjim procesom», o katerem smo nedavno pisali. Neki nizozemski duhovnik se ima namreč zagovarjati pred cerkvenim oblastvom zaradi neke pridige, pri kateri je izrazil dvom o tem, da je znala kača v raji govoriti. To se mu je v cerkvenih krogih zelo zemerilo in ga sedaj hočejo odstaviti. Nizozemski časopisi napeto pričakujejo, kakšen jezik bo nizozemski cerkveni zbor prisodil zapeljivi kači, hebrejskega ali sirskega. Časopisje se norčuje, da bo nizozemska duhovščina prisodila kači mogoče celo nizozemščino za materin jezik.

× Otok se pogreznil. Jap je majhen, zelo rodoviten otok v Južnem morju, ki je pred vojno pripadal Nemčiji, po vojni pa ga je dobila Japonska. Otok je štel kakih 8000 prebivalcev. Nekaj dni pred božičem je hipoma na otoku zavladala črna tema, obenem pa so zatulili strašni viharji in od vseh strani so se začeli valiti iz morja ogromni valovi. V pol ure so valovi odnesli z otoka vsa živa bitja in vse rastlinstvo. Niti eno živo bitje se ni rešilo.

× Nove pege na solncu. Zvezdoslovci so opazili nedavno na solncu nove pege. Na fotografičnih posnetkih se vidijo te pege tudi s prostim očesom. Zvezdoslovci sklepajo iz tega, da so nove pege zelo velike. Izračunali so, da je največja skupina solčnih peg dolga 200 milijonov kilometrov in da bi lahko pokrila prostranstvo, ki je dvajsetkrat večje kot naša zemlja. Te pege se pokažejo vsakih 11 let enkrat. Zadnjič so se pojavile v večjem obsegu leta 1917. Leta 1930. bodo baje največje. Zanimivo je, da so med zvezdoslovci tudi taki, ki trdijo, da je med solčnimi pegami in velikimi dogodki v zgodovini človeštva vedno neka zveza. Neki francoski zvezdoslovec trdi, da je bila svetovna vojna posledica solčnih peg.

× Nikolaj Nikolajevič v pregnanstvu. Časopisje poroča, da se je ruski veliki knez Nikolaj Nikolajevič odločil, da po triletnem kolebanju prevzame vodstvo vsruskega gibanja. Neki pariški novinar je pred kratkim posetil kneza v njegovi vili Coigny pri Parizu, pa mu je veliki knez izjavil naslednje: «Vserusko gibanje ne pomeni prizadevanja za vzpostavitev monarhije v Rusiji. Državno obliko naj odloči svobodna volja narodova, kajti ko preneha v Rusiji boljševizem, bo prišla v Rusiji na krmilo pametna vlada. Pogledajte mojo obleko, jaz se ji na noben način ne morem privaditi. Nad 50 let sem bil jahač, toda v zadnjih osmih letih niti enkrat nisem osedlal konja in jezdir. Danes si na noben način ne bi mogel omisliti konja, četudi bi imel za to sredstva.» — Kljub svojim 70 letom se drži knez čvrsto, toda ostro začrtane brazde na licih kažejo sledove starosti, sledove duševnega boja in užaljenega samoljubja. Iz vseh njegovih besed in kretenj se more spoznati, da je veliki knez človek, kateremu pomeni politika pol življenja. On ni sledil vzgledu pregnanih kronanih glav, da bi žagal in sekal drva, se ukvarjal z vrtnarstvom ali se sprehajal. Otožen sedi pri majhni bukovi mizici, polni raznega papirja, neprestano piše, sestavlja in se posvetuje z oficirji ter raznimi osebami vsruskega gibanja. Ti njegovi tovariši in velika kneginja Anastazija so edina družba, s katero občuje.

× Modna cenzura na Kitajskem. Kitajski prosvetni minister je izdal pred kratkim okrožnico, po kateri je v bodoče vsaki dijakinji, ki se pokaže v neskrupni obleki, zabranjen dostop v državne šole. Minister predpisuje, da morajo biti krila dolga in da morajo rokavi segati do zapestja. Razen tega ne smejo biti ženske obleke izdelane iz prozornega blaga. Minister izjavlja, da bo, ako ti

predpisi ne bodo imeli uspeha, dijakinjam eno stvarno predpisal uniformo.

× Beli sloni. Siam je znan kot dežela naravnih krasot. Njegovo prebivalstvo je marljivo, trezno ter naklonjeno tujcem, ki prihajajo z zapada. Dežela živi spričo neizčrpnega bogastva žlahtnih kamenov v blagostanju. Pokrajini Čanmal in Laos sta posebno bogati na rubinih in safirih, katerih najlepši komadi so bili najdeni pri Čantabamu v južnovzhodnem delu Siama. Poleg tega pa je Siam tudi pravecni raj za lovce. Tam imajo lovci najraznovrstnejšo izbiro divjačine. od najmanjše tja do praviljčnih belih slonov. Kakor poroča neki siamski list, so te dni naleteli na čredo okrog 60 slonov v pragozdih pokrajine Ubon. V čredi se je nahajal slon bele barve. Beli sloni so posebna redkost in zaradi tega se lovci na vse kriplje prizadevajo, da bi ga ujeli ali vsaj ustrelili.

× Jubilej vilic. 900 let je preteklo, odkar so srvilice, ki spadajo danes med najpotrebnejša je dilna orodja, uvedle v Evropi. V jeseni leta 995 se je oženil sin beneškega doža Pietro Orseolo s princesinjo Argilo, sestro vzhodnorimskega cesarja. Dočim so se v Benetkah posluževali pri jedi še prstov, je rabila princesinja Argilo vilice in zlato žlico. Žlica za Benečane sicer ni bila nič novega, toda vilice so jim bile neznane. Beneško ženstvo se je požurilo, da sledi vzgledu princesinje. Čeprav je ravnanje z vilicami bilo spočetka za Benečane zelo sitno, so se vendar vilice v kratkem času uvedle pri vseh uglednih družinah v Benetkah. Trajalo je več stoletij, da so se vilice uveljavile v vsej Italiji. Šele v renesančni dobi okrog leta 1360. so priromale vilice v Firence in se od tam razširile po ostalih italijanskih mestih. Kdaj so se v Nemčiji uvedle, ni znano. V Franciji so se prvič imenovala vilice, ko so bile navedene na listi kraljeve srebrne zakladnice v letu 1379. Raba vilic pri jedi pa je postala splošna šele v letu 1550. V letu 1608. je prinesel potnik Corgate vilice direktno iz Benetk v Anglijo. Vendar so tu postale splošne šele koncem 17. stoletja. Danes se poslužuje vilic ves civilizirani svet.

Lek zoper utrujenost

Župnik na deželi je imel starega konja, katerega je zaupal edinole svojemu mežnarju, da ga je peljal na sprehod. Nekoč se mu je konj med potjo ustavil in pomagalo ni nobeno sredstvo, da bi se bil premaknil z mesta. Kmet, ki je videl njegovo prizadevanje, mu je svetoval, naj namaže konja po trebuhu s svežim apnom, kar ga bo nekoliko speklo in žival bo začela teči.

Mežnar je ubogal; dobil je apno in napravil, kar mu je bilo svetovano. Ostanek apna je zavil v žepni robec, da bo ponovil mazanje, ako se mu konj slučajno ustavi.

Žival je pričela, ko je bila namazana, otepavati z nogami ter se je kmalu nato spustila v divji tek, pustivši mežnarja zadaj. Ta se je pogal za živaljo in tek, kar se je dalo, hitro pa je omagal in začel zaostajati.

Tedaj se je spomnil zdravilnega sredstva v žepnem robcu ter se je namazal tudi sam s apnom po trebuhu. Pričelo ga je žgati in da omili bolečine, jo je zopet v naglem teku ubrisal za konjem.

Dohitel ga je pred župniščem, kjer je zagledal župnika, ki je prestregel konja ter ga prijel za uzo.

«Kar v hlev ga peljite,» mu je zaklical, «mene pa še vedno peče in se zato ne morem ustaviti.»

Pečenka za priporočilo

Gost: «Natakar, zakaj pa je danes pečenka manjša, kakor je bila včeraj?»

Natakar: «Kje pa ste sedeli včeraj?»

Gost: «Tam-le pri oknu.»

Natakar: «A tako? Tja, gostom ob oknu dajemo vedno večje porcije, da jih vidijo tisti, ki grede mimo.»

ŽENSKI VESTNIK

Pazi na čistost kuhinjske posode!

Vsaka gospodinja in kuharica mora z vso skrbnostjo gledati na to, da bo kuhinja snažna znotraj in zunaj, kajti umazana posoda ali tudi slabo čiščena, zlasti cinasta (kositna), železna ali aluminijeva lahko povzroča bolezni in celo zastrupljenja.

Najpripravnejša za kuhanje je emajlirana (loščena) posoda iz železne pločevine. Nikdar pa ne smeš izpostaviti te posode prehitri spremembi toplote, nikdar je ne smeš mrzle postaviti takoj na odprti ogenj, a po rabi je ne smeš napolniti z mrzlo, pač pa z mlačno vodo, da se ostanki jedi ne primejo. Na tak način varuješ lošč, ki sicer drugače lahko odpade.

Pločevinasta posoda ni pripravna za kuhanje, ker rada pregori. Prstene posode sicer rade počijo, vendar so za jedi, ki se rade zasmodijo, zelo uporabljive, ker težko sprejemajo toploto, zato pa jo dolgo časa držijo, tako da jih ni treba postaviti pri kuhanju na odprti ogenj. Tudi za vkuhavanje marmelad so prsteni lonci zelo priporočljivi. Preden začneš rabiti nove prstene ali kamenitaste posode, jih moraš pol dneva namakati v slani vodi.

Za pečenje se najbolje uporablja loščena ponev, za pečenje v maslu pa železna ponev.

Bakrene posode so v prejšnjih časih imele veliko vlogo v kuhinji in vsaka gospodinja jih je smatrala za kuhinjski okras, ko so visele blesteče na steni. Temu je napravila konec vojna, ki jih je vzela in prelila v topove. Toda nikar ne žalujmo za bakrene posode, ki se prerada prevleče z zelenim volkom, ki je nevaren strup.

Ako hočeš hraniti jedi za naslednji dan ali vsaj za nekaj časa, storiš najboljšo, ako jih spraviš v porcelanastih ali steklenih posodah, kjer se ne pokvarijo tako lahko kakor v kovinastih posodah.

Posodo čistiš tako, ako predvsem sajasta zunanja mesta odgrgneš temeljito s papirjem ter potem po možnosti z lugom in krtačo ali pa kar s vročo vodo in krtačico odstraniš ostanke jedi, ki se držijo notranjosti posode. Če je posoda, ki jo univaš, klavarna, ne smeš nanjo viliti prevroče vode, temveč najprej nekoliko mlačne in še le nato vroče, da posoda ne popoka. Glavna zahteva čiščenja pa je, da imaš pripravljeno še drugo veliko posodo z vodo, v kateri enkrat umito posodo še ponovno temeljito poplakneš, nakar jo položiš v snažno košaro ali škafo, da se odteče in osuši. Samo železno, črno posodo, ki je pa sedaj že malo v rabi, postaviš v svrhu osušitve na ohlajen štedilnik.

Nekaj receptov za pečene štruklje

Smetanovi štruklji. Žvrkljaj v loncu četrt litra smetane, 2 jajci, 2 žlici sladkorja, malo limonove lupine in malo drobtin. Namaži s tem vzhajano ter razvaljano kvašeno testo, tesno ga zavij, razdeli in razreži v dva ali tri prste dolge štrukeljčke; te zloži na pomazano pločevino ter pusti, da vzhajajo. Peci jih v ne prevroči peči ali pečici približno pol ure.

Rozinovi štruklji. Napravi vse kakor za smetanove štruklje, le da potreseš namazano testo še z rozinami. Dalje zopet kakor pri smetanovih štrukljih. — Drugi recept za rozinove štruklje je nastopen: Vmešaj 7 dkg presnega masla, 3 žlice sladkorja in 3 rumenjake. Prav rahlo primešaj sneg iz 2 beljakov in malo drobno zrezane limonove lupine. S tem namaži tanko razvaljano kvašeno testo in ga potresi z rozinami ter s pestjo drobtin ali mandeljnov. Razdeli in razreži testo s kuhlalničnim rečlem v posamezne

štrukeljčke; te deni na pomazano pločevino po dva prsta narazen. Vzhajane pomaži z jajcem ter peci v srednji vročini približno pol ure.

Špehovi štruklji. Razvaljaj in razvleci kvašeno vlečeno testo. Potem ga polij z raztopljenim slanino brez ocvirkov, potresi s sladkorjem in cimetom ter ga rahlo zavij. Deni ga na pomazano pločevino ter pusti, da vzhaja. Nato ga pomaži z jajcem in rumeno speci.

Praktični nasveti

Vrednost juhe. Mnogi starši so trdno prepričani o veliki hranilni vrednosti juhe, s katero hočejo okrepiti bolehalo deco. Neki poljski zdravnik trdi, da je tako mnenje nepravilo. Znano dejstvo je, da so kalijeve soli strup za srce, ker zmanjšujejo njegovo delovanje. Goveja juha pa ima baš mnogo kalijevih soli. To se torej pravi, da ni dobro otroke preveč zalivati z juho, ki pa ima kljub temu seveda mnogo hranilnih snovi.

Gorčica je strup. Ako ješ večjo množino gorčice, se pozavijo znaki zastrupljenja. Uživaj torej gorčico le v manjših količinah!

Kratkovidnost otrok. Otroci postanejo kratkovidni, če pri čitanju ali pisanju glavo preveč nagibajo. Že od rane mladosti jim je treba to zabranjevati. Prav tako ne smejo čitati in pisati na močni solnčni svetlobi ali v mraku.

Parna kopel je zelo koristna v primerih težkega prehlajenja ali pri zastaranem revmatizmu. Seveda je smeš vzeti, ako imaš vročino.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vstop v nebesa

(Ljudska pripovedka.)

V hlevu bogatega kmeta je umrl berač Cotež, čigar truplo so prepeljali v mrtvašnico, duša pa je odpotovala v večnost in potrkala na nebeška vrata.

«Kdo je?» je zamrmral nevoljno vratar sveti Peter skozi napol odprta vrata.

«Berač Cotež sem in prosim za vstop v nebesa.»

«Počakaj, nimam časa,» ga je odklonil in zaloputnil duri.

Berač je počenil na prag in potrpežljivo čakal...

Prilezla je ob palci ženaica ter je zaupno potrkala.

Sveti Peter je zopet nekoliko odprl vrata; ogledal je od nog do glave ter ji je rekel, naj počaka.

Kmalu nato pa je prisopihal župnik, ki je brez trkanja pritisnil na kljuko.

«Kdo je?» je zarezal vratar.

«Jaz, župnik z Mahovega griča,» se je prišlec oblastno odzval.

«Kar noter, kar noter, prečastiti!» — Sveti Peter je na stečaj odprl nebeška vrata ter se mu je spoštljivo priklonil. Nato jih je zopet marljivo zaklenil.

«Tudi tukaj domuje razlika med stanovi,» je tožil berač ženi. «Prav tako kakor na zemlji dajejo prednost veljaku in zapostavljajo siromaka.»

«Ali si videl, kako se mu je priklonil in široko odprl vrata, za naju pa nima časa?» se je jezila ženaica. «In župnik ni naju niti pogledal, čeravno je pridigoval, da bomo tamkaj vsi enaki.»

«Dvomim, da boš kaj dosegel. Tukaj se menda ne obnesejo človeške zvijače...»

«Ubogaj me, pravim, in videla boš!»

«Pa kaj naj te ubogam?»

«Splezaj mi na hrbet!» Berač se je sklonil in ženaica mu je po kratkem obotavljanju zlezla na široka pleča.

«Drži se me, da ne omahneš in molči — jaz bom govoril...» To izreki je udaril s pestjo po nebeških vratih.

«Kdo je?» se je oglasil sveti Peter.

«Mežnar z Mahovega griča...»

«In žena, katero nosiš?» je pogledal skozi napol odprta vrata.

«Farovška kuharica. Župnik mi je naročil, naj mu jo privedem.»

«A tako, tako! Potem pa le urno, zakaj gospod župnik je že dolgo tukaj in skrajni čas je že, da mu izpolniš željo,» je hitel vratar in odprl vrata na stečaj.

Sključen pod težkim bremenom je stopil berač Cotež v nebeške prostore s pritajenim nasmehom, da je prevaral svetnika za takojšnji vstop v nebesa.

Tisoč pozdravov

Gališki žid Izak Roženkranc je obiskal nekoč svojega sorodnika na Dunaju in bil od njega na kolodvoru sprejet. Komaj sta si drug drugemu zatrdila, da se jima dobro godi, je dejal Izak: «Da ne pozabim, tvoji starši te pustijo lepo pozdraviti.»

Sorodnik se mu je zahvalil za pozdrav in oba sta se podala na pot proti stanovanju. Med potjo je Izak nenadoma postal in menil: «Poslušaj, tvoji starši te pustijo prav lepo pozdraviti.»

«To si mi povedal že ob prihodu,» je menil sorodnik, «no, pa dvakrat boljše drži. Hvala lepa.»

Komaj sta prispela domov, je Izak ponovno dejal: «No, veš, tvoji starši te pustijo lepo pozdraviti.»

«Za vraga,» se je razjezil sorodnik, «zakaj mi pripoveduješ to že tretjič?»

«No,» je odvrnil Izak mirno, «saj so mi tvoji starši naročili, da te moram tisočkrat pozdraviti...»

Daj in zopet daj!

Rogina in Kolavtar, dva trdna kmeta, sta se vračala s sejma domov. In Rogina je spotoma modroval:

«Vidiš, ti ljubi Kolavtar, takole je na svetu, da se Bogu usmili! Fajmošter nam pravijo:

«Sveto pismo veli, da dajte Bogu, kar je božjega! Jaz župnik pa sem služabnik božji. Zatorej, kmet, plačaj! Daj!»

Davkar pravi:

«Sveto pismo veli: Dajte cesarju, kar je cesarjevega! Jaz davkar sem služabnik vladarjev! Zatorej, kmet, plačaj! Daj, daj!»

Žena pravi:

«Sveto pismo veli: Daj ženi in otrokom, kar je njihovega! Jaz sem tvoja žena. Zatorej, Janez, daj mi denarja! Daj!»

Jaz pa pravim:

«Preteto ne bodi! Ali ni nobenega Svetega pisma na svetu, ki bi velelo: Dajte kmetu, kar je kmetovega!»

Tako je končal kmet Rogina in kihnil, a Kolavtar je rekel: «Bog pomagaj! Prav si povedal!»

Sam sebi pravičen sodnik

Neki Francoz, ki je pred kakšnimi 100 leti potoval po Švici, je prišel nekega dne v gorsko vas in si v najboljši gostilni v vas naročil kosilo. Ko je vprašal za račun, je zahteval gostilničar dvanajst frankov.

«Kaj?» se je začudil Francoz, «dvanajst frankov? Za ta denar bi imel v Parizu najboljšo kosilo.»

«Za ceno pariških hotelov ne vem,» je odvrnil gostilničar, «toda popustiti ne morem prav nič.»

«Ali v tej deželi ni nikake pravice?» se je hudoval Francoz.

«Oprostite,» je nadaljeval gostilničar, «je pravica in tudi sodišče v vasi.»

«Potem se bom pritožil pri sodniku,» je rekel Francoz in se podal na sodišče. Pa kako se je začudil, ko je videl, da je gostilničar obenem vaški sodnik.

Sodnik ga je vprašal: «Ali vi, gospod, hočete tožiti?»

«Da.»

«Zaradi česa?»

«Saj že veste. Tukaj je račun in sedaj sodite sami sebe.»

«Imate prav,» je razsodil sodnik ter obsodil gostilničarja — samega sebe —, da mora biti zadovoljen s polovično ceno. K sodbi je še pripomnil: «Pravica mora biti na svetu!»

Mrčes.

Ožbovt (hotelirju): «To je nesramno! Vso noč so me grizle bolhe.»

Hotelir? «Pri nas nimamo bolh.»

Ožbovt: «Ta pa je lepal Kaj me je pa potem grizlo?»

Hotelir: «Čudno, da to vprašujete. Najbrž so bile stenice.»

Draga jajca.

Neža pride nakupovat na trg in vpraša Uršo, koliko stanejo jajca.

Urša: «Dva dinarja kos.»

Neža: «Zakaj so pa tako silno draga?»

Urša: «Zato, ker pozimi kokoši ne nesejo jaje.»

Neža: «No, po dva dinarja jih pa nesejo, kaj?»

Peklo.

Kmetovalec je videl v cerkvi naslikano poslednjo sodbo. Stopil je pred podobo ter ogledoval peklenski ogenj in one, ki so goreli v njem.

To vidi meščan, stopi k njemu ter ga vpraša, ali mu je pekel res tako zelo všeč.

«Da, prav vseč mi je, zlasti zato, ker ne vidim v njem nobenega kmeta, ampak samo gospodol!»

Ni imel prav.

Mati: «Gašper me je zmerjal s teletom. Ali naj to psovko mirno vtaknem v žep?»

Boltežar: «Nikakor ne! Za to si že prestar. Moral bi te imenovati vola...»

Dobro je povedal.

Dva potepina sta šla mimo njive, kjer je sejal kmet. Porogljivo mu rečeta: «Oče, le delajte, in midva bova pa uživala sad vašega truda!»

«To je mogoče,» odgovori kmet, «ravno sejem konopljo za obešalne vrvi...»

V Ameriko.

Miha: «Janez, ali greš tudi v Ameriko?»

Janez: «Grem.»

Miha: «Zakaj pa vlačiš prazne vreče s seboj?»

Janez: «Da bom denar vanje spravljali!»

Na plesu.

Na neki plesni veselici je stopil plesalec drugemu na nogo. Jezno reče ta: «Mislite li, da sem nogo ukradel?»

«Tega si nikakor ne morem misliti,» je odvrnil prvi, «zakaj gotovo bi si bili izbrali boljše!»

Previdnost.

Nada: «Ne razumem te, da se hočeš omožiti s tako debelim možakom.»

Vera: «Veš, mislim tudi na bodočnost. Poleg njega bom tudi čez leta še vedno vitka.»

Na lovu.

Lovec vpraša na ledni ležečega pastirja, ali je videl kakega zajca.

«Seveda sem ga videl,» pravi pastir.

«Kdaj pa?»

«Na sv. Martina, mislim, bo tri leta, kar je eden tu mimo tekel.»

Njeno opravilo.

A.: «Vaša žena menda ves dan ničesar ne dela.»

B.: «Dopolodne gladi mačko, popoldne pa pobira mačjo dlako iz obleke...»

Dober sosed.

Lovec: «Ali dovolite, prijatelj, da smem ustreliti raco tukaj v potoku. Dam vam sanjo 20 dinarjev.»

Kmet: «Da, prav rad, dragi gospod.»

Lovec plača 20 dinarjev in ustrelji raco. Ker mu zabava prija, plača še za eno in jo ustrelji.

Lovec: «Dovolite, da še tretjo ustrelim?»

Kmet: «O, le streljajte, saj race niso moje, ampak sosedove.»

Prva dva svetnika Jugoslovena.

Gašper je bil sicer pretkan mešetar, toda kadar je čital časopise, mu marsikaj ni šlo v glavo. Zlasti ga je motilo, kaj pomeni «Sv. Pribičević» in «St. Radić».

Nekoč je vprašal za pojasnilo Ožbovta, ki mu je razložil, da sta to prva dva svetnika Jugoslovena: Sveti Pribičević in Sankt Radić.

Bo že v redu.

Prišel je Ožbovt v mesto in v banki menjal tisočak. Blagajnik mu svetuje, naj denar takoj prešteje, ker se poznejše pritožbe ne morejo uvaževati.

Ožbovt začne šteti, toda ker tega ni vajen, se je zmotil že pri prvih 15 kovačih. Začne šteti vnovič in s težko muko našteje 60 kovačev. Tedaj ga mine potrpežljivost in pravi blagajniku: «Vraga, kaj bi se nadalje mučil! Če je »štimalo« do šestdeset, bo menda »štimalo« tudi do sto!»

Na kratko.

Jaka se je podal na ribolov, ne da bi imel dovoljenje. Pri lovu ga je zasačil orožnik in zahteval njegovo ime: «Kako se pišete?»

«Pišem se Jaka Skok,» je dejal Jaka in je že tudi skočil naglih korakov v bližnji gozd.

Pred sodiščem.

Hlapec je ustrelil sosedovega psa zaradi česar je sosed hlapca tožil. Na vprašanje sodnikovo, zakaj je usmrtil žival, mu je hlapec odgovoril, da je to storil v silobranu, ker ga je pes hotel ugrizniti.

Sodnik: «Vi bi morali obrniti puško ter se samo s kopitom braniti.»

Hlapec: «To bi gotovo storil, gospod sodnik, ako bi se bil obrnil tudi pes ter me samo z repom grizel...»

Sedanji otroci.

Minica: «Kaj ti je prinesel Miklavž?»

Binica: «Lepo punčko, ki sem jo shranila, da se bodo moji otroci igrali z njo, ko se poročim.»

Na ogledih.

Snubec: «Vašo hčerko strašno ljubim. Nimam nitih besed, s katerimi bi razodel svoje čuvstvovanje.»

Oče: Mogoče bi laže razodeli svojo ljubezen v številkah.»

Nov zločin.

Sodnik: «Poleg tega pa ste se tudi pregrešili zaradi podkupovanja uradnika.»

Tat: «Kako, gospod sodnik?»

Sodnik: «Policijskemu psu, ki vas je zalotil, ste ponujali klobaso...»

V šoli.

Katehet: «Kako je bilo ime prvemu človeku?»

Učenec: «Adam.»

Katehet: «In prvi ženi?»

Učenec: «Gospa Adamova.»

A, tako.

Polica: «Kaj pa se vam je zgodilo, mamica, da ne morete hoditi?»

Zenica: «Padla sem na zledenelem tlaku.»

Polica: «Pred čigavo hišo? Dotičnega posestnika si takoj zabeležim, da bo kaznovan.»

Zenica: «Baš pred rotovžem sem padla.»

Polica: «Mamica, tam morate pa paziti, da ne padete...»

Ne glej prečesto v kozarec!

Mati: «Povej mi, Jaka, zakaj ti zmeraj mežiš, kadar piješ?»

Jaka: «Zato, ker mi je zdravnik že parkrat svetoval, naj ne gledam prečesto v kozarec!»

Napačno razumel.

Berač je prišel k meščanu ter ga poprosil za dar.

«Dam vam deset dinarjev, ako mi nacepite nekaj drv,» mu je meščan ponudi delo in zaslužek.

«Vam ne morem ustreči,» se je zahvalil berač.

«Potem pa izginite, drugače pokličem policaja...»

«Tisto pa, tisto; policaj ima čas, vam jih bo že nacepil.»

Jabolka.

Mati je kregala svojo hčerko, ker ji je pojedla jabolka, katera je hotela uporabiti za jabolčno potico. Drugi dan je slučajno vprašal katehet v šoli dotično deklico: «Zakaj je Bog prepovedal v raji jesti jabolko?»

Deklica je hitro odgovorila: «Zato ker je Bog hotel napraviti jabolčno potico.»

Smoča.

Vrlo rejen advokat sreča na ulici zdravnika, svojega nekdanjega sošolca.

«Kako se ti godi?» vpraša zdravnik.

«Slaba je, prijatelj! Redim se neprestano in nikakor ne morem hujšati!»

«Vidim, vidim,» ga tolaži zdravnik, «če želiš shujšati, bi ti priporočal, da vsako jutro jezdiš dvajset uri na sprehod.»

«Sem že poizkusil.»

«No, pa kako je bilo?»

«Oh, konj je shujšal, jaz pa sem dobil še večji tek.»

Davki in molitvenik.

Nekje v Zaplatah je šla ženska k rani mašč. Da pa ne bi ljudje zvedeli, da ne zna brati, je tudi ona hotela vzeti molitvenik. Toda ker je bilo zjutraj še temno, je mesto molitvenika vzela davčno knjižico.

V cerkvi nato tuli v knjigo, kakor bi čitala. Sosed, ki je stal za njo, ji je zadej zašepetal:

«No, ti imaš pa lepe dolgove na davkih!»

«Kako pa to veš?»

«Kaj ne bi vedel, ko imaš pa v rokah davčno bukvice!»

«E, hudirja, tega je kriv samo moj stari nerodnej. Jaz, sirota, v mraku nisem mogla videti, da je stari doma pustil davčno knjižico, sam pa s molitvenikom odšel v trg plačat davek.»

**** Srečno in veselo Novo leto ****

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem

FRAN SENČAR

trgovec z mešanim blagom in nakupovalec vseh poljskih izdelkov pri Mali Nedelji in v Ljutomeru

Zagotavlja tudi v Novem letu najboljšo postrežbo in priporočajoč se za nadaljnji cenjeni obisk.

Temo budućnosti

prodreti nam ni usojeno, ali to je gotovo, da bodočnost nervoznih, nespečih in lahko razdražljivih ne more biti prijetna, ako pravočasno ne mislijo na jačanje in pomirjenje svojih živcev. Umivanje in drgnjenje z že 27 let priljubljenim domačim

sredstvom «Fellerjevim» blagodišečim «Elsaflujsdom» umiruje, daje zdravo spanje, krepi živce in mišičevje, olajšuje bolečine v glavi, zobeh in licu, ter se izkaže zmeraj kot izvrsten kosmetikum. Vedno zopet slišimo hvaliti Fellerjev «Elsaflujsdom» kot zanesljivo domače sredstvo zoper revmatične bolečine. Močnejši in boljega delovanja kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni

steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Posamezne steklenice Elsafluida po 10 dinarjev v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Očtov glas.

Ahacek je sicer majhen dečko, pa je vendar že opazil, da njegov ata nima doma ničesar govoriti. Ob času volitev je Ahacek vprašal očeta: «Ata, ali imaš vsaj sedaj glas?»

Na ženitovanjskem potovanju.

Mlada ženka na ženitovanjskem potovanju je govorila v hotelu z znancem in mu je rekla: «Da, moj mož je zelo ljubezniv, samo preveč kadi. Ne prestando ima cigareto v ustih. Danes sem si že desetkrat opekla ustnice.»

Zakonska skupnost.

Evzebij: «Po mojem mišljenju je zakonska skupnost prav tisto kakor družabništvo pri trgovini.»

Evstahij: «Tega pa ne verjamem. Pri trgovini imam lahko tihega družabnika, v zakonu pa nikdar.»

Znanstveno gradivo.

Posetnik: «Gospod profesor, ali vas vedno klepetanje vaše žene ne moti pri delu?»

Učenjak: «Ravno nasprotno, še daje mi mnogo gradiva, kajti plšem baš o preureditvi zakona o porokah.»

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsaflujsdom, da, samo «Elsaflujsdom»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odznotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z Elsaflujsdom krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehlajenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsaflujsdom». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

Imam dve hčerki,

ki bi jih rada omožila. Dote bosta imeli 125.000 Din. Opravljati znata vsa gospodinjstva dela. — Pismene ponudbe je poslati na upravo «Domovine» pod šifro «Dota». 106

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni, kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi surovi in stopljeni toj in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

JOS. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska cesta 85.

J. STJEPUŠIN SISAK

prilagočen

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franco

„JULLIENOVO“ čistilo za hitro in uspešno čiščenje vina.

Uporabljajte to sredstvo vestno in ob vsaki potrebi, ker kalno ali nečisto vino nima prave cene ter ga vsakdo zavrže! Uporaba je enostavna. Preprodajalci, zahtevajte specialne ponudbe!

Glavna zaloga: Drogerija „Sanitas“, Celje in Ljubljana. 100

Gospa!

Tudi jaz Vam priporočam to milo z znamko „GAZELA“. Moje perilo se kar blešči, gotova sem pa tudi že zdavnaj. Tudi Vi boste dosegli to z uporabo „GAZELA“-milo.

GAZELA MILO

Motna vina čistiti in trpka ter prekislomiliti je zelo enostavno!

Na zalogi imamo specialno francosko želatino „LAINE“ trdke Clermont & Quignard, Pariz. K vsaki pošiljki pridenemo točno navodilo. Zahtevajte cene! 101

Glavna zaloga: Drogerija „Sanitas“, Celje in Ljubljana.

Miklošičeva c. 13

Najtrpežnejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljšo preizkušene modele strešnikov, s eno ali dvema srezama, kakor tudi bobrovcev (hibor) in

zidno opeko.

Stekleni strešnik stalno na zalogi.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!